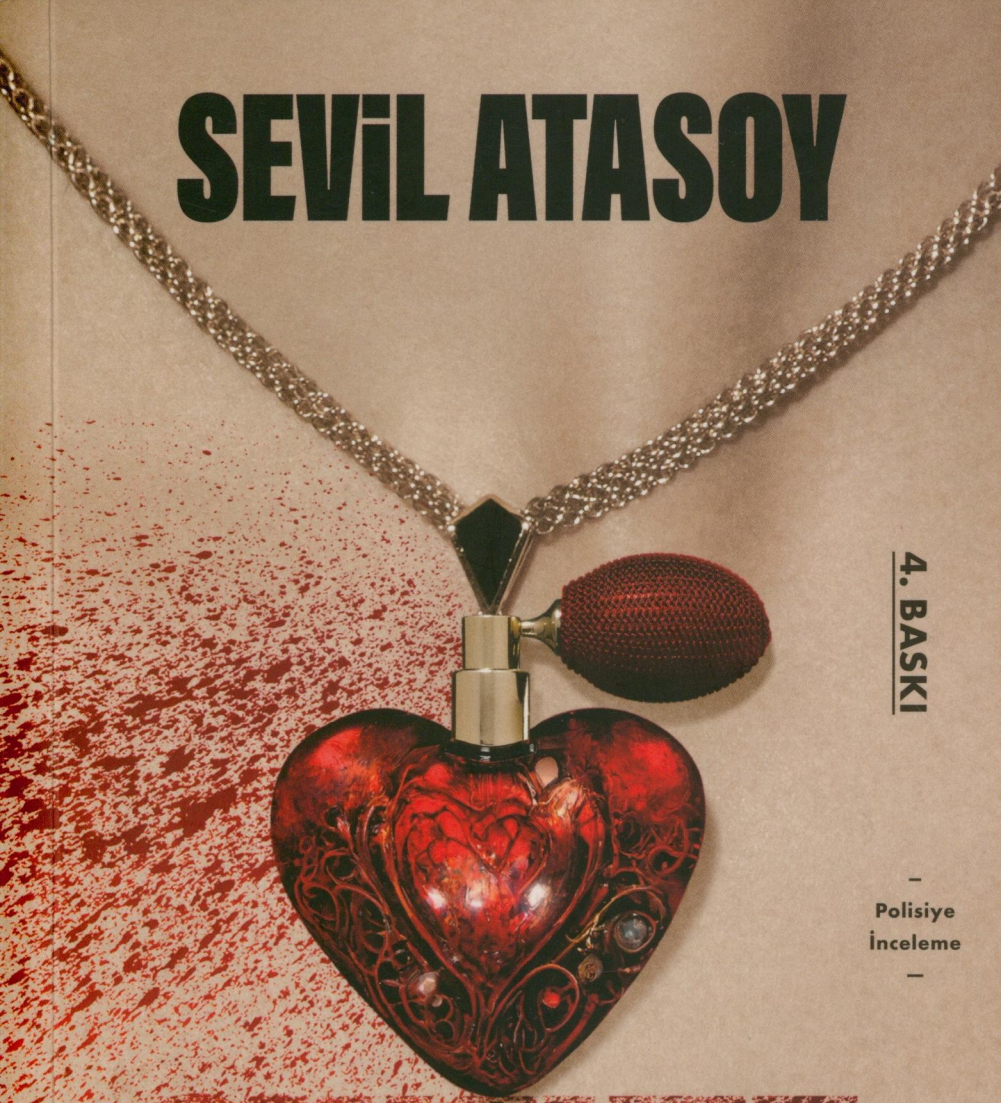
SEVİL ATASOY

4. BASKI

– Polisiye İnceleme –

CİNAYET KOKUSU

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Alman Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesi'nin ardından İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde biyokimya uzmanı, doktoru, doçent ve profesörü oldu.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı'ndaki öğretim üyeliğinin yanı sıra, 1980-1993 arasında Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi Başkanlığını, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün 1987-2005 yılları arasında Müdürlüğünü yürüttü; biyokimya, kriminalistik ve kriminolojinin farklı alanlarında lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri verdi; tez danışmanlığı yaptı ve 2009'a kadar İstanbul Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğini sürdürdü.

Halen İstanbul Üsküdar Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı, Adli Bilimler lisans bölüm başkanlığı, Adli Bilimler ve Ceza Adaleti lisansüstü eğitimleri verilen Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü ile Şiddet ve Suçla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünü yürütmektedir.

2005-2010 arasında Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu (INCB) üyesi olan ve 2009-2010 dönem başkanlığını üstlenen Atasoy, Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından 2017-2022 arasında görev yapmak üzere yeniden seçildi.

Biyokimya, toksikoloji ve genetik alanında çok sayıda bilimsel yayını olan Sevil Atasoy, 2005-2009 arası, *Hürriyet* gazetesinde "Delil Avcısı" adlı sayfada haftalık adli bilim yazıları kaleme aldı, CNN Türk'te "Suç ve Delil", HaberTürk'te "Acayip İşler", NTV'de "Gel Zaman Git Zaman" tartışma programlarını yaptı, Kanal D'de Okan Bayülgen ile birlikte sunduğu "Muhabbet Kralı" programı İsmail Cem En İyi Talkshow Programı Ödülü'nü kazandı. Yine Kanal D'de, "Kanıt" adlı yüz bölüm süren polisiye dizinin konsept sahibi ve hikâye danışmanlığı ile sunuculuğunu üstlendi. Ekim 2019'dan itibaren TLC Türkiye kanalında "Sevil Atasoy ile People Dergisi Araştırıyor" programında yorumcu olarak yer aldı.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Labirent
Bu Ayak İzi Senin, Dr. Watson!
Karanlığa Yolculuk
Her Çikolata Yenmez
Kusursuz Cinayet Yoktur
Yeraltındaki Melekler Yerüstündeki Şeytanlar
Acayip İşler
Züppe Kocanın Şarkıcı Karısı
Çürük Elmalar Masum Mahkûmlar

CİNAYET KOKUSU

Yazan: Sevil Atasoy
Editör: Kemal Küçükgedik

Yayın hakları: © 2022 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Eylül 2022
4. baskı / Eylül 2023 / ISBN 978-625-8215-16-8
Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Tuğrul Üçyiğit
Sayfa uygulama: Yasemin Çatal
Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi. A Blok Kat: 2
34310 Haramidere-İstanbul
Tel. (212) 412 17 00
Sertifika no: 44452

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Cinayet Kokusu

Sevil Atasoy

Doğan Kitap

İçindekiler

Sunuş 11
Şeytanın son düğümü 15
Kırmızı odalar 55
Seri katiller her yerde 64
Bütün kabahat Agatha Christie'de 72
Hayali dedektifler 82
Kadınlar neden polisiye izler? 86
Seri katil avcıları 89
Tek başına ölmek için çok yalnız olmak 99
Hikikomori yeniden 107
Avcıların en ünlüsü 115
Kan kokusu 121
Bir tutam toprak 128
Karısını öldürmeyen Çinli 134
Cennette bana yer olur mu? 147
Neler oluyor hayatta? 165

Öldüm bütün ölümlerle ben şimdiye dek,
Yeniden isterim ölmek bütün ölümleri,
Ağacın ölümünü ölmek tahta tahta,
Taş taş dağın ölümünü,
Toprak ölümünü kumun.
Çıtırdayan yaz otlarının ölümünü yaprak yaprak
Ve kanlı ve zavallı ölümünü insanoğlunun.

Hermann Hesse (1877-1962), Bütün Ölümler

Alle Tode bin ich schon gestorben,
Alle Tode will ich wieder sterben,
Sterben den hölzernen Tod im Baum,
Sterben den steineren Tod im Berg,
Irdenen Tod im Sand,
Blätternen Tod im knisternden Sommergras
Und den armen, blutigen Menschentod.

Hermann Hesse (1877-1962), Alle Tode

Sunuş

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan adlı bir kenti olduğunu öğrendiğimizde aralık ayının son günleriydi. 2019 yılı. Meğer Wuhan, Hubei eyaletinin on bir milyonluk başkentiymiş. Orta Çin'in politik, ekonomik, finansal, kültürel ve eğitim merkeziymiş. Başka önemli kentlere sayısız demiryolu, kara ve havayolu bağlantısı varmış. İçinden iki önemli nehir geçermiş. Çin'in Chicago'su denirmiş hatta. Üç yüz elliden fazla araştırma enstitüsü, önemli üniversiteleri varmış. Balık pazarından yayılan o hastalık olmasaydı eğer bütün bunları nereden bilecektik ki?

2020 yılı Şubat başında Viyana'daki görevimdeydim. Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu'nun on üç üyesinden biri olan Çinli psikiyatri uzmanı Prof. Dr. Wei Hao'nun, Wuhan'ın bin yüz kilometre kuzeyindeki Beijing'de (Pekin) yaşadığı halde, ülke dışına çıkışına izin verilmediğini öğrendiğimizde doğrusu biraz şaşırdık. Çünkü karantinaya alınan Wuhan'dı, Beijing değil.

Uzunca bir süre, çeperinde taca benzer çıkıntılar olduğundan Corona diye adlandırılan, sonunda COVID-19 resmi adına kavuşan ölümcül bir virüsün Wuhan'dan Çin geneline, ardından 118 ülkeye yayılarak 4.200 kişiyi öldürmesine ve her gün bir yenisi yayınlanan haritalarda ülkemize doğru yaklaşmasını izledikçe ürkmedik değil, ama memleketimize uğramadan sonlanacağı umudunu taşıyıp durduk.

Elbette öyle olmadı. 11 Mart 2020'de Türkiye'de ilk, ertesi gün de ikinci hastaya tanı kondu. Kolonya ve makarna kuyruklarından söz etmeme gerek yok. Bu topraklarda yaşayan her birey kaygı ve korku düzeyinin nerelere ulaştığına tanık olmuştur. Birlikte çalıştığım meslektaşlarım haftalarca yaşım nedeniyle risk grubunda olduğum ve istirahat etmem gerektiği konusunda başımın etini yiyip dursalar da günlük rutinimi bozmayıp ülke içinde Konya ve Ankara'ya gidip geldim. Hatta 12 Mart 2020 günü Üsküdar Üniversitesi Adli Bilimler'in değişik basamaklarında görevli on altı öğretim üyesi ve dört öğrencimizle Çalışma Genel Müdürlüğü'nde bir toplantıya katılıp, geri döndük.

Bu tren yolculuğundan neden söz ettiğimi merak etmişsinizdir. Bu yolculuğun benim için iki önemi var. İlki, daha adil bir dünyaya ulaşmak üzere başlattığım girişimleri kırk yıldır engellemeye çalışanlar ile bu gayretlerimi bütün yürekleriyle destekleyenlerin kimler olduğunu genç kuşaklara gösterebilmiş olmam. İkincisi, elinizde tuttuğunuz kitabı yazmaya karar vermiş olmam. Hastalanmamdan korkarak eve kapanmama, dolayısıyla kitabın ilk öykülerini yazmama vesile olan kızım Selin Atasoy'a, üçüncü hatta dördüncü baharı yaşamamı sağlayan, her an üzerime titreyen genç meslektaşlarım Kaan Yılancıoğlu, Tuğba Ünsal, Aylin Yalçın Sarıbey ve Zekai Genç'e, Cinayet Kokusu'nu ilk okuyan ve değerli katkılarını esirgemeyen Faruk Atasoy'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Covid-19, dünya genelinde altı yüz milyon kadın ve erkeğe bulaştıktan ve altı milyondan fazla can aldıktan sonra inişe geçti. Ben bu arada iki Sinovac, dört Biontech aşısı oldum. Şimdilik hastalık beni teğet geçmişe benziyor. Doğrusu bazı kötü alışkanlıklarımın beni koruduğuna inanıyorum.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, 2006 yılında Labirent ile başlayan gerçek suç öykülerini kaleme aldığım serinin onuncusu.

Belki fark etmişsinizdir, bu yıl içinde sevgili Okan Bayülgen serinin altıncısı Kusursuz Cinayet Yoktur'u Storytel için okudu. Yazarken değil, dinlerken ürperdiğim on saatlik bir kayıt oldu. Bu arada beni cümlelerin uzunluğu, garip adların varlığı, dipnotların fazlalığı yüzünden yiyip bitirdi. Belki günün birinde lütfedip Cinayet Kokusu'nu da okur diyerek bu kez cümleleri kısaltmaya, dipnotları azaltmaya çalıştım ama Çinlilerin ve Japonların adları yine kâbusu olacak.

Sevil Atasoy
Mart 2020 – Eylül 2022, Nişantaşı

Şeytanın son düğümü

Güzel bir kadının ölümünden daha şairane bir şey yoktur.
Es gibt nichts Poetischeres als den Tod einer schönen Frau.

Friedrich Nietsche, 1883

Seri katil Jack Unterweger'in günlüğünden, 16 Temmuz 1975

Seri katillerle ilgili bilimsel araştırmaların bir bölümü saldırganın kim olduğunun nasıl anlaşıldığına, bir bölümü nasıl yakalandığına ilişkin baş döndürücü öykülerle doludur. Bununla birlikte pek çok soruşturmanın başarısında katilin hatasının da payı olduğu unutulmamalı. Yakalanmak amacıyla bilerek hata yapan, sıradan bir suç işleyerek yakalanmayı kolaylaştıran ya da pişman olup teslim olanların sayıları toplandığında, yüzde otuz gibi bir orana ulaşılır ki, bu da her üç seri katilden birinin aslında yakalanmak "istediğini" gösterir. Seri katillerin hepimiz gibi vicdan sahibi olduklarını düşünmek safdillik olur. Çünkü teslim olanların bile pek azı, sorgusunda ya da cezası yüzüne okunduğunda yaptıklarından pişmanlık duyduğunu dillendirmiştir.

Nasıl yakalandıklarına dair mutlaka bir sınıflama yapılmak istenirse, listenin ilk sırasına soruşturmayı yürüten güvenlik birimleri ile kriminal laboratuvar çalışanlarının ortak aklını ve yaratıcı yaklaşımlarını yerleştirmeli. Kanımca ikinci sırada, soruşturmada yer alan bir polisin, yıllar sürse bile dikkatli ve ısrarcı biçimde iz sürmesi gelir. Elbette bu süreçte mucizeler de olmaz değil. Bir türlü ele geçmediğini gören katilin, kendisini polisten akıllı sanması, giderek daha fazla kendine güvenmesi,

bu yüzden daha cesur ve dikkatsiz davranması, beklenmedik hatta "aptalca" hatası son noktayı koyar. Herhangi bir şeyi gören, öğrenen ya da duyan bir tanığın ortaya çıkması, kurbanın saldırıdan canlı kurtulması, ayrıca katilin suç ortağının polise gitmeye karar vermesi de mümkündür. Nihayet, katilin kendisi herhangi bir nedenden teslim olur.

Özetlenecek olursa, bugüne değin nasıl yakalandıklarını incelediğim iki yüzün üzerindeki seri katili artık yukarıda açıkladığım beş büyük sınıfa ayırıyorum. *Yeraltındaki Melekler Yerüstündeki Şeytanlar* adlı kitabımda yer alan "Seri Katil Yakalama Rehberi"ndeki gibi on ikiye değil. Bu yazımı, ilk sınıfa bir örnek vererek sürdürmek isterim. Yani soruşturmayı yürüten güvenlik birimleri ile kriminal laboratuvar çalışanlarının ortak aklı sayesinde yakalanan biriyle.

Dere yatağındaki çıplak kadın

Kadının bedeni, 1990 yılının 15 Eylül günü, sabahın erken saatlerinde Çekoslovakya'nın (günümüzün Çek Cumhuriyeti) başkenti Prag'ın hemen dışındaki ormanlık alanda, Břežanský deresi kıyısında bulundu. Sırtüstü yatmıştı. Üzeri, irili ufaklı dallar ve yapraklarla örtülüydü, bacaklarının ayrık olduğu görülüyordu. Dizlerine ulaşan gri çorapları, parmağındaki altın nikâh yüzüğü dışında çırılçıplaktı. Hem elle hem de bir cisimle boğulmuştu. Ancak boğmakta kullanılan cisim her neyse ne kadının boynunda ne de etraftaydı. Kalçasında tek ve fazla derin olmayan bir bıçak yarası vardı. Giysileri ve çantası kayıptı.

Kısa bir süre sonra Vlatava nehri kıyısından geçenler aralıklı olarak atılmış kadın giysileri buldular. "Geri dönerken araçtan teker teker atmış" diye yorumladı bir polis. Kurbanın boyuna, kilosuna uygundu. Zaten az ötede kimliği de bulundu. "Anlaşılan

giysilerden sonra kimliği de atmış, şehre doğru sürmüş" dedi bir başka polis. Gerçi bu sonuca varmak için fazla zeki olmaya gerek yoktu.

Yarı karanlık bir odada toplanmış yirmi kadar cinayet büro çalışanı, Çek Merkezi Polis Teşkilatı'ndan Yüzbaşı Jaroslav Hlavac'ın yansıttığı olay yeri inceleme fotoğraflarını izlerken, "Olay apaçık ortada, önce kimliğini almış, şehre dönerken nehre atmış" dedi Hlavac. "Gerçi boğulmuş, bıçaklanmış ve dövülmüş, her yanı çürük içinde ama cinsel saldırıya uğramamış." "Doğru" diye araya girdi bir ses "tamponu otopsi sırasında biz çıkarttık. Ne olay yerinde ne de kadının üzerinde semen vardı. Ölüm zamanı, bize göre dün gece." Sesi duyulan kişi, sağlıklı, olağanüstü güzellikteki sarışın kadının otopsisini yapan adli tıp uzmanıydı. Her zamanki gibi gerekli incelemeler için kan, idrar ve iç organlarından örnek almış, kâğıt zarf içine 20-30 saç teli yerleştirmişti. Üç yıl sonra bu saç telleri, Viyana Polis Teşkilatı Cinayet Büro amiri Ernst Geiger'in bir BMW otomobilden toplattığı üç sarı telle birlikte İsviçre'nin Bern Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü öğretim üyesi Dr. Manfred Hochmeister'in tezgâhında olacaktı.

Ertesi sabah aynı toplantı odasında aynı memurlar yine toplandı. "Mağdurenin adı Blanka Bočková, otuz yaşında, evli, iki çocuk sahibi. Eşiyle birlikte yaşıyor. Prag'daki bir kasap dükkânında çalışıyormuş. Geceleri dışarı çıktığına, başka erkeklerle buluştuğuna dair dedikodular var. Profesyonel bir seks işçisi değil. Onu en son Martin adında biriyle barda görmüşler. Bir ara bağrışmalar olmuş, kadın mekânı terk etmiş. Sokakta son görenlere göre kırk yaşlarında, iyi giyimli, ufak tefek biriyle konuşuyormuş" diye bilgi verdi genç bir komiser. İzleyen günlerde Yüzbaşı Hlavac'ın önüne onlarca kişiyi oturttular. Hepsini büyük bir dikkatle, zaman zaman sertleşerek sorguladı, hiçbir ipucuna ulaşamadı.

Gelir dediler, iskeletini buldular

Aradan kırk bir gün geçti. 26 Ekim 1990 gecesi Prag'ın beş yüz yirmi kilometre güneyinde Avusturya'nın Graz şehrinde, Brunhilde Masser ortadan kayboldu. Brunhilde, otuz dokuz yaşındaydı ve son on yıldır hayatını seks işçiliğiyle kazanıyordu. On yıl kadar sonra UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ne girecek olan Graz'da tıpkı Avusturya'nın diğer yerlerinde olduğu gibi seks işçiliği suç değildi. Onların öldürüldüğüne de pek rastlanmazdı, yılda ya bir ya iki. Bu yüzden başlangıçta Brunhilde'nin cinayete kurban gittiği kimsenin aklına gelmedi.

Kayıp ihbarlarında çocuk olsun, büyük olsun, "Durun bakalım, belki şehri terk etmiştir, bir yerlerden çıkıverir, bekleyelim belki geri döner" söyleminin ne kadar yanlış olduğunu tekrarlar dururuz. Graz polisinin Brunhilde'nin geri dönüşünü beklemesi de işte böyle bir hataydı.

Yetmiş gün sonra, 5 Ocak 1991'de, Graz'ın kuzeyindeki ormanlık alanda oynayan çocuklar yüzükoyun yatan, bedeni kurumuş yapraklarla örtülü, neredeyse iskeletleşmiş bir kadının kalıntılarını buldular. Çıplaktı, üzerinde sadece mücevherleri vardı ve onlar sayesinde kimliğini saptayabildiler. Elbiseleri de çantası da görünürde yoktu. Cinayet şehir dışında işlendiğinden olay yerine gelenler polis değil, jandarmaydı. Hayvanlar kalçasının bir bölümünü koparıp götürmüştü. Muhtemelen kadını tüketmeye oradaki kanayan bir yaradan başlamışlardı. Nitekim patoloji uzmanı otopsi raporuna, "Keskin bir cisimle bıçaklanmış ve genişçe bir bağla, büyük bir olasılıkla külotlu çorabıyla boğulmuş" diye kaydetti. Ancak ileri derecede çürümüş olduğundan kesin ölüm nedenini belirleyemedi. Jandarma, soruşturmayı Graz polisine devretti. Kurban, polisin 26 Ekim 1990'da, "Az bekleyelim, geri gelir" dediği Brunhilde Masser'den başkası değildi.

Katile ait kırmızı lifler

Brunhilde Masser'in Graz'da kayboluşundan kırk gün sonra, 5 Aralık 1990 Çarşamba gecesi saat 23.00 sularında, Graz'ın altı yüz kilometre batısındaki bir başka Avusturya şehri Bregenz'de, yine bir seks işçisi, Heidemarie Hammerer sırra kadem bastı. Onu en son, tren garının yakınındaki, her zaman müşteri beklediği köşeden ayrılırken görmüşlerdi ama kimse daha fazlasını hatırlayamadı. Üç hafta sonra, yılbaşı tatilinden hemen önce doğa yürüyüşüne çıkan bir grup dağcı, şehrin güneyinde, Lustenau yakınlarındaki orman içlerinde, üzeri kısmen kuru yapraklarla örtülü, sırtüstü uzanmış, giysileri çıkartılmamış bir kadının hayli çürümüş bedenine rastladılar.

Dövülmüştü, külotlu çorabı ile boğulmuş, ardından yine giydirilmişti sanki. İç çamaşırı yırtılmış, bir parçası gırtlağına kadar sokulmuştu, bileklerinde çürükler vardı. Muhtemelen öldürülmeden önce bağlanmış, sonra çözülmüştü. Mücevherleri alınmamıştı.

Avusturya Federal Polisi'nin bölge sorumluları bedenin üzerinden ve çevresinden 142 kırmızı ve 153 siyah lif topladı, kadının hiçbir giysisi kırmızı değildi. "Kırmızılar saldırgana ait olabilir" dediler ve bütün lifleri komşu ülke İsviçre'nin bu konuda incelemeleri ile ünlü Zürich polis laboratuvarına gönderdiler.

Avusturyalılar neden Zürich'e göndermiş diye merak ederseniz, hemen anlatayım. Çünkü Zürich kriminal, 1951 yılında dünyada ilk kez olay yerinden, mağdur ve şüpheli bedenlerinden mikroizleri, yani gözle görülmeyecek küçüklükteki materyalleri, saç ve kılları "yapışkanlı şerit" ile toplamayı akıl eden Dr. Max Frei-Sulzer'in çalıştığı yerdi.[1] Gerçi

1. Botanikçi ve Zürich Üniversitesi Kriminalistik Doçenti, 1913 doğumlu, Dr. Max Frei-Sulzer, Zürich Polis Kriminal Laboratuvarı'nın müdürüydü. Birçok başarısının yanı sıra, İsa'nın kefeni olduğu ileri sürülen bez üzerinden polenleri toplayan, Hitler'in hatıra defterleri olduğu iddia edilen belgeleri gerçek saran, ayrıca Walter Gross'un ömür boyu hapsiyle sonlanan ceza davasında, cinayet aleti olarak kabul ettiği tahta parçalarının şüphelinin giysileriyle temas ettiği yönünde rapor vererek, adamın haksız yere on iki yıl yatmasına yol açmıştır.

Dr. Sulzer 1983'te ölmüştü ama yetiştirdiği Dr. Walter Brüschweiler oradaydı. Çok da iyi ettiler çünkü bu lifler katilin suçlanmasında kullanılacak en değerli delillerden birini oluşturacak ve dört yıl sonra Brüschweiler bilirkişi olarak mahkemede dinlenecekti.

"Hiç Lustenauer ormanlarına gittiniz mi?"

"Hayır ne yaya ne de araçla Lustenauer'e gittim."

"Ama yakınlardaki Dornbirn'de iki gece bir otelde kalmışsınız, ayrıca oradaki bir benzinciden benzin almışsınız, elimizde kayıtları var."

"..."

"Dornbirn'deyken üzerinizde ne vardı?"

"Beyaz kazak, siyah pantolon, deri ceket, uzun kırmızı atkı."

"Teşekkür ederim."

Sorgulayan, Yargıç Dr. Kurt Haas'tı.[2] Yanıtlayan ise Johann "Jack" Unterweger adlı biri. Tarih, Nisan 1994.

Yoksa katil polis mi?

7 Mart 1991 gecesi bir başka seks işçisi Elfriede Schrempf, Graz'da her zaman müşteri beklediği Volksgarten parkının önündeki kaldırıma gelmedi.

Arkadaşları, onun da şehrin aynı bölgesinde çalışan Brunhilde Masser gibi öldürülmüş olabileceğinden korktu. Telaş içinde polise haber verdiler. Neyse ki Brunhilde Masser cinayetinden ağzı yanan Graz polisi ve jandarması bu kez, "Az bekleyelim, geri gelir" demedi ve hemen soruşturmaya başladı.

Bir tanık, "Kadını gece 22.30 sularında polis devriye aracına benzer bir VW Golf otomobile binerken gördüm. Aracın kırmızı çizgileri vardı" diye ifade verince, ülke genelinde bin

2. Uzun yıllar Graz'da yargıçlık yapmış olan Kurt Haas 1998'de 61 yaşında hayata veda etti.

kadar VW Golf devriye aracı süren memurla görüştüler. Bir yere varamadılar.

Bu bilgi ne polisin ne de jandarmanın işine yaradı ama Jandarma Cinayet Büro amirinin yardımcısı Helmut Golds'un aklına yüksek sesle bile söylemeye cesaret edemediği bir ihtimal düştü. Yoksa bu cinayetler bir seri katilin işi miydi? Yoksa 10 Ocak 1989'da Graz'daki evinde öldürülen seks işçisi Gertrude Seger ile 29 Ekim 1989'da yine evinde öldürülen seks işçisi Gerlinde Rosenkranz'ın bir türlü yakalayamadıkları katili de aynı kişi miydi? Kısmen haklıydı.

Amiri Adolf Steger, "Bu olaylar bizi aştı, iyisi mi dosyaları genel müdürlüğe devredelim" dedi. Yardımcısının, "Ama aralarında benzerlik var" diye tutturmasına aldırış etmedi. Evet, cinayetler arasında benzerlik vardı ama amir bey bunu ancak Elfriede'nin cesedi bulunduğunda anlayacaktı.

Yapraklar altında bir iskelet

1991 yılı 5 Ekim günü, Graz'ın yirmi kilometre kadar güneyindeki ormanda yürüyüşe çıkanlar, Elfriede'nin iskeletleşmiş çıplak cesedine rastladılar. Kayboluşundan yedi ay sonra. Sadece mücevherleri ve kırmızı çorapları üzerindeydi. Elbiseleri ve çantası etrafta yoktu. Ceset, karayoluna 350 metre kadar uzaktaydı. "Ya katil onu buraya yürümeye zorladı ya da öldürdükten sonra çekerek buraya getirdi" sonucuna vardılar. Diğer kurbanlar gibi cesedin üstünü yapraklarla örtmüştü. Polis temkinliydi. "Ağaçtan düşen yapraklar da olabilir, katil de örtmüş olabilir" şeklinde yorumladılar. Adli Tıp uzmanı, ileri derecede çürümüş olduğundan kesin ölüm nedenini belirleyemedi. Bununla birlikte kafatası ve beden kemiklerini incelediğinde ne kurşunlandığına ne bıçakla yaralandığına ne de taş ve sopa gibi künt bir cisimle saldırıya uğradığına ilişkin bulguya rastla-

dı. Ona göre geride tek bir ihtimal kalıyordu. Boğularak öldürülmüştü. "Ben size demiştim amirim, kesinlikle aynı adam." Zavallı bir kurbanın katledilişine sevinmek doğru olmasa da, Jandarma Helmut Golds'un keyfine diyecek yoktu.

Kriminal profillemeye hevesli psikologlar, katilin davranışlarını değerlendirmeye çalıştılar. "Kurbanı yaprakla bile olsa örtme ihtiyacında olan katilin buna vakit ayırması gerekir, bu davranışı psikolojik bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor. Tıpkı bir ayin gibi her cinayetinde tekrarlıyor. Çorapları çıkartmaması bir rastlantı olabilir, boğma da sık rastlanan bir yöntem. Kurbanı kendi eşyasıyla boğma, katilin bir imzası olabileceği gibi, katilin eline geçirdiği bu işe uygun tek cisim olarak da yorumlanabilir" dediler.

Takdir edersiniz ki böyle bir profil kimsenin işine yaramaz. Nitekim sadece kriminal profilleme sayesinde başarıya ulaşmış bir soruşturma da adli bilimler tarihinde yoktur. Bırakın başarıyı, profilleme yüzünden yanlış kişilerin peşine düşülüp İngiliz model Rachel Nickell'i öldürmekle suçlanan Colin Francis Stagg gibi başına çorap örülenler bile olmuştur.[3]

Seri katil olduğuna inanmıyorlar

Avusturya polisinin, 14 Eylül 1990 hafta sonu Prag'da gerçekleşen Blanka Bočková cinayetinden haberi yoktu. Gerçi aynı meslekten kişileri aynı kişinin öldürmesi kural değildir ama mücevherlerin alınmaması, birinin yeniden giydirilmiş, diğerlerinin çıplak olması, elle ya da kendi eşyalarıyla boğularak öldürülmeleri, çoraplarının alınmaması, üzerlerine yaprak örtülmesi mutlaka dikkatlerini çekmeliydi. Halbuki Avusturya polisi bırakın cinayetleri birbirine bağlamayı, kadınları öldüre-

3. Colin Francis Stagg'in kriminal profilleme yüzünden başına gelenleri, Doğan Kitap tarafından ilk baskısı Şubat 2012'de yapılan *Kusursuz Cinayet Yoktur* adlı kitabımdaki "Medyanın Yarattığı Katil" başlıklı yazımda aktarmıştım.

nin uzun yolculuklara çıkan tek bir erkek mi yoksa *modus operandi*, yani öldürme biçimi birbirine benzeyen iki ayrı erkek mi olduğuna bile uzun süre karar veremedi. Cinayetlerin arasındaki mesafe, otomobille gidildiğinde bile neredeyse altı saat sürüyordu çünkü.

1991 baharında Viyana Cinayet Bürosu amiri Ernst Geiger'in işi çoktu, kafası karışıktı. 8 Nisan 1991'den başlayarak, bir ay gibi kısa sürede Viyanalı dört seks işçisi daha Silvia Zagler, Sabine Moitzi, Regina Prem ve Karin Eroğlu-Sladky ortadan kaybolduğunda herkes gibi o da şaşırmıştı. Kalabalık bir ekiple bir yandan kadınları ölü ya da diri bulmaya, diğer yandan gazetecilerin ve siyasilerin baskısına dayanmaya çalışıyordu.

Viyana'da ölüm kol geziyor

20 Mayıs 1991 yağmurlu bir gün olmasına rağmen, altmış iki yaşındaki bir emekli Viyana ormanlarında yürüyüşe çıktı. Önce kokuyu fark etti, biraz ilerlediğinde ölü yapraklar ve kütükler arasındaki cesedi gördü. Ernst Geiger, olay yerine ilk gelenlerin arasındaydı ve yüzü çamura gömülü cesedi önce o inceledi. Omuzlarına kadar yukarı çekilmiş mayo benzeri esnek giysi dışında çıplaktı. Birini hayvanların kemirdiği bacakları genişçe açılmış, kolları başının üzerine uzanmıştı. Toprakla bütünleşmiş gibiydi. Bedeninin tamamını mavi-gri mantarlar sarmıştı. Boynuna bir külotlu çorap dolanmıştı. "Bir sıkıp, bir gevşetecek biçimde düğüm atmış, hemen öldürmemiş, çok acı çekmiş olmalı" dedi adli tıp uzmanı. Mücevherlerine dokunmamıştı ama diğer eşyalarını cesedin sağına soluna atmıştı. Herhangi bir anahtar ve kimliğe rastlanmadı. Olay yerinden uzaklaşırken, "Belli ki katil burada çok vakit geçirmiş, geceydi herhalde, üzerine toprak ve yaprak atmış ama tamamen gizlemek de istememiş" diye mırıldandı Ernst Geiger. "Hangi kız bu ürkütücü yere gelmeyi kabul eder ki? Nasıl kandırdı acaba?" Kurban, yirmi beş

yaşındaki fırın tezgâhtarı, eroin bağımlısı, kaçak seks işçiliği yapan, beş hafta önce kaybolan, evli Sabine Moitzi'ydi.

22 Mayıs günü gazete manşetleri, polisleri suçlar şekildeydi. "Dört seks işçisi geride hiç iz bırakmadan Viyana çevresinde kayboldu. Ölüm kol geziyor."

Eldiven parmağındaki saç teli

Bir sonraki ceset 23 Mayıs'ta, yani birkaç gün sonra, aynı ormanın biraz daha içlerine doğru, yola 25 metre uzaklıkta bulundu. Şişmanca bir kadındı. Buraya kadar taşınmış olması pek mümkün değildi. "Yürümeye zorlamış olmalı" dedi Geiger. Yine öncekilere benzer bir olay yerindeydi. "Ciddi şekilde dövülmüş, esnek kumaşlı bluzu ile boğulmuş, bağlama şekli pek ilginç." Mücevherleri yerindeydi. Diğer giysileri ve çantası da olay yerinde bulunamadı. Yüzükoyun bırakılmış, başının üzerine dallar yerleştirilmişti. Sanki biraz tedbirsiz davranmıştı. Cesedi çevirdiklerinde altında bir cerrahi eldivenin kopmuş parmağını ve parmağa takılıp kalmış beş santim uzunluğunda bir saç teli buldular. Kurban, yıllardır seks işçisi olarak çalışan, beş bin dolar karşılığında bir Türk'le evlenerek Eroğlu soyadını alan, 7 Mayıs 1991'den bu yana kayıp Karin Sladky'ydi.

Basın toplantısında, "Planlı bir cinayet" dedi Geiger. "Ormana götürürken öldüreceğini biliyormuş. Yakında kayıp diğer kadınları da buluruz." Silvia Zagler ve Regina Prem'den söz ediyordu. Pek öngördüğü gibi olmadı.

Cerrahi eldivene takılı kalmış beş santim uzunluğundaki saç telini, Viyana Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nde görevli Dr. Elisabeth Friedrich 25 Temmuz 1991'de inceledi. "Morfolojik açıdan Karin Eroğlu'nun saçına benzemiyor, herhalde saldırgana ait."

Aynı yerde çalışan bir moleküler biyolog, saç telinden DNA elde etmeye çalıştı, başaramadı. Üstelik inceleme sıra-

sında tüm örneği tükettiğinden, saldırgan ele geçtiğinde onun saçı ile mikroskobik açıdan bile karşılaştıramadılar. Affedilmez bir hataydı bu.

Avusturyalı polisler cinayetleri incelediler ve aralarında farklılıklar olduğunu gördüler. Hâlâ, "Seri katil yok, her birinin katili başka" deyip duruyorlardı. Halbuki her ikisi de kendilerine ait bir giysiyle boğulmuştu. Eroğlu çıplaktı, mücevherlerine dokunulmamıştı. Moitzi'nin üzerinde ise sadece yukarıya çekilmiş bir süveter vardı, belden aşağısı çıplaktı. Öncekiler gibi cinsel saldırıya uğramamıştı. Hiçbirinin, ne bedenleri üzerine ne de yakınlarına boşaldığına dair bir iz vardı. Gazeteciler dayanamadı, polisin dediklerine aldırış etmedi. "Viyana Kuryesi" ve "Viyana Ormanları Katili" şeklinde manşetler attılar, yakalanmamak için bir ülkeden diğerine giderek seks işçilerini avlayan bir seri katilin serbestçe dolaştığından artık kimsenin şüphesi yoktu.

Tecrübe her şeyden önemlidir

Salzburg, cinayet bürosu müfettişliğinden emekli August Schenner'in doğduğu şehirdi. Aslında Salzburg futbol takımında kaleci olma hevesindeydi. Hatta kısa bir süre oynamıştı da. Ancak bu hevesi fazla uzun sürmedi, polis oldu. Cinayet bürosunda işlerin saati olmaz, tıpkı dünyanın her yerindeki yüzbinlerce cinayet büro çalışanı gibi gecesi gündüzü olmayan bir iştir. Schenner, 2006 yılında yine Salzburg'da hayata gözlerini yumdu. Son gününe kadar sadece Salzburg'da değil Avusturya'nın her köşesinde, hatta dünyanın her ülkesindeki cinayet haberlerini gazetelerden, radyo haberlerinden izlemeye devam etti.

1991 baharında yetmiş yaşına yeni basan August Schenner garip duygular içindeydi. Viyana Cinayet Bürosu amiri Ernst Geiger'i hemen her gün arayarak, "Şu seks işçilerini öldüren, bana

on sekiz yıl önce cezaevinde sorguladığım bir mahkûmu hatırlatıyor" deyip durmaktaydı. "Marcia Horvath'ı öldürdüğünden şüphelendiğim adam da, kadını Salzach gölüne atmadan önce çoraplarıyla boğmuştu."

Hatırladığı mahkûm Jack Unterweger'di. Jack, Marcia Horvath'ı değil ama bir başka kadını, Margret Schäfer'i öldürmekten mahkûm olmuştu. August Schenner son nefesine dek, "Marcia'yı da onun öldürdüğünden emindim ama bir türlü kanıtlayamadım" diye hayıflandı durdu. Muhtemelen haklıydı çünkü aradan otuz yıl geçmiş olmasına rağmen bildiğim kadarıyla Marcia'nın katili hâlâ bulunabilmiş değil.

Jack, Margret'i otomobiline binmeye ikna etmiş, bağlamış, dövmüş, soymuş, yanındaki paraları almış ancak mücevherlerine dokunmamıştı. Zavallı kadını ormana götürmüş, demir boruyla dövdükten sonra sutyeniyle boğmuş, cesedi yapraklarla örtmüştü. Mahkemede kendisine neden bu kadar şiddet gösterdiğini soran yargıca, "Kadının yüzüne baktıkça beni bebekken terk eden annemden intikam alıyordum" diye açıklamıştı.

August Schenner, "Marcia Horwarth'ı da sen mi öldürdün?" diye sormuştu cezaevinde sorguladığı Jack Unterweger'e. "Ne münasebet!" demişti adam.

Yıllar sonra yaşlı müfettişin merak ettiği çok önemli bir şey vardı. Viyana Cinayet Bürosu amiri Ernst Geiger'i tekrar aradı ve sordu:

"Acaba, Jack Unterweger son birkaç yıl içinde denetimli serbestlikten yararlandı mı?"

"Evet, Margret Schäfer cinayetinden müebbet almıştı ama on beş yıl yatıp çıktı."

"O zaman peşini bırakma, bana kalırsa kadınları öldüren o!"

O kadar haklıydı ki.

Sanki doğuştan suçlu

1950 doğumlu Johann "Jack" Unterweger, o tarihlerde İtalya'nın Trieste kentinde garson olarak çalışan Viyanalı bir kadın ile Amerikalı bir askerin oğluydu. Zaten kadının oğluna "Jack" diye seslenmesi bu yüzdendi. Gerçi ne o babasını tanımıştı ne de babası onu, ayrıca mahkemede annesinin seks işçisi olduğunu yazmıştı. Babasını tanımadığı doğruydu da annesinin bu tür işler yaptığına dair hiçbir kanıt yoktu.

Kadın sahtecilikten cezaevine düşünce, dedesinin çiftlik evine taşındı. Yaşlı adamın yönlendirmesiyle küçükbaş hayvan hırsızlığına başladı. İleriki yıllarda hâkim önünde o günleri anlatırken dedesiyle aynı yatakta yattığını, yaşlı adamın kendisini istismar ettiğini göz yaşları içinde ileri sürdü ama dede çoktan öldüğünden kimse bu iddianın doğruluğunu sınayamadı.

Kendisini zengin iş insanı olarak tanıtan, sarışın, ufak tefek, yakışıklı, çekici, ağzı iyi laf yapan bu genç adam kadınları baştan çıkarmakta ustaydı. On altı yaşındaki bir kızı kaçırmış, para karşılığı seks yapmaya zorlamış, araçtan hırsızlık, araç hırsızlığı, evden hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık gibi işlerde ustalaşmıştı. Küçük kızı kaçırmaktan hapse girdiğinde kendini öldürmeye kalkınca bir psikiyatri hastanesine sevk ettiler. Birkaç ay sonra salıverildi ve Almanya'nın Frankfurt şehrinde yeni bir başlangıç yapmak istedi. Henüz yirmi dört yaşındaydı ve tek kelime okuma yazma bilmiyordu.

Başını derde sokan düğüm tekniği

11 Aralık 1974'te, on sekiz yaşındaki Margret Schäfer, Frankfurt'a yüz kilometre uzaklıkta Salzburg'un yaklaşık 650 kilometre kuzeyinde, Almanya'nın Hessen eyaletindeki Ewersbach'ta arkadaşlarıyla birlikte bowling oynamış, tek

başına eve yürüyordu. Mercedes marka bir araç yanında durdu. Yolcu koltuğunda oturan arkadaşı Barbara seslendi, "Bu soğukta, gece vakti eve yürüyeceğine, gel seni bırakalım." Margret çok sevinerek bindi.

Üç hafta sonra, Almanya'nın Heilbronn şehri dışlarındaki ormanda yürüyen avcılar, bir çam ağacının altında yüzükoyun yatan bir kadının çırılçıplak cesedini buldular. Üzeri yaprak ve toprakla örtülüydü. Siyah kıvırcık saçları ve yüzü görünüyordu. Kadın, Margret Schäfer'in ta kendisiydi. Bilekleri bağlanmış, dövülmüş, başına, boynuna, göğsüne künt bir cisimle vurulmuş, önce elle boğazı sıkılmış, sonra kendi sutyeniyle boğulmuştu ve cinayet silahı sutyen hâlâ boynundaydı.

Alman polisinin hemen dikkatini çekti, "Ustaca atılmış, gevşemesi imkânsız olan, art arda düğümler var." Yıllar sonra katilin başını derde sokacak olan işte bu kendine özgü düğüm atma tekniğiydi. Polis, Margret'in ne kadar arkadaşı varsa sorguladı, sonunda Barbara'ya ulaştı. Buradan sonra olanları Barbara'nın Alman polisine verdiği ifadeden aktarayım:

Arkadaşını öldürten kız

"Jack Unterweger'le sevgiliydik. 11 Aralık 1974 gecesi Frankfurt'ta nakit paraya ihtiyacımız oldu. Ewersbach'ta oturan annemlerin evde olmadığını düşündük. Yanıldık, para temin edemeden oradan ayrıldık. Otomobille tur atıp, tek başına yürüyen, parası çalınmaya müsait birini aramaya başladık. O sırada arkadaşım Margret Schäfer'e rastladık. Bowling oynamış, eve yürüyordu. 'Hava soğuk, yürüme, seni eve bırakalım' diye seslendim. Arka koltuğa oturdu, ben de yanına geçtim. Havadan sudan konuştuk. Kısa bir süre sonra Jack sağa çekip durdu.

Arkaya dönüp bana, 'Anlatacağın başka bir şey kaldı mı?' diye sordu. 'Hayır, kalmadı' dedim. Bunun üzerine hızla

Margret'e doğru uzandı, bluzundan tutup ön koltuğa çekti, kemerimle ellerini arkadan bağladı, çantasını ve ceplerini karıştırdı, az miktarda nakit para buldu. Sonra Margret'in evine gittik, ben Margret'in çantasındaki anahtarla kapıyı açtım. Bu sırada Jack, Margret'le otomobilde bekledi. Evde kırk mark kadar para bulup, aldım. Aşağıya indiğimde, Margret'in arka koltukla ön koltukların arasına sıkışmış vaziyette yerde olduğunu gördüm.

Jack otuz kilometre kadar güneye doğru sürdü. 'Yakınlarda ormanlık alan var mıdır?' diye sordu. Ona yolu tarif ettim. Ormanın içlerine doğru gidip, park etti. Margret'in ellerini çözdü, 'Soyun!' diye emretti. Kız direnince yüzüne yumruk attı, kendisi soydu. Ardından torpido gözünden demir bir çubuk aldı. Margret'i araçtan sürükleyerek çıkarttı, çıplak kızı karda çekerek ağaçların arkasına doğru uzaklaştı. 15 dakika sonra döndü, direksiyona oturdu, kanlı çubuğu bana uzattı, 'Artık bizi ele veremez' dedi."

Alman polisi Jack Unterweger'in olay yerinde olduğunu kanıtlayamadı, bununla birlikte Barbara'nın ifadesine dayanarak onu tutukladı ve bir ay sonra yargılanmak üzere ülkesi Avusturya'ya iade etti.

Unterweger başlangıçta Margret'i öldürdüğünü inkâr etse de hıçkırıklar içinde kabul etti. Psikiyatri uzmanı Dr. Klaus Jarosch'un, "Cinsel sadist, psikopat, narsistik ve histrionik kişilik bozukluğu, hiddetli ve öfkeli davranışa yatkın, rehabilite olamaz" şeklindeki değerlendirmesi üzerine 1976'da ömür boyu hapse mahkûm edildi ve ülkenin Viyana-Josefstadt'tan sonra ikinci büyük cezaevi olan 762 kişi kapasiteli erkek cezaevi Stein'a gönderildi.

Madem ömür boyu hapis cezası aldı, nasıl olur da on beş yıl sonra serbest kaldı, diye sorarsanız, hemen anlatayım.

Ümmi girdi, ünlü yazar olarak çıktı

Okuryazar olmayan Unterweger cezaevinde bu önemli eksiğini tamamlamakla kalmadı, kısa öyküler, şiirler, tiyatro oyunları ve sonraları belgesel çekimi için kullanılacak "Fegefeuer oder die Reise ins Zuchthaus und Kerker - Araf ya da Cezaevine Yolculuk" adlı biyografisini kaleme aldı.

1985 ile 89 arasında ünlü edebiyatçıların katkı sunduğu bir dergi çıkarttı. 1989'da mahkûmlara verilen Ingeborg-Drewitz-Edebiyat Ödülü'nü aldı. Bu eserleri gerçekten kendisinin mi yazdığı yoksa ünlü Avusturyalı edebiyatçı Sonja von Eisenstein'in[4] ürünleri mi olduğu hâlâ tartışılır.

Avusturyalı edebiyatçılar, siyasiler ve iş insanları Unterweger'in rehabilite olduğuna, özgürlüğüne kavuşması gerektiğine bütün kalpleriyle inandılar. İmza kampanyaları, sokak yürüyüşleri düzenlediler.

Adalet Bakanı Egmont Foregger'in onayıyla, ceza kanununun belli maddelerine dayanarak, on altı yıl yatmış olmasını göz önünde tuttular ve 23 Mayıs 1990'da onu salıverdiler. İlk iş olarak, on altı yıl önce cezaevine girdiğinde kullandığına benzeyen bir Mercedes aldı. İzleyen bir yıl içinde değiştireceği ve kendine özel W-JACK 1 plakasını birinden diğerine aktaracağı altı aracın ilkiydi bu. W harfinin nedeni Wien, yani Viyana'ydı.

Artık ünlü bir yazardı. Televizyon kanallarına çıkıyor, gazetelere röportaj veriyor, edebiyat toplantılarında konuşuyor, yazdığı çocuk masalları ders kitabı olarak okutuluyor, tiyatro oyunları sahneleniyordu. İpek beyaz gömleği, boynuna sardığı kırmızı uzun ipek atkısıyla bir o, bir bu gece kulübünün kapısında fotoğraf çektiriyor, magazin dergilerinin kapağında yer alıyordu.

---

4. Jack Unterweger'in cezaevinden Sonja von Eisenstein'a, "Senin için yazdım" diye gönderdiği aşk şiiri, kadını çok etkilemiş ve heyecanlandırmıştı. Aslında "Der Wanderer an den Tod – Yolcudan Ölüme" şiiri Nobel Edebiyat Ödüllü Hermann Hesse'nindir.

Katilin polisle muhabbeti

Unterweger, 14 Eylül 1990 Cuma günü, yani salıverildikten dört ay kadar sonra cezaevinden çıkar çıkmaz satın aldığı Mercedes'ini ikinci el beyaz BMW 728 ile değiştirdi ve kuzeye doğru dört saat araç kullandı. Cumayı cumartesiye bağlayan gece Prag'ın kadınlarıyla ünlü Wenceslaus Caddesi'nde yürümekte olan Blanka Bočková'yı aracına aldığını, ertesi sabah Viyana'ya geri döndüğünü, bir süre sonra BMW'sini elden çıkartarak başka bir spor araç aldığını henüz kimse bilmiyordu.

Bir yıl içinde iki kitap, iki de tiyatro oyunu yayımladı. Hatta bunlar için Eğitim ve Kültür Bakanlığı'ndan yüklüce bir destek aldı. Ne gariptir ki adı, bir yandan Avusturyalı ünlü edebiyatçılar ve çok satanlar listelerinde yer alırken, diğer yandan Viyana Cinayet Büro Amiri Ernst Geiger'in şüpheliler listesindeydi.

Anlaşılan Avusturya Federal Emniyet Müdürü Maximilian Edelbacher'in her ikisinden, en azından ikincisinden haberi yoktu. Olsaydı, kendisini gazeteci olarak tanıtan ve Avusturya Yayın Kuruluşu ORF adına arayarak röportaj yapmak isteyen Jack adlı kişiye 31 Mayıs 1991 Cuma günü için randevu verir miydi?

"Teyzem, 1967'de son müşterisi tarafından öldürülen bir hayat kadınıydı. Bu işin zorluklarını ve sürekli ölüm korkusuyla yaşamanın ne olduğunu ondan öğrendim. Viyana'da arkadaşları cinayete kurban giden bir dizi seks işçisiyle geçen cuma günü yüz yüze görüştüm. Polisin soruşturması hangi aşamada, katil yakında ele geçer sanırım."

Müdür Edelbacher, fazla ayrıntı vermek istemese de, "Çok sayıda ipucu var ama henüz bir yere varamadık. Cesetler geç bulundu, yağmur günlerce durmadı, bu yüzden deliller bozuldu, hatta kayboldu" deyiverdi.

Böylelikle tüm Avusturya, bu arada katilin kendisi, polisin elinde işe yarar bir şey olmadığını en yetkili ağızdan öğrenmiş oldu. Öğrenenler arasında müdürün karısı da vardı. "Sen ne

yaptın Max? Görüştüğün adam Jack Unterweger. On beş yıl yatmış bir kadın katili, geçen yıl salıverildi!" Müdür, "Ufak tefek, iyi giyimli, temiz yüzlü, dostane ve saygılı, göz teması kuran, söylenenleri dikkatle dinleyen, güzel konuşan bir adam, kesinlikle seri katil olamaz" dedi. Yanılıyordu.

Ertesi sabah müdürün sekreteri gelerek, "Dün sabah telefon santralini Salzburg cinayet bürodan emekli bir müfettiş aramış, kadın cinayetleriyle ilgili eski bir hükümlüden şüphelendiğini ve soruşturmaları yürütenleri inandıramadığını söylemiş, bu yüzden sizinle konuşmak istemiş" diyerek bilgi notunu iletti. Müdür kestirip attı, "Salzburg gibi küçük bir şehrin emekli ihtiyar polisi, gençleri kıskanıyor, hayaller görüyor, belki de tünel etkisi."

Üstelik Jack'le röportaj yapmak bir yana, geniş deri koltuklara oturmuş kahve içip konuşurken, "ORF adına Avusturyalı ve Amerikalı seks işçilerini karşılaştırmak üzere bir araştırma yapmak için Los Angeles'a gideceğim. Polis ya da şerifte bir tanıdığınız varsa, bana yardım etmelerini sağlayabilir misiniz?" diye sorduğunda, "Elbette" diyerek daha adam yanından ayrılmadan karşı tarafı aramıştı. "Seri katil olamaz" dediği adamın avlanmak üzere Amerika'ya gittiğini hayal bile edemezdi.

Jack Unterweger, gerek Müdür Edelbacher'e gerekse çevresinde ne kadar tanıdığı varsa, "Artık gazetecilik yapacağım, Avusturyalı ve Amerikalı seks işçileri ve evsizleri karşılaştırmak üzere röportaj siparişi aldım" dediğinde doğru söylüyordu.

Haziran başında, iki ay önce satın aldığı, daha sonra polisin somunlarına kadar dağıtarak delil arayacağı W-JACK1 plakalı spor otomobilini otoparka bıraktı. Los Angeles uçağına bindi.

Cecil Otel'deki kovboy giysili adam

11 Haziran 1991 günü beyaz pantolonlu, beyaz yılan derisi kovboy çizmeli, beyaz kovboy şapkalı, deri ceketli bir adam

önce sahte Alman ehliyetiyle bir Toyota kiraladı, ardından Los Angeles'ı kuzeyden güneye boylu boyunca kesen Main Caddesi'nin 6. ve 7. caddeler arasında kalan kısmındaki iki yıldızlı Cecil Otel'e giriş yaptı. 7. Cadde'nin seks işçilerinin başlıca çalışma bölgesi olduğunu kısa zamanda öğrenecekti. Kentin devriye polislerinin merkezi de otelin iki blok ötesindeydi. "Beş hafta kalacağım. Avusturyalı bir gazeteciyim. Los Angeles'ın karanlık yüzünü araştırıyorum. Uyuşturucu bağımlıları, seks işçileri, evsizlerle röportaj yapacağım" dedi resepsiyondaki esmer kıza. "Burası pek tekin bir yer değildir, benden söylemesi" dedi kız.[5]

Adam, 20 Haziran günü sabahı araç kiralama şirketine yeniden uğradı. Yolcu tarafındaki ön camın otoyolda sıçrayan taş yüzünden kırıldığını, değiştirmek istediğini söyledi. Toyota'yı bırakıp Pontiac Sunbird'le ayrıldı. Bundan beş-altı saat önce Cecil Otel'e beş yüz metre kadar uzakta, 7. Cadde ile Towne arasında müşteri bekleyen Shannon Exley, birinin Toyota'sına binmiş ve bir daha görülmemişti.

1 Temmuz sabahı adam, Cecil Otel resepsiyonisti kıza, odasına hırsız girdiğini, böyle güvenilmez bir otelde artık kalmak istemediğini söyleyerek ayrıldı ve Sunset Bulvarı ile Orange Caddesi arasındaki Sunset Orange Otel'e geçti. İki gün önce Cecil Otel'in yakınlarındaki 7. Cadde'de çalışan Elisabeth Rodriquez son müşterisinin otomobiline binmişti ve kayıptı.

---

5. Los Angeles kent merkezinde 1924'te kurulmuş olan ve 2011'de Stay on Main adını almış 14 katlı 700 odalı Cecil Otel'in, çok sayıda şiddet olayı, intihar ve ölüm yaşandığından pek hoş olmayan bir geçmişi bulunur. Bunlar arasında en ses getireni, 1980'lerde otelde birkaç hafta kalan Richard Ramirez'in bu süre içerisinde on üç kişiyi öldürmesidir. Jack Unterweger belki de Ramirez'e özenerek 1991 yazında bu otelde kaldığı süre içinde üç kadının canını aldı. 2013 yılında otelde kalan Kanadalı öğrenci Elisa Liam'ı, durmakta olan asansörün içindeyken kapıların sürekli olarak bir açılıp bir kapandığını gösteren kapalı devre televizyon kayıtlarına bir anlam verilememiş, 19 gün ortadan kaybolan genç kızın çıplak cesedinin çatıdaki su sarnıcında bulunması açıklanamamıştır. Cecil Otel'de 2017'de başlayan restorasyon çalışmaları Covid-19 pandemisi yüzünden bir süre durdu, otel kapandı. 13 Aralık 2021'de yeniden açıldı.

Çürümüş ceset görmek istemeyen polis

11 Temmuz 1991 sabahı saat on sularında, çok sayıda Los Angeleslı başını gökyüzüne çevirmiş, merakla güneş tutulmasını izlemekteydi. "Tepeye doğru çıkalım, oradan daha iyi görülür" dedi aralarından biri. Diğerleri onayladı ve çoluk çocuk Malibu'daki Corral Canyon yoluna saptılar. Los Angeles Şerifliği'ni aradıklarında saat on biri çeyrek geçiyordu.

Olay yeri ekibinin lideri Teksaslı Ronnie Lancaster ölü görmeye alışıktı. Neşeli bir adamdı. Kurşunlananlar, bıçaklananlar, boğulanlar keyfini kaçırmaz, işini yapmaya odaklanır, ölenin kimliğini saptayacak, katilin kim olduğunu bulduracak delilin peşine düşerdi. Tahammül edemediği tek şey vardı: Çürümüş ceset. Malibu'daki olay yerine gitmekle görevlendirildiğinde tek bir şey sordu: "Çürümüş mü?" "Evet" dediler. "Yine sinekler, yine böcekler, yine larvalar, yumurtalar, bu gece yine kâbus göreceğim."

Sırtüstü yatıyordu. Göğüslerinden kadın olduğu anlaşılıyordu. Ağzından, burnundan, kulaklarından, gözlerinden kurtçuklar çıkıyordu. Üzerindeki tişört şişmiş karnı ve göğüsleri görünecek kadar omuzlarına doğru sıyrılmıştı. Boynunda sıkıca düğümlenmiş bir sutyen vardı. Blucinin cepleri dışarı çıkarılmıştı, kimliği yoktu. "Ya sevgilisi ya da kocasıdır, kolay buluruz" diyecek oldu memurlardan biri, "Seks işçileri şehrin bu kadar uzağına gelmez." Çok yanılıyordu. Akşamüstü adli tabipliğin aracıyla cenazeyi morga götürdüler. Ertesi sabaha varmadan, parmak izleri sayesinde kimliğini saptamışlardı bile. Geçmişte defalarca tutuklanmış bir seks işçisiydi.

Dr. Ribe, "Sherri Long en az yedi gün önce öldürülmüş" dedi. "Ölüm nedeni elle ya da bağla boğma sonucu asfiksi."

Benzer hedef, aynı yöntem

Şerif teşkilatında komiser yardımcısı olan John Yarborough dikkatli bir memurdu. Bu cinayetin Los Angeles'ın merkezinde kendi iç çamaşırıyla boğulan ve polisin henüz çözemediği birkaç seks işçisi cinayetiyle benzer olduğunu fark edip amirine bilgi verdi. Amiri de kent içinde işlenen cinayetleri soruşturmakla görevli polis teşkilatının ilgili bürosunu aradı.

LAPD (Los Angeles Polis Teşkilatı) dedektiflerinden Fred Miller, "Benzer hedef, aynı yöntem, tekrar saldırmış olmalı" dedi heyecanla. "Benzer hedef" dediği 1991 yılının 19 Haziran'ını 20'sine bağlayan gece son müşterisinin aracına binen ve bir daha canlı görülmeyen, kamyon şoförleri arasında popüler, yirmi yaşındaki, sarışın güzel Shannon Exley'di.

Dedektif Miller, FBI'ın Quantico'daki profilcilerinden çok şey dinlemişti ama aklında kalan en önemlisi, "İyi bir cinayet soruşturmacısı, aynı örüntülerin ortaya çıkmasını ve bu nedenle hepsinin aynı kişinin işi olduğunu anlamak için beklemez, herhangi bir cinayetteki işarete bakarak katilin yeniden öldürüp öldürmeyeceğini hesaplar" cümlesiydi.

Tekrar öldüreceği muhakkak

Haziran 1991'de Fred Miller, Özel Cinayet Büro amiriydi. "Özel" çünkü onlar, uzun yıllar sürecek karmaşık soruşturmalarla ilgilenir, her sabah bilgisayar ekranlarına düşen, ülkenin dört bir tarafındaki cinayetler hakkında soruşturma birimlerinin kaydettiklerini okur, aralarında bağlantı arardı. Miller, 24 Haziran sabahı kentin doğu bölgesindeki Hollenbeck bürosu dedektiflerinin birkaç gün önce kayıt altına alıp bilgisayar sistemine girdikleri Shannon Exley cinayetinden haberdar oldu.

Bir binanın arkasında, çöp tenekelerinin arasında yüzükoyun şekilde bulunmuştu, göğüslerini açığa çıkaracak biçimde omuzla-

rına kadar sıyrılmış tişörtü ve mavi çorapları dışında çıplaktı. Diğer eşyaları kayıptı, kimliği yoktu. Adli tabiplikte alınan parmak izleri sayesinde, daha önce birkaç kez tutuklanmış, genellikle 7. Cadde ile Towne köşesinde müşteri bekleyen bir seks işçisi olduğu saptanmıştı. Miller, soruşturmayı yürütenleri aradı, "Kadının önceki müşterilerinden biri olabilir, tekrar öldüreceği muhakkak."

O tarihte Los Angeles nüfusu dört buçuk milyon kadardı. Buna ek olarak binlerce turist, ülkenin dört bir yanından mal ve malzeme getiren yüzlerce kamyon şoförü. Kadının o gece en az on beş müşterisi olmalıydı. Samanlıkta iğne aramaktan beter bir durumdu.

Yine özel düğümlü sutyen

Bir hafta kadar sonra dedektif Miller yine Hollenbeck bürosu dedektiflerinin bilgisayara girdiği bir kadın cinayetinden daha haberdar oldu. 28 Haziran'da evsiz bir adam karavan parkının çöp bidonları arasında işe yarar bir şeyler ararken, yanı başında enjektörle sırtüstü yatan bir kadın cesedine denk gelmişti.

Boynunda özenle düğüm atılmış sutyeni, tişörtü ve çorapları dışında çıplaktı, eşyaları kayıptı. Yakınındaki karavanın tamponunda birkaç saç teli buldular. "Belki katilin saçıdır" dediler ve zarfa koyup kriminal laboratuvara gönderdiler. Kadının parmak izleri sayesinde, eşini ve dört çocuğunu Teksas'ta bırakarak Los Angeles'ta oturan annesinin Anneler Günü'nü kutlamak üzere ziyarete gelen ve bir daha evine geri dönmeyip bağımlısı olduğu eroinin parasını kazanmak amacıyla 7. Cadde'de seks işçiliğine başlayan otuz üç yaşındaki Irene Rodriguez olduğunu saptamışlardı.

Kadın çok güzeldi. Dört çocuk doğurduğu halde vücudu genç kızdan farksızdı. Muhtemelen eroin yüzünden zayıftı, yaşını göstermiyordu. "Bu ikincisi" dedi Miller. "Tekrar öldürecek, 7. Cadde'yi izlemeye alıyoruz."

Yanlış yerde beklediler

3 Temmuz akşamı Sherri Long Hollywood bölgesindeki Sunset Bulvarı'nda işe çıktı. Cebinde ilkokul diploması ve birkaç yüz dolarla Michigan'dan yola çıkmış, yeni bir hayat kurmak, küçük bir rol kapmak, belki de zengin bir iş insanıyla evlenmek hayalleriyle Los Angeles'a gelmişti. Evdeki hesap çarşıya uymadı, uyuşturucu kullanmaya başladı ve kendisini sokaklarda buldu.

Otuz beş kilometre uzunluğundaki Sunset Bulvarı, 7. Cadde'nin on bir kilometre kuzeyinden geçer. Sunset'in La Brea ve Fairfax caddeleriyle kesiştiği kısmı arasında kalan on iki köşe o gün bu gündür, para karşılığı seks isteyenlerin en sevdiği bölgedir. Sherri Long bu köşelerden birinde dururdu ve dedektif Miller ne yazık ki burayı değil, katilin yeniden avlanacağını varsaydığı 7. Cadde'yi izlemeye almıştı.

Sunset'i batıya doğru izlediğinizde yol kıvrılarak Pasifik Okyanusu'na kadar iner. Denizi solunuza, dağları sağınıza alıp da kıyı boyunca, kuzeye doğru yirmi kilometre giderseniz Coral Canyon tepesine ulaşacağınız yolla kesişir. 3 Temmuz gece yarısı tepede olan âşıklar belki kadın çığlıkları duymuş olabilirler, belki de katil ağzını bir şeyle kapatmış ya da daha çığlık atamadan öldürmüştür. O tepe, bir hafta sonra güneş tutulmasını daha iyi görebilmek amacıyla bir grup erkeğin çocuklarıyla beraber çıktığı, ölü görmeye alışık ancak çürümüşlerinden ziyadesiyle nefret eden Teksaslı dedektif Ronnie Lancaster'ın Sherri Long'un ileri derecede çürümüş cesedini incelemeye gittiği yerdi.

Efsane "Boa" iş başında

15 Temmuz günü Lancester, Miller ve Hollenbeck dedektifleri bir araya geldiler. Onlara, 10 Temmuz'da cesedi bulunan siyahi seks işçisi Alice Duval'in cinayetini aydınlatmaya çalışan Long Beach dedektifleri de katıldı. "Kesinlikle olamaz" dedi

Miller. "Alice elle boğulmuş, diğerlerinin hepsi sutyeniyle boğulmuş, sutyen boyunlarında bırakılmış. Atılan düğümler de birbirine benziyor ama benziyor demek bizim değil, Boa'nın işi." "Boa" Los Angeles Şerif Kriminal Laboratuvarı'nda çalışan biyoloji doktoralı kriminalist Lynne Herold'a polislerin taktığı addı. Neden ona Boa dedikleri hâlâ gizemini korur. Belki de evinde beslediği piton yılanını yanılarak boa yılanı sanmalarındandır.

Ertesi gün, 16 Temmuz 1991'de Dr. "Boa" Herold kendisine teslim edilen üç sutyeni incelemeye başladığı sırada Jack Unterweger Los Angeles'tan ayrılmak üzereydi.

Düğümleri ilk fark eden Alman polisidir

Ne gariptir ki sutyenlerin hiçbirinde tel yoktu, katil bir hayli özenerek ve çakı benzeri bir alet kullanarak bunlardan yeni bir cinayet aleti üretmişti. Meydana gelen turnike az bir kuvvetle kurbanı hemen boğarak öldürecek özellik kazanmıştı. Gevşemesin diye hepsinin ucuna birbiri ardı sıra attığı düğümler çok karmaşık, çok özeldi.

Kurbanlarını elle ya da atkı, eşarp gibi bir cisimle boğan katiller, kimi zaman belki canlanmıştır diye korkup geri dönerler. Bu kadınları her kim öldürmüşse, gevşemeyeceğinden adı kadar emindi. Nitekim katil yakalanıp ömür boyu hapse mahkûm edildiğinde, mahkeme binasındaki hücreden cezaevine nakledilmeden kendisini astığında, aynı karmaşık ve özel düğümleri atacaktı. Aslında bu garip düğüm atma tekniğini ilk fark eden, 11 Aralık 1974'te öldürülen Margret Schäfer cinayetini soruşturan Alman polisidir.

Aynı katili aradıklarını bilmiyorlar

Yanında bıçak benzeri kesici bir alet getirmiş olan adam, neden boğmak için ip getirmeyip kadınları sutyenleriyle boğ-

mayı tercih etmişti ki? Bu kadar güçlü bir silaha dönüştürülebilen sutyenin kadınları öldüren başka birisi tarafından da kullanılmış olduğu akla gelebilir ama o güne değin yüzlerce kadın katili erkeğin davasında çalışan Dr. "Boa" Herold, böylesiyle ilk kez karşılaşıyordu.

Birkaç gün sonra fikrini soran dedektif Miller'a, "Hepsinin katili aynı kişi" diye cevap verdi. Aslında garip biçimde düğüm atılmış sutyenleriyle boğulan, sutyenleri boyunlarında bırakılan başka seks işçisi kurbanlar da vardı ve uzunca bir süredir katillerini arayanlar tam dokuz bin sekiz yüz kilometre uzaktaydı.

Aynı katil Los Angeles'ta on dört gün içinde üç kadın öldürmüştü. İlki ile ikincisi arasında dokuz gün, ikincisi ile sonuncusu arasında beş günlük "soğuma evresi" ile. Dördüncü cinayetin haberini almayı beklediler. Ama kimse benzer biçimde öldürülmedi. Ülke genelindeki cinayetleri dikkatle izlediler. Sonbahar geldi, sutyeniyle boğularak öldürülen bir seks işçisi daha çıkmadı. "Çok garip" diyordu dedektif Miller, "nereden geldiği bilinmeyen bir adam, 1991 yazında aniden ortaya çıkacak, giderek kısalan 'soğuma evresi' ile ve çok özel bir teknikle üç kadın öldürecek ve aniden duracak. Belki öldü, belki başka bir suçtan cezaevine girdi. Akıl alır gibi değil."

Aklı almıyordu ama aklından da çıkmıyordu.

Viyana ormanlarında iki ceset

Viyana'ya on kilometre uzaklıktaki Wolfsgraben kasabası yakınlarındaki ormanda gezintiye çıkmış bir çift, "Ceset bulduk" diyerek polisi aradıklarında 3 Ağustos 1991'di. Kadın yüzükoyun bırakılmıştı, üzeri az miktarda toprak ve çalı çırpıyla kaplıydı. Giysileri yoktu, çantası yoktu ama kulağındaki iki küçük küpe hâlâ yerindeydi. Öylesine çürümüştü ki, kimliğini ancak dişlerinden saptayabildiler. Kurban, en son 8 Nisan 1991 gecesi canlı görülen Silvia Zagler'di.

Kış geçti, bahar geldi. 19 Nisan 1992'de emekli bir polis memuru ile karısı Viyana ormanlarının en yüksek tepesi olan Hermannskogel'de gezintiye çıktılar. Adam, çapraz şekilde üst üste konmuş iki kuru daldan birine eğlence olsun diye tekme atınca gözlerine inanamadı. Havaya uçan dal değil, ucunda kumaş sallanan bir cisimdi. Yaklaştığında bunun naylon çorap içinde insan femur kemiği olduğunu anladı.

Olay yerini incelemeye gelenler, pek çok kemiğin hayvanlar tarafından sağa sola götürüldüğünü saptadılar. Kafatası yoktu. Naylon çorap dışında hiçbir giysiyi bulamadılar. Buna karşılık altın mücevherlerini, ucuna Nefertiti heykelciği takılı kolyesini, Cartier üretimi panter broşunu ve yine kolye ya da bilezik ucuna takılabilecek Venedik karnaval maskesi süsünü, ayrıca takma dişlerini buldular ve kayıp seks işçisi Regina Prem'e ait olabileceğini düşünüp kocası Rudolph'a gösterdiler. Hâlâ karısının geri döneceği umudunu taşıyan ve bir ara onu öldürdüğü şüphesiyle sorgulanan elli yaşındaki koca, gerçekle yüz yüze geldiğinde gözyaşlarına boğuldu. Karısına geleneksel bir cenaze töreni yapmayı hayal etti ama eline bir kutu dolusu kemik verildiğinde bundan vazgeçti.

Regina'nın Rudolfhöhe Oteli'nden çıkarken görüldüğü bardaktan boşalırcasına yağmur yağan 28 Nisan 1991 gecesinin üstünden tam bir yıl geçmişti. Gerçi Unterweger, (işte burası çok önemli) 27 Şubat 1992'de Amerika'nın Miami kentinde tutuklandığında henüz Regina'nın kemiklerinin bulunmasına iki ay vardı ama Regina'nın ortadan kayboluşunun ertesi günü yani 29 Nisan 1991 sabahı saat yedide otomobilini yıkattığını ve dört lastiğini birden değiştirdiğini gösteren kasa fişleri, savcının onu Regina cinayetiyle de suçlamasına yetecekti.

Kıtalararası bir seri katil

Az önce, 2 Haziran 1991'de Los Angeles'a uçan Jack Unterweger'in, 16 Temmuz'da ABD'den ayrıldığını, 27 Şubat

1992'de ise Miami'de tutuklandığını okudunuz. Bu arada neler yaptığını merak etmişsinizdir.

1991 Temmuz'unda hâlâ Los Angeles'taydı ve Los Angeles Polis Teşkilatı dedektiflerinden Fred Miller'ı çıldırtıyordu. "Çok garip" demişti dedektif Miller. "Nereden geldiği bilinmeyen bir adam, 1991 yazında aniden ortaya çıkacak, giderek kısalan 'soğuma evresi' ile ve çok özel bir teknikle üç kadın öldürecek ve aniden duracak. Akıl alır gibi değil."

Aklı almazdı tabii çünkü temmuz ortasında Jack artık Viyana'daydı. Amerika dönüşü izlenimlerini anlatacağına söz verdiği Emniyet Müdürü Edelbacher'in sekreterinden randevu almaya çalışıyordu. "Ancak 5 Eylül'de sizi kabul edebilir. Ağustosta izne çıkıyor" demişti kadın ve 5 Eylül'de Jack, müdürle aynı kanepede yan yana oturmuş, ona Los Angeles fotoğraflarını gösteriyordu. "Fotoğrafları LAPD devriye aracından çektim. Bana her yeri gösterdiler, kentin suç dünyasında dolaştırdılar. Birçok seks işçisi ve evsizle görüşmeme yardımcı oldular. 16 Eylül'de ORF'un gençlik programında 'LA'in Karanlık Yüzü' adlı diziyi yayınlamaya başlayacağız."

Müdür bu sefer temkinliydi. Hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranıyordu ama Viyana Cinayet Bürosu Amiri Ernst Geiger'e bağlı memurların Sağlık Bakanlığı'nın şehir içindeki ofisine muayeneye gelen seks işçisi kadınlara Unterweger'in fotoğraflarını gösterdiklerini ve beş gün içinde sekiz yüz kadınla görüştüklerini biliyordu.

Viyana'dan İsviçre'ye, ya sonra...

Geiger, 10 Şubat 1992'de yedi kadını öldürdüğünden şüphelendiği Unterweger için tutuklama emri çıkartabilmek amacıyla Viyana Savcılığı'na müracaat etti. "Yeterli delil yok" yanıtı üzerine İçişleri Bakanlığı, Geiger başkanlığında Viyana, Aşağı Avusturya, Graz ve Voralberg müfettişlerinden oluşan

özel bir soruşturma komisyonu kurdu. Komisyon 14 Şubat 1992'de ilk kez toplandı. "Siz başaramadınız" dedi Graz'dan gelen müfettiş, "bizim savcımız daha cesurmuş, mahkemeden tutuklama emri çıkarttık. Ekip yolda." Graz ekibi onu tutuklamak üzere Viyana'ya geldi ama Unterweger'i hiçbir yerde bulamadı. Aslında daha sonra kim olduğunu saptayacakları bir memur 15 Şubat'ta yayınlaması kaydıyla bu bilgiyi bir gazeteci dostuna uçurmuştu. Gazetecinin Unterweger'in yakını olduğunu bilmiyordu. Unterweger o gece, yedi saat durmadan araç kullanarak ulaştığı İsviçre'nin Gossau şehrinde yaşayan on sekizini yeni bitirmiş üç aylık sevgilisi Bianca Mrak'ın yatağında uyudu.

Ertesi gün saat 17.00 sularında "Viyana'ya dönmeliyim" diyerek Bianca'dan ayrıldı, yarım saate varmadan ağlayarak kızı aradı: "Graz ve Viyana'daki kadınların ölümünden beni sorumlu tutmaya çalışıyorlar, hepsi emekli ihtiyar polis yüzünden, beni yeniden hapse attıracak. Ormana gidip kafama sıkacağım." Aslında otomatik tabancasının sürgüsü kırıktı ama Bianca bunu bilmiyordu.

Miami'deki döviz bürosu

Aynı gün birlikte önce Fransa'ya geçtiler. Sabaha karşı Paris yakınlarındaki Orly Havaalanı'ndaydılar, akşamına da kendi pasaportları ve Unterweger'in kredi kartıyla satın aldığı biletlerle American Airlines'ın 99 sefer sayılı New York aktarmalı Miami uçağında. Unterweger VW Passat otomobilini alandan uzak bir yere götürdü. Plakalarını söküp gizlemekle önlem aldığını sandı ama kredi kartıyla yaptığı işlemin hem Avusturya hem Amerikan polisi tarafından anında saptanacağını hesap etmeyecek kadar akılsızdı.

Miami'de geçirdikleri günler boyunca olan bitenin fazla bir önemi yok. Ta ki 25 Şubat'ta ORF'taki dostu Elisabeth telefonda,

"ORF sana bir röportaj için on bin dolar ödemek istiyor. Avans gönderecekler, adres ver" deyinceye kadar. Unterweger bunun bir tuzak olabileceğini düşündü ama paraya çok ihtiyacı olduğundan riski göze aldı. "USA Money Exchange, 207 11th Street, Miami Beach." İşte bu, Unterweger'in sonu oldu. Elisabeth, polisle işbirliği yapmıştı.

"Beni ilgilendirmez" dedi ABD'nin Federal Kolluk Kuvvetleri'nden Shawn Conboy, "Adalet Bakanlığımızdan emir almadan, Avusturya polisi cinayetten arıyor diye bir yabancıyı tutuklayamayız. Interpol'e bile haber vermemişler. Zaten ya gelir ya gelmez" dört adamıyla 11. Cadde'deki döviz bürosunu izlerken. Sonra aklına bir fikir geldi. "Pasaporttan geçerken hüküm giymiş olduğunu beyan etmiş mi?" Elbette bunu söylememişti. "İşte bu suç" dedi Shawn. "Parayı almaya gelirse bunu gerekçe göstererek tutuklarız." Öyle de oldu. Kelepçeleyip götürdüler.

Günlerden 26 Şubat 1992 Çarşamba'ydı. Unterweger için önemli bir gündü kuşkusuz ama biz Türkler için hiçbir zaman unutulmayacak bir gün. 25 Şubat'ı 26 Şubat'a bağlayan gece, Azerbaycan'ın Hocalı kasabasında altı yüzden fazla Azeri sivil, Ermenistan'a bağlı kuvvetler tarafından toplu şekilde öldürülmüştü.

Dedektifin neredeyse kalbi duruyordu

5 Mart 1992 günü ABD Adalet Bakanlığı'ndan Linda Byant, Los Angeles Polis Teşkilatı'nda görevli dedektif Fred Miller'a bir mesaj gönderdi. Hani şu, "Çok garip, nereden geldiği bilinmeyen bir adam, 1991 yazında aniden ortaya çıkacak, giderek kısalan 'soğuma evresi' ile ve çok özel bir teknikle üç kadın öldürecek ve aniden duracak. Akıl alır gibi değil" diyen polise.

"Miami'de Jack Unterweger adlı birini tutuklamışlar. Avusturya polisi 11 Haziran ile 16 Temmuz 1991 arasında Los

Angeles'ta olduğunu tespit etmiş, Viyana'daki evini aradıklarında buldukları fotoğraflar ve faturalar ellerinde. Aralarından Los Angeles devriye aracından çekilmiş film bile çıkmış. Bu tarih aralığında iç çamaşırlarına ilginç düğümler atılarak boğulmuş, failini bulamadığınız seks işçisi cinayetleri var mı, diye sormaktalar." Fred Miller'ın kalbi duracak gibi oldu.

13 Mart 1992 günü saat 19.30'da dedektif Miller, Miami Cezaevi'nde saç, tükürük ve kan örnekleri alınmış Unterweger'le yaptığı uzun, karşılıklı kahkahalarla kesilen, keyifli denebilecek görüşmenin sonuna yaklaşmıştı. "Jack, eve dönmeyi ve ülkende yargılanmak istediğini biliyorum. Ama bu mümkün değil, seni Kaliforniya'ya götürecek ve kızlarımızı öldürdüğün için yargılayacağız. Biliyorsun Kaliforniya'da ölüm cezası var. Şimdi soracaklarıma doğru cevap ver. Los Angeles'a neden geldin?" diye sordu. Unterweger, "11 Haziran 1991'de Los Angeles Havaalanı'ndan ülkeye giriş yaptım. Seks işçileri ve evsizlerle ilgili bir röportaj için" diye başladığı konuşmasını en ufak bir ayrıntıyı atlamadan sürdürdü. "Cecile Oteli'nin resepsiyonisti Carolina adlı bir kızla, ayrıca biri beyaz, ikisi Latin üç kızla daha, para karşılığı birlikte oldum." Aslında kızların üçü de siyahi idi. Jack Viyana'da bıraktığı telefon defterine kızların telefon numaralarının yanına "siyah" yazdığını unutmuştu. Defterin Cinayet Büro Amiri Reiter'in elinde olduğunu ve Miller'la paylaştığını ise hiç hesaba katmadı.

Miller, kızları nasıl bulduğunu, onlarla ne tür bir birliktelik yaşadığını sorduğu görüşmenin bir noktasında, "Elinizde beni cinayetle suçlayabilecek hiçbir kanıt yok" dedi gülümseyerek. Haklıydı. O gün kendisinden örnek almışlardı ve DNA sonuçlarının on haftadan önce çıkmayacağını biliyordu, o tarihe kadar çoktan memleketinde olurdu. Nitekim öyle de oldu. 27 Mayıs 1992'de Avusturya'ya iade ettiler.

DNA henüz emekliyor

Amerikalıların DNA sonuçları için temmuza kadar beklendi. Gelince de fazla işe yaramadı. Çünkü 1992'de DNA analizleri bugünkü düzeyine ulaşmadığından Shannon Exley'nin bedenindeki semen lekelerinden sadece HLA-DQ alfa tiplemesi yapılmıştı ve her ne kadar elde edilen sonuç Jack'in HLA-DQ alfa tipiyle örtüşse de Amerika'da yaşayan beyaz nüfusun yüzde on bir, siyahi nüfusun yüzde dokuz kadarında aynı tipe rastlanıyordu.

Öte yandan Irene Rodriguez'in cesedinin bulunduğu olay yerindeki karavana yapışmış saç telleri de Jack'in saçlarından farklıydı. Bu onun katil olmadığını kanıtlamazdı elbette ama soruşturmayı yürütenler açısından en ufak bir faydası yoktu.

Jack'in BMW'sini sattıktan sonra satın aldığı VW Passat otomobilinde buldukları saçlar, mikroskobik açıdan Viyanalı kurban Sabine Moitzi'nin saçlarıyla uyum içindeydi. Ancak kökleri olmadığından DNA elde edilemedi. O tarihte köksüz saçlardan mitokondriyal DNA elde edilebileceği henüz bilinmiyordu.

Yüzyılın davası

Avusturya medyası Jack Unterweger'in davasını manşetlerine "Yüzyılın Davası" diyerek taşıdılar. Çünkü o güne değin bu kadar çok sayıda cinayetle suçlanan bir katilleri olmamıştı. Açık söylemek gerekirse modern zamanların ilk seri katiliydi ve bu tür soruşturmalarda hiç deneyimi olmadığı için polis farklı ülkelerden destek almıştı. Ayrıca cinayetler sadece Avusturya'da değil, Çekoslovakya, Almanya ve ABD'de de işlenmişti. Böylesi uluslararası nitelikte bir katille Avrupalılar ilk kez karşılaşıyordu.

Avusturya tarihinde DNA delillerinin, liflerin ve daha ilginci Amerikalıların "olay yerinin imzası" diye tanımladıkları davranış delillerinin cinayetleri birbirine bağlamada ve

bir şüpheliyi suçlamada ilk kez kullanıldığı davaydı. Üstelik suçlanan çok ünlü bir yazardı ve medya onun yıllar önce bir kadın öldürmüş olmasına ve 15 yıl yatıp çıkmasına rağmen, savcılığın iddia ettiği gibi on bir kadının katili olabileceğine kesinlikle inanmıyordu.

20 Nisan 1994'te Graz'da başlayan yargılamanın otuz günü içinde yüz altmış tanık dinlenecekti. Adliye binasında bir dizi tadilata girişilmiş, sandalyeler, kürsüler yenilenmiş, hatta basın mensuplarının çalışmalarını yürütebileceği, çok sayıda faks, teleks, telefonun kurulduğu özel bir salon bile yapılmıştı.

Binanın karşısındaki doğru dürüst iş yapmadığından kepenk indirmiş Café Paragraph yeniden açılmış, duruşmayı izlemeye gelenlere kahve ve elmalı turtanın yanı sıra Unterweger'in son çıkan romanı ile şiir kitabını satmaktaydı.

Miami'de tutuklanışından iki yıl sonra nihayet bir jüri, suçlu mu suçsuz mu olduğuna karar verecekti.

Unterweger'in savunmasını bir ceza avukatı olan Hans Lehofer ile daha önce sadece eğlence dünyası ve basın çalışanlarının davalarında avukatlık yapmış Georg Zanger[6] üstlendi. Zanger'in cinayet davalarında deneyimi olmamakla birlikte, dersini iyi çalıştığı belliydi.

"Prag'daki kurban Blanka Bočková'nın sol el tırnaklarının altındaki kanın grubu B, Unterweger'inki de B, bu katil olduğunu göstermez. Prag Adli Tıp Enstitüsü, sağ el tırnaklarının altındaki kanın ise hayvan kanı olduğunu söyledi. Malum kurban kasapta çalışıyordu."

"Biliyorsunuz müvekkilimin bir Alman çoban köpeği var, sıklıkla bu köpekle yolculuk yapmış. Kılları mutlaka döşemeye dökülmüştür. Halbuki kadınların hiçbirinin bedeninde ve giysilerinde köpek kılı bulunmadı."

6. Avukat Georg Zanger, Unterweger'in ilk mahkûmiyetinde, davayı temyize götüren ve müebbet yerine sadece on beş yıl yatmasını sağlayan kişidir.

"Kadınlar zaten hep çıplaktı, köpeğin kılı yapışmamış olabilir" dedi Yargıç Dr. Kurt Haas. Adamın katil olduğuna sekiz kişilik jüriyi inandırması zor olacaktı. Tırnak altı örneklerden bir şey çıkmaması da canını sıkmıştı. Bununla birlikte BMW meselesine sıra geldiğinde yüreğine su serpildi.

BMW'deki sarı saç teli

Viyana Cinayet Büro amiri Dr. Enst Geiger'i hafife almamalı. Unterweger'in aleyhindeki en güçlü delili bulan oydu. Geiger, Unterweger'in sattığı beyaz BMW 728'sinin yeni sahibinin kim olduğunu öğrenmiş, olay yeri inceleme ekibini çağırarak araç içinden delil toplatmıştı. Tekinin kökü hâlâ üzerinde olan üç sarı saç telini, öldürülen diğer kadınların otopsilerinde alınan ve muhafaza edilen saç örnekleriyle birlikte Zürich kriminal laboratuvarına gönderdi. "Prag'da öldürülen kadının saçlarıyla morfolojik açıdan örtüşüyor ama rastlantı olabilir. DNA analizi yapılabilir mi?" diye soran Zürich polisi, elindeki saçları İsviçre'nin Bern Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nde çalışan Viyana doğumlu Manfred Hochmeister'e gönderdi.

Hochmeister saç örneklerini birer yıl arayla iki kez çalıştı. Önce 1993 Mayıs'ında, ardından Mayıs 1994'te. O yıllar, DNA analizlerinin hızla geliştiği, her ay daha küçük bir DNA örneğinde daha fazla genetik bölge çalıştığımız yıllardı. İkinci raporun sonunu "BMW 728'in yolcu koltuğunda bulunan saç tellerinden biri, Blanka Bočková'nın saçları ile yüzde 99,99 oranında örtüşmektedir" diye bitirdi.

Yargıç Kurt Haas sordu:

"Blanka Bočková'yı tanıyor musunuz?"

"Hayır."

"O zaman BMW'nizin yolcu koltuğunda neden onun saçı var?"

Unterweger'in avukatı ayağa fırladı, her savunma avukatının aklına gelecek malum gerekçe çıktı ağzından:

"Unterweger aracın ne ilk ne son sahibi. On bir yılda dört el değiştiren araçtaki saç teliyle nasıl suçlarsınız? Tek açıklaması var, polis koymuştur!"

Unterweger'in katil olduğuna inanmayan ve Avusturya polisinin bu tür işler yapabileceğini mümkün görenler, "Avukat haklı olabilir" demiş olsalar da o tek saç teli Unterweger'i korktuğu sona doğru götüren delillerin başında geldi. "Tek bir gün dahi cezaevinde kalmayacağım" diye yazdı günlüğüne. Öyle de oldu.

Amerikalı polisler Avusturya'da

Los Angeles polisleri, 1991 yazında henüz Jack Unterweger'in adını duymamışlardı ama kısa bir süre içinde üç seks işçisini aynı şekilde katledenin aynı kişi olduğunu anlamışlardı. Cinayetler aniden durduğunda ya başka ülkeye gitti ya başka bir nedenle hapse düştü ya da öldü, diye düşünmeleri normaldi.

Üç yıl sonra aldıkları davette, on bir kadını öldürmekle suçlanan bir Avusturyalı gazetecinin Graz'da görülecek davasında savcılığın bilirkişileri olarak tanıklık yapmaları isteniyordu. Çağırılanlar arasında bir de komiser vardı. Hani şu, Unterweger'in evi arandığında polisin bulduğu fotoğraflar vardı ya, aralarında bir de Los Angeles polisinin devriye aracından çekilen film vardı. İşte komiser Steve Staples'ın Avusturya'ya gidecek Amerikalılar listesinde yer almasının nedeni buydu. Çünkü kullandığı devriye otosuna bindirerek Unterweger'e şehri gezdiren oydu. Yasadışı bir iş yaptığını düşünmeyin sakın. Polisin bugün dahi yürürlükte olan "Ride-along" (birlikte sür) programına başvuran siviller arasında uygun görülenler, devriye aracıyla şehirde tura çıkartılır. Nitekim İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'ndeki bir

grup öğrenci ve asistanımla birlikte Los Angeles'a gittiğimizde, o tarihteki doktora öğrencim, şimdi ünlü bir avukat olan Dr. Mert Van böyle bir programa katılmakla kalmayıp narkotik polisleriyle birlikte operasyona bile çıkmıştı.

"Devriye otosuna aldığın Avusturyalı gazeteci nasıl biriydi?"

"Orta yaşlı, iyi giyimli, güler yüzlü, nazik, hoşsohbet, ufak tefek biriydi."

"Los Angeles'a neden geldiğini anlattı mı?"

"Evet, seks işçileri ve evsizlerle ilgili bir televizyon programı için."

"Nerelerde dolaştınız?"

"Los Angeles çok büyük bir şehir. Seks işçilerinin çalıştığı, evsizlerin yaşadığı caddeleri bulmak bir yabancı için zordur. Yardımcı olmak için onu 7. Cadde'ye, Sunset'in La Brea ve Fairfax caddeleriyle kesiştiği yere götürdüm."

"Teşekkür ederiz."

Kuzuların Sessizliği'ndeki profilci

8 Haziran 1994 günü bildiklerini anlatma sırası Özel Ajan Gregg O. McCrary'deydi. Gregg, FBI'a 1969'da girmişti ve 1985'te kurulan Ulusal Şiddet Suçları Analiz Birimi'nde kriminal profilci olarak çalışıyordu. Bu görevin yanı sıra hem Fort Lauderdale hem de Arlington'daki bir üniversitede adli psikoloji hocasıydı. Bilirkişiydi, danışmandı, yazardı. Ayrıca ilk baskısı 1992'de yapılan ünlü Suç Sınıflama Elkitabı'nın (Crime Classification Manual) önsözünde FBI'ın ünlü Davranış Bilimleri Bölümü'nün kurucuları John E. Douglas, Ann W. Burgess ve Allen G. Burgess katkıları için ona teşekkür etmiş, İngiliz yazar Colin Wilson teşekkürle yetinmemiş, 1990'da yayınlanan Seri Katiller (The Serial Killers) kitabını ona ithaf etmişti. Gerçi çok ses getirmiş birkaç cinayet davasında verdiği raporlar yüzünden başı iyice ağrımış olsa da konumuz bu değil.

Evet, 8 Haziran 1994'te özel ajan McCrary nihayet sahnedeydi. Avusturya basını daha bir ay öncesinden haberini yapmaya başlamıştı bile. Nasıl yapmasınlar ki? 1991 yapımı Amerikan korku filmi *Kuzuların Sessizliği* Graz'da gösterime girmek üzereydi, filmde sözü edilen efsane birim gerçekti ve orada çalışan profilci ajanlardan biri, Graz sokaklarında dolaşıyordu.

Bu imza başka imza

Ajan McCrary, kriminal profillemenin özellikle "*olay yeri imzaları*" konusunda uzmandı. Kısaca özetlenecek olursa, seri katillerin öldürmek için gerekli olmayan ama onlara özgü davranışlarına "imza" diyoruz. Örneğin kurbanı elle boğarak öldürmesi, çalışma tarzı ve tekniği, yani "*modus operandi*"si ise, öldürmeden önce ya da sonra yüzünü örtmesi, bacaklarını belli bir pozisyona getirerek terk etmesi, bedenin üzerine bıçakla işaretler çizmesi "imza"sıdır.

Kimi profilciler, birbiri ardı sıra işlenen cinayetlerde *modus operandi*'nin değişebileceği, buna karşılık "imza"nın değişmediğini kabul eder ve "olay yeri imzası" sayesinde cinayetler arasında bağlantı kurulabileceğini ileri sürer.

McCrary mahkemede, Unterweger'in suçlandığı cinayetlerde hem *modus operandi*'yi (cinsel saldırı olmaması, hepsini iç çamaşırlarıyla boğması) hem de imzasını (kurbanları çıplak bırakması, üzerlerini yaprak ve ağaç dallarıyla örtmesi, yüzükoyun bırakması) değiştirmediğinden hareketle bunların aynı elden çıktığını iddia etti. Avukat, bazı cesetlerin ileri derecede çürümüş olduklarını, bu yüzden ölüm nedeninin bile saptanamadığını, polisin aydınlatamadığı ne kadar cinayet varsa hepsini müvekkilinin üzerine attığını ileri sürdü.

O tarihte Amerikalılar cinayetleri birbiriyle ilişkilendirmek amacıyla bir yazılım geliştirmişlerdi. 1985'te FBI çatısı altında kurulan ve bugün de kullanımda olan, kısaca VICAP (Violent

Crime Apprehension Program) adlı veri tabanına, ülkenin dört bir yanında işlenen cinsel saldırılara, faili bulunmuş ya da bulunmamış cinayetlere, öldürüldüğü öngörülen kayıp ya da kaçırılmışlara, kimliği saptanamamış ancak öldürüldüğü düşünülen kişilere ait bilinen her ayrıntı yüklenir. Olay yeri incelemesi, otopsi, kriminal laboratuvar sonuçları, *modus operandi*, imza gibi bilgilerin yanı sıra kurbanın ayakkabısının niteliğine ve rengine kadar veri içeren bu veri tabanı sayesinde olaylar birbirlerine bağlanmaya çalışılır.

Bir örnek verilecek olursa, uzun yıllar arayla ve cinayet mahalleri binlerce kilometre uzaklıkta olan, her birinde "kırmızı uzun çizme, siyah kısa saç, iple boğma, ceset orman içinde, kalçada, ensede yüzeysel kesici alet çizikleri, yabancı cisimle anal saldırı" sözcükleri yer alan cinayetlerin aynı kişi tarafından işlenmiş olma ihtimali yüksektir. Biri çözülürse, diğerleri de çözülmüş olur. Hele DNA analizlerinin uygulanmasıyla birlikte bağlantı analizlerinin başarısı çok yükselmiştir.

1990'lı yıllarda İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'ndeki hukukçu iki asistanımla Dr. Tanıl Başkan ve Dr. Yusuf Tunç Demircan'la ülkemizde kullanılabilecek benzeri bir form oluşturmuş, hatta İstanbul'un bir ilçesinde pilot uygulamasını gerçekleştirmiştik.

Unterweger'in yargılandığı 1994 yılında, VICAP'taki olgu sayısı on iki bin civarındaydı, bugün yüz bin kadar. Ajan McCrary, Unterweger'in suçlandığı on bir cinayetin ayrıntılarını on iki bin cinayetin yer aldığı VICAP'a yüklediğinde, Los Angeles'taki üç, Avusturya'daki yedi, Prag'daki bir cinayetin aynı listede yer alması ve diğer binlercesini elemesi, hayatlarında hiç seri katil soruşturması yürütmemiş olan Avusturyalı polisleri hayrete düşürdü. Tabii jüriyi de.

Bununla birlikte iki buçuk ay süren yargılamaya nokta koyan, ne "imza" benzerliği, ne Unterweger'in kadınların öldürüldüğü yerlerin yakınında bulunduğunu kanıtlayan otel faturaları, oto tamircisi fişleri, restoran harcamaları ve benzeri belgeler, ne bir kurbana ait saç tellerinin aracında bulunması oldu.

Duruşmanın üç yargıcı, sekiz kişiden oluşan jürisi (ABD'deki gibi on iki değil) ve iki savcısı vardı. Martin Wenzl ve Karl Gasser. Neden iki derseniz, savcı Martin Wenzl ile Unterweger'in avukatı Georg Zanger birlikte opera, bale ve konserlere giden iki arkadaştı da ondan. Başsavcılık "Çok karmaşık bir dava. Savcı Wenzl'in bir yardımcıya ihtiyacı var" şeklinde bir kılıf uydurdu ve iki savcı atanmasının gerçek nedenini basından saklamaya gayret ettiler.

Karl Gasser lif delillerine çok ümit bağlamıştı. Unterweger'in evi arandığında ele geçen kırmızı atkı ile siyah yünlü pantolonun lifleri, Aralık 1990'da Bregenz'de öldürülen Heidemarie Hammer'in giysileri üzerinde bulunanlarla örtüşmüştü.

Unterweger'in avukatı Zanger, her ne kadar daha önce sadece eğlence dünyası ve basın çalışanlarının davalarında avukatlık yapmış olsa da akıllı bir adamdı.

"Avrupa'da kaç tane kırmızı atkı var, kaç tane siyah yünlü pantolon var biliyor musunuz? Herhangi bir istatistik hesabı yaptınız mı? Gerçek katili bulamadınız, masum birini suçluyorsunuz" diye savundu.

Elbette haklıydı.

Kızılderili gelini "Boa"

6 Haziran 1994 gününün öğleden sonrasında, düz, ortadan ayrık, uzun siyah saçlı, küçük çekik gözlü, açık mavi elbiseli, ortopedik ayakkabılı İngilizce konuşan şişman bir kadın duruşma salonundaki tanık kürsüsüne çıktı. Sonraki yıllarda Avukat Lehofer'in bir "Kızılderili Gelini" benzetmesi yapacağı bu kadının yargılamanın gidişatını yüz seksen derece değiştireceğini kimse tahmin etmedi.

Yargıç Haas'ın, "Los Angeles'taki üç cinayette Rodriguez, Long ve Exley adlı kurbanların boyunlarındaki sutyenleri incelemişsiniz. Bulgularınızı anlatır mısınız?" sorusu üzerine "Boa" yarım saatten fazla sürecek sunumuna başladı.

"Yüzlerce bağ ile boğma olgusu inceledim, bunlara benzer bir bağa rastlamadım. Olağanüstü ender görülen bir teknik. Her üçünde yer alan yedi benzerlik var. Bunları gördüğümde, soruşturmayı yürütenlere, 'Tek kişi arayın, üçünün de katili aynı' dedim."

Bu noktada "Boa" çantasını açtı ve iki sutyen çıkardı, üçüncüsü çürümüş bir cesetten alındığından plastik torba içindeydi, sutyenlerden birini havaya kaldırdı, duruşma salonunda bir hareketlenme oldu, jüri üyesi kadınlardan birinin iç çekişi duyuldu.

"İlmik çevresinin ne kadar küçük olduğuna dikkatinizi çekerim. Bu bağlar büyük bir olasılıkla aynı kişi tarafından yapılmış."

"Nasıl yapıldığını gösterebilir misiniz?"

"Düğümleri ve dönüşleri göstermek için çözmem gerek, bunu yapmaya hazır değilim."

Savcı Gasser heyecanla atıldı, "Bay Unterweger nasıl düğümlediğini gösterebilir belki."

Soğuk bir rüzgâr esti. Yargıç Haas sorularına devam etti:

"Bayan Moitzi'nin boğulduğu iç çamaşırı için ne dersiniz?

"Aynı teknik."

"Bayan Eroğlu'nun boynundaki çorap için ne dersiniz?"

"Aynı teknik. Beşini de büyük olasılıkla aynı katil atmış."

"Teşekkür ederiz" dedi Yargıç Haas.

Son düğüm

24 Haziran'da Unterweger avukatı Lehofer'e sordu:

"Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Dua edebilirsin."

"Dua etmeyi bilmiyorum."

"Nasıl olur? Babamız'ı[7] da mı bilmiyorsun?"

---

7. Babamız (Latince: Pater noster) ya da Gerçek Dua, Hıristiyanlıkta sıkça edilen bir duadır.

"Hayır."

"Sayın jüri sözcüsü, Jack Unterweger Prag'daki Blanka Bočková cinayetinden sorumlu mudur?"

"Altı evet, iki hayır, sayın yargıç."

Bu sonuç Unterweger'i ömrünün sonuna dek demir parmaklıklar arkasında tutmaya yeter de artardı.[8] Üstelik bu daha ilkiydi. Sırada on kadın daha vardı.

"Graz'daki Brunhilde Masser cinayetinden sorumlu mudur?"

"Altı evet, iki hayır, sayın yargıç." Liste bu şekilde devam etti. Unterweger, cesetleri ileri derecede çürümüş Elfriede Schrempf ve Regina Prem cinayetlerinden sorumlu tutulamadı.

Yargıç Haas, Unterweger'e dönerek, "Söyleyecek bir şeyiniz var mı?" diye sordu.

"Üst mahkemeye götüreceğim" dedi Unterweger.

İki polis kollarına girerek onu duruşma salonundan çıkarttılar.

Sabah altıda radyolarını açanlar, beklenmedik bir haberle karşılaştı.

"Saat 03.40'ta Jack Unterweger, Graz Adliye Binası'ndaki hücresinde asılı bulundu. Birkaç saat önce Graz Mahkemesi jürisi onu on bir cinayetin dokuzunda suçlu bulmuş ve ömür boyu hapis cezasına mahkûm etmişti."

Çok ince metal bir tel, eşofman uçkuru ve ceket asmaya yarayan çengeli kullanarak ustaca imal ettiği düzeneği parmaklarının ucuna yükselerek boynuna geçirmiş, sırtını duvara dayamış ve topuğunu yere indirerek intihar etmişti.

İlmik gevşemesin diye attığı düğümler, kadınları boğarken kullandığının aynısıydı.

---

8. Avusturya yasalarına göre jüri kararının Amerika'daki gibi oybirliğiyle alınması şart değildir.

Kırmızı odalar

Bulunduğu yerden penceresiz odayı izlemeye başladı. Aslında oda yerine zindan demek daha doğruydu. Eşyası az, ışığı az, pis ve tozlu bir zindan. "Kan, ter ya da idrar mı kokuyor acaba? Yoksa hepsi mi?" diye geçirdi aklından. Duvara dayalı paslı demir karyolanın üzerindeki şilte yer yer lekeliydi, çarşaf, yastık, örtü yoktu. Tahta sandalyeye bağlı çıplak kadının hıçkırıkları bir anda kesildi. Kapüşonlu iriyarı bir erkek ona doğru yürüdü. Olan biteni gözünü kırpmadan izleyen genç adam ayağa fırladı, kapıyı kilitlemeyi unutmuştu. Hızla çalışma masasına döndü.

Bilgisayar ekranında bir sohbet kutusu açıldı. O sırada aynı görüntüleri izleyen beş altı kişinin takma adları sıralandı. Kapüşonlu adam başını kameraya doğru kaldırdı, gencin vereceği komutu bekledi. Adam telaşla, "Kulağını kes!" diye yazdı. Kapüşonlu adam eline bir bıçak aldı.

İşte bu, karanlık web'in kırmızı odalarından birine girip binlerce dolara karşılık gelen ödemeyi Bitcoin'le yapanların görmeyi umut ettikleri sahne.

Kırmızı odalar gerçekten var mı?

Kırmızı odalar gerçekten var mı, yoksa sadece şehir efsanesi mi, hâlâ bilemiyoruz. Yıllardır var olduklarına ilişkin dedikodular sosyal medyada dönüp duruyor. Bildiğiniz gibi interne-

tin üç katmanı var. Biri hepimizin ulaşabildiği yüzey web, diğeri derin web ve nihayet karanlık web.

Yüzey web Google, Firefox benzeri arama motorlarıyla gezindiğimiz kısmı. Derin web ise, adı geçen arama motorlarıyla erişilemeyen, şifre ve onay gerektiren internet. Örneğin şirketlerin çalışanları arasında kullanılan intranet ya da banka hesaplarımıza ulaşırken, alışveriş sitelerindeki sepetlerimizi kullanırken yararlandığımız internet.

Öte yandan karanlık web, internetteki etkinliğimizin izlenemediği, eriştiğimiz sayfaların gizli kaldığı internet. Arama motorlarıyla bulmak mümkün değil. Karanlık web'e ulaşmak için özel yazılımlar, konfigürasyonlar ya da size özgü şifreler gerekiyor. Pek çok insan, internetteki etkinliğini gizlemek amacıyla bunları kullanıyor.

Aslında karanlık web, Amerikan casuslarının kendi aralarındaki gizli iletişimi sağlamak üzere geliştirdiği askeri bir yazılım. Tor (*The Onion Router* – Soğan Yönlendiricisi) adı verilen bu teknoloji 90'larda toplumun geneline açılmıştı. Günümüzde Tor yönlendiricisi üzerinde 30 ila 50 bin site olduğu sanılıyor. Soğan denmesinin nedeni ise, tıpkı bir soğan gibi katmanları olmasından.

Otel filmi ilham mı verdi?

Şimdi tekrar kırmızı oda meselesine dönelim. Birçoğunuz hatırlamayabilir çünkü 2005 yılı Amerikan yapımı *Otel-Hostel*[9] adlı korku filminden söz ediyorum. Senaryo yazarı ve yönetmen Eli Roth, prodüktörlerden biri Quentin Tarantino olan filmde üniversite öğrencisi Paxton (Jay Hernandez) ve Josh (Derek Richardson) sırt çantalarıyla Avrupa turuna çıkarlar. Amsterdam'da partilere gider, içer, uyuşturucu kullanır, genelevleri ziyaret eder ve yeni bir arkadaş edinirler.

9. Hosteller, ucuza konaklanabilecek, yatak kiralanabilen, öğrenci yurtlarına benzer bir sistemle çalışan pansiyonlardır.

Üç genç adam, bir sonraki duraklarının Barselona olmasını planlarken karşılaştıkları Alexi, onlara Doğu Avrupa'daki savaştan söz eder. Erkeklerin çoğunun savaşta öldüğünü, uzun zamandır yalnız olan güzel eşlerinin turistlerle birlikte olmak istediğini anlatınca hevese kapılır, trene binip Slovakya'ya doğru yola çıkarlar. Alexi'nin sözünü ettiği oteli bulur, egzotik güzeller Natalya ve Svetlana'yla yakınlaşırlar. Ancak bir rüya gibi planladıkları maceraları Seçkin Avcılar Kulübü'nün (Elite Hunting Club) eline düştüklerinde kâbusa dönüşür.

Para ver DAEŞ'li öldür!

Korku filmlerine odaklı internet sitesi Dread Central, *Otel*'in yazarı Eli Roth ile filmin gösterime girdiği günlerde gerçekleştirdiği röportajında, zenginlere büyük paralar karşılığında işkence yapma ve adam öldürme imkânı sağlayan organizasyon fikrinin aklına nasıl geldiğini sormuştu. Yazar, konuya bir arkadaşının gönderdiği bağlantının ilham verdiğini anlattı. Bağlantı, Tayland yolculukları pazarlayan bir siteydi.

On bin dolar ödediğinizde, bir odaya girip oradaki kişiyi başından vurabileceğiniz bir olanak sunuyordu. Site, paranın bir bölümünün açlıktan ölmekte olan ailesine gönderilmesi kaydıyla adamın öldürülmeye razı olduğunu iddia ediyordu.

Karanlık web'in kırmızı odalarının varlığına ilişkin henüz bir kanıt yok. İleri sürüldüğüne göre müşterinin işkence yapmasına ya da birini öldürmesine gerek bulunmuyor. Sanal bir odaya belirli bir zamanda giriyorsunuz. Yatağa ya da duvara ayak bileğinden kelepçelenmiş ya da sandalyeye bağlı bir kadına (kurbanlar her zaman kadın) odaklanmış kameradan ödediğiniz paranın sağladığı süre kadar izliyorsunuz. Daha uzun izlemek ya da ekranın sohbet kısmına emirlerinizi kapüşonlu adama yazmak için yeniden para gönderiyorsunuz.

Bir yanda karanlık web teknolojisi Tor, diğer yanda Bitcoin'le yapılan ödemeler, kırmızı odalara gereken altyapıyı sağlıyor. Tor

sayesinde videonun yayınlandığı konum gizlenebiliyor. Bitcoin'le anında ve gizli kimlikle ödeme yapılabiliyor. Ücret bir hayli yüksek olduğundan gazeteciler ya da sadece ne olup bittiğini merak edenler korku filmi sahnesini anımsatan görsele basarak kaydolmaya ve kırmızı odayı izlemek için gereken yazılımı bilgisayarına indirmeye cesaret edemiyor. Bununla birlikte deneyimlerini paylaşanların yazdıklarını okumak mümkün.

Bir de meraklılara belli bir tarih ve saat verip kırmızı odalarda tutsak DAEŞ'lilere yapılan işkenceleri izleyebileceklerini vaat eden siteler var. Binlerce kişiyi saatlerce bekletip tam zamanı geldiğinde karşılarına siyah bir ekran çıkartan, "Servis sağlayıcı aniden arızalandı, sakın bir yere ayrılmayın, tamir ediyoruz" yazısıyla birkaç saat daha ekran başına kilitleyenler var. Bütün bu okuduklarınız sadece bir şehir efsanesi olabilir çünkü bugüne değin ne bir kadının kırmızı odada öldürüldüğünü ne de DAEŞ'liye işkence yapıldığını gören ortaya çıkmadı.

Güzel model gerçekten kaçırıldı mı?

11 Temmuz 2017 günü ilginç bir olay yaşandı. İngiliz gazetelerinin üçüncü sayfalarında sıklıkla fotoğrafları basılan yirmi bir yaşındaki sarışın model Chloe Ayling'in bir fotoğraf çekimi için Milano'ya çağrıldığı, ancak kendisine tuzak kurulduğu iddia edildi. Genç kadın, kendisine ketamin verildiğini, iki erkeğin onu bir aracın bagajında kaçırarak Milano'ya birkaç saat uzaklıktaki çiftlik evine götürdüğünü, çekmeceli bir dolaba bağladığını ileri sürdü.

Anlatımına göre kaçıranlar, onu karanlık web'deki Black Death (Kara Ölüm) adlı sitede üç yüz bin dolardan başlayan açık arttırmayla satışa sunmuş, hatta teklif almaya bile başlamışlar. Tutsaklığının altıncı gününde iki yaşında bir çocuğunun olduğunu söylemek aklına gelmiş. Bu bilgi üzerine onu serbest bırakmışlar. Meğer anneleri kaçırıp satmak Kara Ölüm'cülerin etik kurallarına aykırıymış.

Tutuklanan Polonya doğumlu İngiliz vatandaşı otuz yaşındaki bilgisayar programcısı Lukasz Herba, Haziran 2018'de bir İtalyan mahkemesi tarafından 16 yıl 9 ay hapse mahkûm oldu. 2020'de cezası 12 yıl 1 aya indirildi. Ülkemiz gazetelerinde de geniş şekilde haberleştirilen bu kaçırma olayında adı geçen Kara Ölüm örgütünün Doğu Avrupa'da konuşlandığı, sıklıkla URL değiştirerek karanlık web'de faaliyet gösterdiği ortaya çıktı.

2015'te Interpol tarafından izlemeye alınan örgütün, satılık tutsakların fotoğraflarını yayımladığı saptanmış olsa da, bunların aslında tutsakların değil, pornografik filmlerde oynayan genç kadınların kopyalanan görüntüleri olduğu çabuk anlaşıldı.

Öldürdü, Facebook'ta yayımladı

16 Nisan 2017 Pazar günü öğleden sonra saat iki sularında sokakta yaşayan yetmiş dört yaşındaki Robert Lee Godwin, ABD'nin Cleveland kentinin Glenville mahallesinde yürürken silahlı saldırıya uğrayıp öldürüldü.

Saldırgan, otuz yedi yaşındaki sosyal hizmet uzmanı Steve Stephens adlı biriydi. Stephens aynı gün, Facebook hesabına cinayet öncesi ve sırasında çekmiş olduğu video kayıtlarını yüklemekle yetinmedi, on üç kişiyi daha öldürdüğünü kaydetti. Farklı sosyal medya platformlarında yayılan bu videolar, ona Facebook Katili adının verilmesine yol açtı.

Kaydın ilk birkaç saniyesinde katilin otomobilinden çıktığı, yaşlı adama doğru yürüdüğü görülüyor. Yaklaştığında, âşık olduğu ve kısa süre önce ayrıldığı sevgilisinin adını söylemesini istiyor. "Başına geleceklerden o sorumlu" diye bağırdıktan sonra, 45 kalibrelik Glock 30S[10] tabancasıyla ateş ediyor.

10. Glock, tabanca ve bıçaklarıyla ün yapmış Avusturyalı bir silah üreticisidir. 1963 yılında Gaston Glock tarafından kurulmuş olan şirket ilk silah modeli olan Glock 17, P80'i Avusturya Ordusu için geliştirdi. Glock 17 daha sonra birçok polis teşkilatının kullandığı silah haline geldi. Kapasitesi 17+1 olup, x-ray cihazlarında görünmediği ve metal dedektöründen geçerken fark edilmediği inanışı yanlıştır.

Facebook, cinayet görüntülerin olay sırasında değil, olaydan sonra yüklendiğini ileri sürdü.

Stephens 18 Nisan sabahı, cinayetin işlendiği mahallenin 160 kilometre uzağında, otomobilden inmeden siparişin alınabildiği bir McDonalds restoranının çalışanı tarafından teşhis edildi. "Patatesleriniz henüz kızarmadı, biraz bekleyeceksiniz" diyerek onu oyalamaya çalıştıysa da Stephens şüphelenerek hızla uzaklaştı. Fazla sürmeyen bir kovalamaca sonrasında polis katilin aracını durdurmayı başardı ama Stephens silahını başına dayayarak hayatına son verdi.

"Masum Çığlıklar"daki rezaletler

İnsan kaçakçılığı, bütün diğer yasa dışı eylemler gibi karanlık web'in derinliklerine indi. Masum Çığlıklar (Innocent Screams) sadece İngiliz yazar David Pownall tarafından kaleme alınan bir oyun değil, Pakistanlı Own-ur Rehman Sheikh'in şiirinin adı değil, dört Japon genç kızın yer aldığı müzik topluluğunun şarkısı değil. Masum Çığlıklar, insanlara (ve hayvanlara) tecavüzün ve işkencenin, ayrıca onları farklı şekillerde katletmenin tartışıldığı, deneyimlerin paylaşıldığı bir sitenin adı.

Çocukların vahşi şekilde ırzına geçilip öldürülürken çekilen fotoğraflarını izleyebileceğiniz özel bir bölümü dahi var. Yüklenen fotoğrafların gerçek olması gerekiyor, bu özelliği taşımayanlar yönetici tarafından hemen siliniyor. "Bir babanın iki yaşındaki kızına tecavüz ettiği ileri sürülen video karanlık web'de canlı yayınlanıyor!" şeklindeki mide bulandıran böylesi başlıklar istisna değil.

Karanlık web'deki çocuk istismarcılarının pazarı gün geçtikçe büyüyor, izleyenlerin sayısı da akıl almaz biçimde yükselmekte. Çocuk pornografisi karanlık web'in her köşesinde, nerede ve nasıl arayacağını bilen meraklısı biraz uğraşmakla onlara ulaşabiliyor. Ama korkmayın, çocuklarınızın bu sitelere rastlantı eseri erişme ihtimali yok denecek kadar az.

Anonymous internette devriye geziyor

Çocuk pornografisi ve istismarına ilişkin siteler hiç kuşkusuz karanlık web'in en rahatsız edici alanları. Çünkü bu sayfalarda fotoğraf ve videoların yanı sıra, çocukları sakinleştirirken uyanık tutmayı, psikolojik telkinleri, suç delillerini ortadan kaldırmayı öğreten paylaşımları okumak ve ancak erişkin pornografilerinde duyulabilecek ses ve konuşmaları duymak da mümkün.

Peki bütün bu rezil suçlar işlenirken polis ne yapıyor, diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Elbette güvenlik birimlerinin yürüttüğü çok başarılı operasyonlar sayesinde çökertilen siteler var ama en az onlar kadar iz süren başka yapılar da bulunuyor. Bunlardan en ünlüsü Anonymous adlı isimsiz hackerlerin grubu. Genellikle resmi kurumlara ait sitelere saldırılar düzenleyerek protesto eden hacktivistlerden oluşuyor.

Anonymous'ın 2011 yılı sonbaharında başlattığı DarkNet Operasyonu'nu kısa zamanda başkaları izledi. Hedefleri, Tor tarayıcısını kullanarak çocuk pornografisi sitelerine erişim yapanları açığa çıkartmaktı. Örneğin 2017'de tek bir hacker on binden fazla siteyi, diğer bir deyişle her beş çocuk pornografisi sitesinden birini çökertmeyi başardı. Anonymous'ın gayretlerinin pek işe yaradığı söylenemez. Çünkü güvenlik birimleri yasadışı yollarla ele geçen IP adreslerini kanıt olarak kullanamadı.

Ancak her çabasının boşa olduğu da söylenemez. Örneğin Steubenville Lisesi Tecavüz Davası olarak bilinen olayda, okulun futbol takımında oynayan on altı yaşındaki iki genç (Trent Mays ve Ma'lik Richmond) ile üç arkadaşı, yine on altı yaşındaki kız öğrenciyi sarhoş ettikten sonra karga tulumba[11] bir evin bodrum katına taşımış, soymuş, defalarca cinsel tacizde bulunmuş, bu sırada saldırının her aşamasını fotoğraflayıp, cep telefonuyla

11. Birkaç kişinin birini yakalayıp elleri üstünde havaya kaldırarak götürmesine denir. Kaynağı İtalyanca gemici terimi *carga la tromba*'dır. "Yelkenleri indirip topla" anlamına gelir.

videosunu çekmişti. Fotoğrafların yanı sıra on iki dakikalık videoyu Facebook, Twitter gibi sosyal platformlarda paylaşıp, çok sayıda kişiye e-posta ekinde gönderdiklerinde genç kız başına gelenlerden haberdar oldu.

Vatandaşlar, saldırganların kim olduğunu bulmaya çalıştıkları sırada Anonymous devreye girdi, failleri saptadı, yargılanmalarını ve ceza almalarını sağladı.

Yatak odasındaki pedo imparatorluğu

Ne yazık ki DarkNet Operasyonu'nun beklenmeyen etkileri de oldu. Çocuk pornografisiyle mücadele edeceğim ve pedofilleri yakalayacağım diye internete dalan hackerlardan biri pornografi ağına takılmaktan kendisini kurtaramadı. Avustralyalı on yedi yaşındaki lise öğrencisi Matthew Graham, LUX takma adlı bir çocuk doktoru kimliğini kullanarak iletişime geçtiği karanlık web pedofilleri arasında öylesine büyük bir itibar sağladı ki, gerçek hayatta tatmadığı bu ilgiden bir türlü kendini kurtaramadığı gibi, çocuk pornografisinden hoşlanmaya başladı.

2012'de yeni bir yaşama yelken açtı ve ailesiyle birlikte oturduğu evdeki yatak odasında Freedom Hosting adını verdiği sunucusunu hizmete soktu. Aynı yıl La Trobe Üniversitesi'nde nanoteknoloji okumaya başladı. Artık dünyanın dört bir yanındaki pedofillerle iletişime geçebiliyor, üretilen tüm işkence, tecavüz, cinsel istismar içerikli fotoğraf ve videoları izleyebiliyordu.

Çok sayıda siteyi barındıran "PedoEmpire" adlı sunucusunun yeri belirlendiğinde dünyanın en büyük çocuk pornografisi dağıtıcısıydı, 600 makale barındıran 1200 sayfalık PedoWiki'nin sahibiydi ve henüz yirmi bir yaşındaydı.

Bir Rus'un çocuğa tecavüzünden sonra öldürmesini, İngiliz'in sağır dilsiz çocuğu istismarını, Avustralyalı ünlü

pedofil Peter Scully'nin[12] Filipinler'de yaptıklarını, maskeli bir kadının baş aşağı astığı on sekiz aylık bebeğe işkence görüntülerini izleyen Yargıç Michael Tinney, "Karmaşık bir akıl hastalığından mustarip gencin, ailesinin ruhu bile duymadan yaptıkları, hayatımda gördüğüm en kötü şeydi" diyerek onu 17 Mart 2016 günü 15 yıla mahkûm etti.

12. Evli ve iki çocuk babası Avustralyalı Peter Scully 20 Şubat 2015'te Filipinler'de tutuklandı. Yetmiş beş farklı çocuğa yaptıkları nedeniyle insan kaçakçılığı, tecavüz ve cinayetten ömür boyu hapse mahkûm edildi, halen Filipinler'deki Cagayan de Oro cezaevinde tutuluyor. Tek bir videoya erişim izni için on bin dolar aldığı biliniyor.

Seri katiller her yerde

Yalnız birini bulmak ve kimse görmeden canını yakmak gerçekten çok zor.

Daniel Spain, 25, seri katil olma heveslisi

Seri katiller ne sadece bir ülkeye ne de sadece bir kıtaya aittir. Son yüzyılda kuzeyden güneye, doğudan batıya dünyanın her yerinden seri katil haberleri geliyor. Onların gerek öldürme nedenleri, gerekse teknikleri ve cesetleri gizleme yöntemleri iyi bilinen Amerikan, İngiliz ve Fransız seri katilleriyle örtüşüyor.

Örneğin Koreli seri katil ve kanibal Yoo Young-Chul, 2003 ile 2004 yıllarında yirmi bir kişiyi öldürdüğünü ve kısmen yediğini itiraf ettiği halde ancak yirmisinden sorumlu tutulabilmişti. Üçünün cesedini yakan, diğerlerini parçalayan Young-Chul idama mahkûm oldu.

Çin tarihi boyunca ardında çok sayıda kurban bırakanların başında gelen Yang Xinhai, 2004 Kasım'ında tutuklandığında altmış beş kişinin adını saydı. 1999 ile 2003 arasında geceleri evlere girmiş, uyumakta olan zavallıları balta, kürek, çekiç gibi aletlerle katletmişti. "Neden öldürdün?" diye sorduklarında, özetle şunları dedi: "Kız arkadaşım daha önce gasp ve tecavüzden hapse girdiğimi öğrenince benden ayrılmak istedi, bu yüzden öldürdüm." Pek mantıklı bir açıklama olmasa da 2004 yılı şubat ayında kendisini idam sehpasında buldu.

Hu Wanlin, Mianyang kentinde çalışan bir hekimdi. İki farklı hastanede tam 146 hastasının canını aldı. 2000 yılında diploması elinden alındı, 15 yıl hapse mahkûm oldu ve beş yıl

boyunca seçme ve seçilme hakkından yoksun bırakmanın yanı sıra yüz elli bin yuan para cezasına mahkûm oldu. Çok düşük bir ceza gibi görünebilir ama Dr. Wanlin hiçbir zaman cinayetle yargılanmadı. Sadece yetkisi olmadan tedaviye kalkışmakla suçlandı. Ona seri katil denir mi, denmez mi? Artık size kalmış.

Endonezyalı Ahmad Suradji, asıl işi olan sığır yetiştiriciliğinin yanı sıra büyücü olduğu iddiasındaydı. Güzelleşmek ya da zengin olmak hevesiyle ona başvuran kırk iki kadın ve genç kızı önce boğdu sonra yüzleri evine bakacak şekilde bellerine kadar toprağa gömdü. Böylelikle büyücülük gücünü artıracağına inandı. Yargılandı, 1998'de kurşuna dizildi.

İran'ın seri katili Said Hanai'yi *Acayip İşler* adlı kitabımdan belki hatırlarsınız. "Meşhed'li Örümcek" adlı kısa öykümde Tanrı'nın emirlerine uyarak kenti seks işçisi ve madde bağımlısı kadınlardan temizlemeye kalktığını ayrıntılarıyla anlatmıştım. Said 2002 yılında idam edildi. İranlılar verilen ceza üzerine ikiye bölünmüş, bir bölümü yaptıklarını takdir etmişti.

İran'ın bir diğer seri katilinin adı Mohammed Basjee Bijeh. Suç ortağı Ali Gholampour Baghi'yle, iki yıl içinde yaşları 7 ile 21 arasında değişen 22 erkek çocuğu kandırıp çöle götürmüş, tecavüz edip 17'sini öldürmüştü. 16 Mart 2005 günü, cinayetleri işlediği çöle yakın bir kent olan, Tahran yakınlarındaki Pakdeşt'te, beş bin kişinin önünde önce yüz kez kamçılandı, ardından kurbanlardan en küçüğü Milad Kahani'nin annesi vinçe bağlı mavi naylon ipi boynuna geçirdi.

Moldavya asıllı İsrailli Nicolai Bonner, İsrailli karısı öldükten sonra sokaklarda yaşamaya başladı. 2005 yılında dört evsiz Rus göçmenini döverek öldürdü ve bedenlerini ateşe verdi. 2007'de yakalanıp yargılandı. Dört kez ömür boyu ve 17 yıla mahkûm oldu.

Avustralya'nın, Arjantin'in, Brezilya'nın, Kanada'nın, Kolombiya'nın, Japonya'nın seri katilleri ise saymakla bitmez.

Atlanta çocuklarını kim öldürdü?

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nü 1982 yılında kurduğumuzda, konuya meraklı bütün adli bilimciler ve kriminologlar gibi, ben de birkaç yıldır dünyayı sarsan Atlanta Çocuk Cinayetleri'yle ilgileniyor, elime ne geçerse okuyordum. Yirmi üç yaşındaki Wayne Williams, gerçekten çoğu çocuk en az yirmi sekiz kişiyi öldüren katil miydi? Emin değilim. Zaten hâlâ cezaevinde olan ve masumiyetinde ısrar eden Williams'ın dosyası durup durup yeniden açılıyor. Kırk yıl önceki saç kıllarından ve kalan başka biyolojik örneklerden DNA analizi yapılmaya çalışılıyor. Ancak öylesine kötü bir olay yeri incelemesiydi ki, polislerin o kadar çok hatası var ki, sonuçlara ben dahil kimse pek inanmıyor.

Üstelik şimdilerde Williams'ın cinayetleri işlerken bir ortağının olduğu dedikodusu kulaktan kulağa fısıldanmakta. Bu da yetmezmiş gibi siyahi çocukları öldürenin Ku Klux Klan ya da bir pedofil çetesi olduğu iddiaları da var. Seri katillerle ilgileniyorsanız eğer, FBI'ın ünlü Davranış Bilimleri Birimi'nden Robert Ressler, coğrafi profillemenin ilk ustası Kanadalı polis Kim Rosmo, kriminal profilci Ronald M. Holmes gibi isimlere rastlamışsınızdır. Şimdilerde seri katiller hakkında çok farklı şeyler yazılıp çiziliyor. En azından son elli yılda, özellikle 80'lerden sonra sayılarının giderek azaldığını biliyoruz. Bunun temel nedeni elbette teknolojideki büyük gelişmeler. Bir yanda mucizeler yaratan DNA analizleri, diğer yanda giderek daha ustalaşan olay yeri uzmanları çok daha erken yakalanmalarını, en azından yakalanmaktan korkarak durmalarını sağlar oldu. Buna rağmen 21. yüzyılın ilk yirmi yılında bile seri katil örnekleri hiç de az değil.

Kriminal profilleme işe yarar mı?

Bir ara üç veya daha fazla kişiyi öldürene seri katil diyorduk. Sonra üç sayısını fazla bulup iki veya daha fazlası demeye başla-

dık. Kuşkusuz iki kişiyi öldüren ile yirmi kişi öldüren katil arasında ciddi farklar var. Bugünlerde yine başa döndük, üç ya da daha fazla kişiyi, üç ya da daha farklı zamanlarda öldürene seri katil diyoruz. Yani cinayetler arasında "soğuma evreleri" olacak. Kısacası aynı anda çok kişiyi katledene seri katil denmiyor.

İşe yarayacağı sanılan kriminal profillemenin, yani katilin nasıl biri olabileceği, cinayetleri neden işlediği, nerede oturduğu gibi önemli sorulara yanıt arandığında sadece psikoloji ve psikiyatri biliminden yararlanmanın fayda getirmediğini anlamak biraz uzun sürdü. Neyse ki, kendisi de psikolog olan ancak adli bilimler yüksek lisansı ve kriminoloji doktorası olan Brent E. Turvey gibi bir akademisyen çıktı da, psikolojinin yanı sıra olay yeri inceleme, otopsi, kriminal laboratuvar sonuçları ve tanık ifadeleri birlikte değerlendirilmediği takdirde bu soruların yanıtlanamayacağını ısrarla yazarak profesyoneller arasındaki bu algıyı değiştirdi.

Olay yerleri nasıl sınıflanır?

Herhangi bir cinayet soruşturmasının olmazsa olmazı, olay yeri incelemedir. Esasen bu işlem kitabına uygun biçimde gerçekleştirilmediğinde başarılı olunması mümkün değildir. "Ben yaptım" ya da "Ben gördüm" diyen biri ortaya çıksa bile, kanıt olmadan mahkûmiyetin sağlanması neredeyse olanaksızdır.

Adli bilimlerin can damarı sınıflamadır. Bir başka deyişle yerdeki parlayan parçacıkların cam kırığı olduğunu söylemek yetmez, kimyasal ve fiziksel özelliklerini de belirlemek gerekir ki, bir şüpheli yakalanıp da saçları arasında cam kırıkları bulunduğunda bunların aynı pencere camı olduğu söylenebilsin. Bir olay yerini de sınıflamak gerekir. Uzun yıllar FBI'ın suç sınıflandırma kitapçığında yer aldığı gibi "organize" ve "organize olmayan" şeklinde ikiye ayrıldığı öğretildi. Seri katillerin adam öldürmeye başlangıçta organize biçimde başladıkları, örneğin cinayet silahını yanında taşıdıkları, birkaç kurbandan

sonra ne bulurlarsa onunla öldürdükleri görülünce, buna bir de "karışık" yani hem düzenli hem düzensiz özellikler gösteren olay yeri tipi eklendi.

Konu bu kadar basit değil. Cinayetin işlendiği yer, cesedin atıldığı yer, olay yerinin coğrafi konumu, büyüklüğü, görünümü hatta çevre koşullarına varıncaya dek farklı biçimlerde sınıflamak mümkün. Bu konuda daha fazla bilgi edinmek isterseniz eğer, uzun yıllar Los Angeles şerif teşkilatının kriminal laboratuvar yöneticisi olan sevgili dostum Barry A.J. Fisher'ın ya da Connecticut polis teşkilatının emekli müdürü Henry Lee'nin kitaplarını okuyabilirsiniz. Yeri gelmişken Üsküdar Üniversitesi'ndeki Adli Bilimler lisans ve lisansüstü programlarını da belirtmeden geçmeyeyim!

Olay yerinin sınıflaması tamamlandıktan sonra delil toplanmasına geçilir. Tabii deliller de farklı şekillerde sınıflanabilir. Kalıcı olan ve olmayanlar, çabuk değişebilen ya da kaybolanlar, örüntüler, izler, transfer olanlar, biyolojik örnekler gibi. Olay yeri dendiğinde sadece bir mekânı tanımlamıyoruz. Mağdur ya da mağdurların, tanıkların, varsa şüphelilerin bedenleri üzerindeki yaralar bir yana, tıbbi öykülerini buna dahil etmek gerek. Fazla gecikmeden kamera kayıtlarının da toplanması iyi bir olay yeri incelemesinin parçasıdır.

Akrabanın akrabaya akrep etmez ettiğini

Son yirmi yıldır DNA analizlerinin önemi dünyanın her köşesindeki polis teşkilatlarınca kabul edildi. Hırsızlık, cinsel saldırı, adam öldürme ve elbette bunların seri olanlarını aydınlatmada soruşturmacıların eline neredeyse sihirli bir değnek verdi. Hele 1990'lardan başlayarak parmak izi, balistik, boya, ayakkabı izi gibi veri tabanlarına DNA veri tabanlarını ekleyen ülkeler, on yıllar önce işlenen ve failleri bulunamayan cinayetleri birer birer aydınlatır oldular.

DNA teknolojisinin olay yerinden duruşma salonlarına taşınması, ceza adalet sistemine yeni bir soluk getirdi. Kanaatimce 20. yüzyılın alanımızdaki en etkili gelişmesi DNA analizleri olmuştur. Bu konuda tek bir örnek vermek isterim. 2021 itibariyle ABD'nin DNA veri tabanında on beş milyona yakın kişinin profili yer alıyor ve aynı yıl beş yüz elli bin soruşturma sadece bu sayede aydınlatıldı. İnternet tabanlı genetik analiz hizmeti sunan AncestryDNA, GEDmatch, 23andMe gibi özel şirketler sayesinde "adli genetik soybağı" adı verilen yeni bir uygulamaya tanık olduk. Pek çok kişi ve kuruluşun, kişisel bilgilerin polisiye amaçlarla kullanılmasını etik dışı ve insan haklarına aykırı bulması yüzünden bazı kısıtlamalar ile güvenlik önlemleri getirilmiş olsa da, bu şirketlerin elindeki milyonlarca veri doğal olarak polislerin gözünü kamaştırıyor.

Altın Eyalet Katili ve Doğu Bölgesi Tecavüzcüsü olarak bilinen Joseph James DeAngelo'nun 1974 ile 1986 arasındaki, hiçbiri aydınlatılamamış, ancak aralarında bağ kurulmuş on üç cinayet ve elliden fazla cinsel saldırının tek faili olduğu, bir aile üyesinin soybağı sitesine gönderdiği DNA örneği sayesinde ortaya çıkmıştı. 1945 doğumlu DeAngelo, 2020 yazında ömür boyu hapse mahkûm oldu. Katil, ilk saldırıları sırasında polis memuru olarak görev yapmaktaydı.

Seri katiller nasıl yakalanıyor?

İlk basımı Haziran 2013'te Doğan Kitap tarafından yapılan *Yeraltındaki Melekler Yerüstündeki Şeytanlar* adlı kitabımda yer verdiğim "Seri Katil Yakalama Rehberi" adlı öyküde, seri katillerin yakalanmasındaki ilk ipuçlarını sıralamıştım. Bunlar arasında mağduru elinden kaçırdığı, öldürmeyip salıverdiği, öldü sanıp olay yerini terk ettiği ya da bir görgü tanığının ortaya çıktığı durumlarda faile ulaşmak çok daha kolaydır. Yapılan istatistiklere göre, 1970'lerden bu yana şu sayılanlar sayesinde yakala-

nanlar, tüm seri katil tutuklamalarının neredeyse dörtte birini oluşturuyor.

Öte yandan bir aile ferdinin, arkadaşın ya da iş ortağının katili ele verdiği durumlar da var. Sıradan bir trafik kontrolünde araçta bir ceset bulunabilir, başka bir suçtan tutuklanabilir, hatta yaptıklarından yorulup teslim bile olabilir.

Katili durdurmak mümkün mü?

Şimdi sıra önemli bir soruya yanıt aramaya geldi. Acaba bir katilin yeniden öldürerek seri katilliğe evrilmesini önleyecek bir yol var mı? 2013 yılında Warren, Dietz ve Hazelwood, onları zararsız kılacak hiçbir tedavinin olmadığına emindiler.[13] 2018'e gelindiğinde FBI çalışanları Silver, Simons ve Craun, bu kişilerin öldürmeye başlamadan aylar, hatta yıllar önce davranış bozuklukları gösterdiklerini, fark edildiği takdirde durdurulabileceklerini yazdılar.[14] Zaten daha 2003'te Reisner, McGee ve Noffsinger, içinde adam öldürmenin geçtiği fantezilerden söz eden ergenlerin mutlaka psikolojik desteğe ihtiyaçları olduğundan söz etmekteydi.[15]

Birden fazla kişinin canını almış olanların mutlaka ilk cinayet öncesi bir suç kayıtları var. Cinsel saldırılar gerçekleştirmeye yatkınlar ve delil bırakmayacak biçimde önlem almasını biliyorlar.

Bu yazıya 25 yaşındaki Daniel Spain'in polis ifadesinden alınan cümlesiyle başlamıştım. "Yalnız birini bulmak ve kimse görmeden canını yakmak gerçekten çok zor." Daniel Spain genç bir kadını sokak ortasında bıçaklamıştı ve polis, kamera

13. Warren, J. I., Dietz, P. E., & Hazelwood, R. R. (2013). The collectors: Serial sexual offenders who preserve evidence of their crimes. *Aggression and Violent Behavior*, 18:666-672.

14. Silver, J., Simons, A., & Craun, S. (2018). A Study of the Pre-Attack Behaviors of Active Shooters in the United States Between 2000 – 2013. Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington, D.C. 20535.

15. Reisner, A. D., McGee, M., & Noffsinger, S. G. (2003). The Inpatient Evaluation and Treatment of a Self-Professed Budding Serial Killer. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 47(1):58-70.

görüntülerini televizyonda yayınlayarak faili arıyordu. Gencin annesi, bu görüntülerdeki kişinin oğlu olduğunu fark etti ve onu polise teslim etti. Daniel, kendisine yüz vermedikleri için kadınlardan nefret ediyor, birini eline geçirse öldürmekten söz ediyordu. Annesinin duyarlılığı olmasa bir kadını yaralamakla yetinmeyeceği açıktı.

İşte tam da bu nedenle toplumun her ferdine iş düşüyor. Hayvanlara işkence yapan, örneğin kedinin başını suyun altına bastırarak çırpınmasını, yanan sobaya atarak yanışını izlemeye kalkan, başını kesen, karnını deşen çocukların mutlaka psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğunu unutmayalım.

Bütün kabahat Agatha Christie'de

Meyve suyu içer misin?

İran'ın kuzey batısında, Tahran'a 160 kilometre uzaklıkta, yaklaşık yarım milyon nüfuslu Kazvin, olağanüstü güzellikte restore edilmiş tarihi eserleri, alışılmadık müzeleri, çok sayıda iyi yemek yenecek mekânları olan keyifli bir kenttir. Halıları ve çekirdeksiz üzümleri ile ünlü Kazvin, bir zamanlar İran'ın başkentiydi. Şimdilerde Alamut Kalesi yabancıların mutlaka görmek istedikleri bir yer.

2006 yılında çok soğuk bir şubat ayıydı. Mahin Kadiri otomobilini Kazvin'in İmam Humeyni Caddesi'nde sürüyordu. El Nebi Camii'nin önünden geçerken yağmur çiselemeye başladı. Güneş batalı bir saat kadar olmuştu. Trafik yok gibiydi. Herkes evine dönmüştü anlaşılan. Radyonun ses düğmesine uzandı. Önce biraz, sonra biraz daha çevirdi. Akik taşlı yüzüğü ile hemen yanına, serçe parmağına taktığı gümüş olanı ara sıra parlıyor, sigarasından her nefes çekişinde gözü onlara takılıyordu. Müziğin ritmine kapıldı, gaza bastı. Birden yolun sağında ayaklarını sürüyerek yürümeye çalışan uzun paltolu, kısa boylu karaltıyı gördü. Yavaşladı, sol elindeki nikâh yüzüğü dışında diğerlerini hızlıca çıkartıp cebine koydu, sağa yanaştı, beyaz lastik eldivenlerini taktı, adamın önünde durdu, eğilip camı açtı. "Gideceğin yere götüreyim mi?" diye seslendi. "Nereye gidiyorsun? diye sordu titrek bir erkek sesi. "Ben sadece turistim.

Tahran'a, İsfahan'a ve Şiraz'a gidiyorum" cümlesi geçti aklından. Hiç cevap vermedi, başıyla kapıyı işaret etti. "Meyve suyu içer misin?" diye sordu Mahin, eldivenleriyle tuttuğu içine pipet sokulmuş küçük karton kutuyu arka koltukta oturana doğru uzatırken. "Moteşekkîrem" dedi adam usulca. Bir canlıya son teşekkürü olduğunu nereden bilecekti.

Akıl çelen kervansaray

Mahin Kadiri, İmam Humeyni Caddesi'ndeki Sa'ad-al Saltaneh kervansarayında dolaşmayı severdi. En güzel giysilerin, en pahalı mücevherlerin, en eski bakırların, en kıymetli halıların sergilendiği vitrinler yerden tavana camdır, hep aynı genişliktedir, dükkân kapıları ahşaptır, hep aynı yüksekliktedir. Birbirini doksan derece kesen geniş, temiz ve sessiz koridorlarında ilerlerken, gelenekselden çağdaşa İran'ın el emeği, göz nuru bütün güzelliklerine rastlamak mümkündür. Kırmızı kadife döşemeli ahşap sıralardan birine oturdu Mahin, çiçekli eşarbını düzeltti. "Şu borçları ödesem, gelip buradan alışveriş edeceğim" diye geçirdi aklından. 2006 yılının başında borçlarını nasıl ödeyeceği hakkında henüz bir fikri yoktu.

Sekiz çocuklu bir ailenin 1977 doğumlu kızı Mahin, otuz yaşına basmak üzereydi. Sadece üçüncü sınıfa kadar okumuş olsa da zekiydi, meraklıydı, biraz da isyankâr. Onunla başa çıkamayacağını anlayan ailesi on dört yaşında evlendirdi. İki kız çocuğundan biri, doğduğundan bu yana adı konamayan ateşli bir hastalıktan mustaripti. Mahin, büyük kızının okuyup bir meslek sahibi olması için her şeye katlanmaya razıydı. Kocasının işsizliğine, uyuşturucu bağımlısı olmasına, birlikte oturdukları ve oldum olası nefret ettiği, hatta kendisini bu yüzden babasının mirasından çıkartan annesinin kavgalarına da. Kızını her gün eski sarı Renault otomobiliyle okula götürüp okuldan alır, çok güzel yemek pişirir, az konuşur, pek gülmez,

pek konuşmazdı. Evdekilere göre tek kusuru paraya düşkünlüğüydü, ha bir de her fırsatta kitap, dergi okuması. Otuzlarındaki İranlı bir annenin ne okuduğunu merak ederseniz eğer, hemen yazayım. Polisiye meraklısıydı, hele Agatha Christie'ye bayılırdı. Nitekim Kazvin Savcısı Mohammad Baqer Olfat, "Zavallı ihtiyarlara ilaç verme fikrine nasıl kapıldın?" diye sorduğunda, hiç duraksamadan, "Kitaplardan, dergilerden" demişti. "Agatha Christie'ye bayılırım!"

Babasının vefatından bu yana küçük kızının ilaçları, giysileri, otomobilin tamiri, benzin parası, tütün parası, uyuşturucu parası ve elbette kitapları için para bulmakta zorlanıyordu. Herhangi bir işi yoktu. Zaman zaman kız kardeşlerinin verdikleriyle idare ediyordu. Tek çare, yıllardır alışveriş ettiği çarşı esnafından borç para almaktı. 2006 yılı başlarında borç karşılığı imzaladığı senetleri ödeyemez oldu. Adamlar artık yolunu kesiyor, ailesine söylemekle, polise haber vermekle tehdit ediyordu. İçinden çıkılamaz bir duruma düşmüştü. Son çare hırsızlıktı. Yükte hafif pahada ağır bir şeyler çalıp satma fikri aklından çıkmıyordu.

Alamut yolunda bir kadın

Dikiz aynasından gözünü ayırmadan yoluna devam etti. "Evsiz ve fakir birine benziyor, yanında parası olduğunu sanmıyorum ama oldu bir kere" diye düşündü. Adam, başını cama dayamıştı. "Uyudu herhalde."

Kentin Minoodar bölgesine doğru ilerledi, iyi bildiği tek şeritli, sağı solu çorak Alamut yoluna[16] çıktığında kenara çekti. Gelen geçen yoktu, arka tarafa geçti. Cebindeki siyah poşeti ve kırmızı kalın ipi çıkarttı, poşeti başına geçirdi, boynuna ipi birkaç kez doladı ve olanca gücü ile sıktı. Sonra bagajı açtı. Koli

16. Alamut Farsça kökenli bir sözcüktür. Alamut yolu, dünyanın en ünlü kaleleri arasında olan Alamut Kalesi'ne çıkar. Nizârî-İsmaili Devleti'nin ve Haşhaşîler tarikatının yönetim merkezi konumunda olan ve Hazar Denizi güneyinde, İran'ın Kazvin şehri sınırları içerisinde yer alan bir kaledir.

bantları ile battal çöp poşetlerini aldı. Otomobile döndüğünde yanından hızla bir taksi geçti.

Ertesi sabah Alamut yolundan geçen bir motosikletli, yol kenarına atılmış siyah büyük poşeti gördü. Yaklaştı, yaşlı adamın ayaklarını fark etti. Konu gazetelerde yer aldığında, gece yoldan geçen taksinin sürücüsü durmakta olan aracın plakasını değil ama açık renkli bir Renault 5 olduğunu hatırladı. Kazvin olay yeri inceleme ekiplerinin ceset yakınlarında saptadığı lastik izlerinin gerçekten bir Renault 5'e, ayakkabı izlerinin ise öldürülene değil ama ne gariptir ki bir kadına ait olduğunu saptaması uzun sürmedi. Kazvin polis müdürü Ali Akbar Hedayiti, 48 saat içinde o bölgede oturan açık renkli Renault 5'in sahibi Mahin Kadiri'yi buldu bulmasına da üç yıl sürecek bir kâbusun içine yuvarlanmakta olduğunun henüz farkında değildi.

Biri kadın, diğerleri silahlarını çekmiş dört erkek polis memuru Minoodar'ın dar sokaklarının birinde park etmiş sarı Renault 5'i gördükten hemen sonra evin merdivenlerini sessizce ama hızlı bir şekilde tırmanıp birinci kattaki ahşap kapının zilini çaldıklarında Mahin Kadiri mutfakta, başında çiçekli örtüsü, üzerinde kırmızı-siyah kareli entarisi, elinde bir hayli büyük bir et bıçağı ile domates doğramaktaydı. Kelepçeleyip götürdüler. Aradan üç yıl geçip Mahin beş cana daha kıydığında ve biri kadın beş polis Minoodar'daki aynı evin kapısına dayandıklarında, Mahin başında yine çiçekli bir örtü, üzerinde yine çok renkli, yere kadar uzanan entarisi ile mutfaktaydı ve yine büyükçe bir et bıçağı ile domates doğramaktaydı.

Gezici kuyumcu vitrinleri

Diyeceksiniz ki, "Hani yaşlı adamın katili diye yakalamışlardı? Ne oldu da serbest bıraktılar? Ne oldu da beş yaşlı insanı daha öldürmesine fırsat verdiler?" Hemen açıklayayım. Ne olay yerinde ne otopside, cinayeti Mahin Kadiri'ye bağlayacak

tek bir kanıt bulamadılar da ondan. Sorguda durmadan ağlayan, o gün nerelerde olduğuna dair bir sürü tanık gösterebilen, kocasına sadık iki çocuklu bir annenin durduk yere hiç tanımadığı, evsiz barksız parasız yaşlı bir adamın boğazını sıkarak öldürmesine akıl sır erdirememişlerdi zaten.

"Sanki gezici kuyumcu vitrini gibiler. Kollarında sıra sıra altın bilezik, başörtülerinin örtmediği sıra sıra altın kolye. Bir türbeden diğerine gidip dua ediyorlar. Paraları kuyuma yatıracaklarına torunlarına harcasınlar. Annem gibi acımasız olmasınlar!" Bu düşünceler Mahin Kadiri'yi yiyip bitiriyordu. 6 Şubat 2009 günü yani ilk cinayetinden 3 yıl sonra onu yiyip bitiren bu düşünceden kurtulmak istedi.

Mahiri'nin mahkemede tekrarladığı gibi "gezici kuyumcu vitrinlerini" kandırmak hiç de zor değildi. "Anneme ne kadar benziyorsun" diye söze başlamak, gülümser ve sevecen bir yüzle hal hatır sormak, dışarda bir bekleyeni yoksa evine kadar götürebileceğini söylemek hep işe yaradı. Kazvin'de o kadar çok türbe vardı ki.

Bu da bana ders olsun!

İçine uyku ilacı kattığı meyve sularını evde hazırlıyor, otomobilinin bagajında saklıyordu. Benzer şekilde koli bantlarıyla battal çöp poşetlerini de bagaja istiflemişti. "Otomobilin Renault 5 olması işime yaradı, sıklıkla arızalanıyordu ama bagajı çok büyüktü" diye anlatacaktı çok sonra. Borç senetlerinin tamamını ödemesini sağlayacak kurbanı gözüne kestirmesi fazla uzun sürmedi. Şişmanca ve altmışlarındaki kadınla muhabbete Chehel Sotun Sarayı'nın batı tarafına bitişik Charan Anbiya (Dört Peygamber) türbesinin içinde başlamıştı bile.

Namaz kılan kadıncağızın yanına oturup beklemiş, ardından "Anneme ne çok benziyorsun, yalnız mı oturuyorsun? Eve götürecek kimsen var mı?" diye sormaya başlamıştı. Türbe çıkışı kadını otomobile davet etti. Karanlık basmak üzereydi

zaten. Kadın, türbe girişindeki beyaz boyalı, çift kanatlı, yüksek demir kapının hemen yanındaki kunduracıdan daha önce tamire verdiği ayakkabılarını aldı. Birlikte uzaklaştılar.

Mahiri, kadının yan koltuğa yerleşmesine büyük bir nezaketle yardım etti, sonra direksiyona geçti, radyonun sesini açtı, meyve suyunu ikram etti. Kazvin içinde bir o yana bir bu yana sürmeye başladı. İyice kendinden geçtiğinden emin olduğunda, şehir dışına çıktı. Hava açıktı, ufukta Elbruz dağları görünüyordu. Alamut yoluna saptı.

Yol hafifçe sağa dönerken hiç beklemediği bir şey oldu. Gerçi hızlı gitmiyordu ama sağ ön kapı ardına kadar açıldı. Uyurken bütün ağırlığıyla kapıya dayanan şişman kadın önce yola, ardından yol kenarındaki alçak tepeden aşağıya yuvarlandı. Ön kapı kilidinin son kazadan bu yana tutmadığını unutmuştu. Bu durum Mahin'e ders oldu. Bir daha otomobilinin ön koltuğuna "gezici kuyumcu vitrini" olarak tanımladığı hiçbir kadını oturtmadı. Ancak ders almadıkları da vardı. Mesela kadının, "Kimsem yok, yalnız oturuyorum" dediği halde yalan söylediği, mesela kadının tamire verdiği ayakkabılarını aldığı kunduracının kendisini hatırlayacağı ya da yasak olduğu halde türbenin önüne park ettiğinden yediği trafik cezasının tutanaklara geçmiş olması gibi.

Şişman kadının altınları

Eldivenlerini taktı, telaşla fırlayıp bagajı açtı, koli bandı ile poşetleri aldı. Kadının yanına uçarcasına koştu. Zavallıyı bir hayli zorlanarak eşarbıyla boğdu. Ağzını, burnunu bantladı, bileziklerini kolye ve yüzüklerini aldı. Henüz sıcak olan cesedi battal boy çöp poşetine soktu, çevresini bantladı. Arazinin içlerine doğru 3-5 metre daha yuvarladı, yola koştu, araca bindi. Kadının çantasını gördü, tepeden aşağı fırlattı. Eldivenleri çıkartıp her zamanki yerine torpido gözüne yerleştirdi, kan ter içinde eve döndü.

"Karanlık basalı kaç saat oldu? Nerelerde sürtüyordun?" diye üzerine yürüdü kocası. Kızların çığlığı yankılandı. Mahin, pantolonunun cebinden içinde beyaz bir toz olan küçük naylon poşeti çıkardı, yere bağdaş kurmuş kocasının kucağına fırlattı. Önce adam sustu, sonra kızlar.

Şişman kadının altınlarına karşılık bütün senetleri ödeyebildi, kimseye borcu kalmadığı gibi, uzunca bir süre, belki yıllarca yetecek nakit parası da vardı artık. Birkaç gün sonra cesedin bulunduğunu yazdı gazeteler. Çarşıda kimse cinayetten söz etmedi. Tek bir şeyi hesap etmemişti. O gece evine dönmeyen annesini merak eden genç bir adamın şehirde ne kadar cami, türbe, hayrat, mescit varsa tek tek dolaşıp, kime rastlarsa annesini sorduğunu ve günlerden bir gün Charan Anbiya'nın dış kapısındaki kunduracıyı bulacağını.

Borç bitti ama o durmadı

Aslında artık paraya ihtiyacı yoktu. Buna rağmen 11 Mayıs 2009 günü yine av peşindeydi. 6 Şubat ile 6 Mayıs arasında yani dört ayda beş kadını öldürmüştü. Hep aynı şekilde kandırmış, aynı şekilde uyutmuş, kent dışına götürmüş, mutlaka eldivenlerini takmış, başını sıkıca örtmüştü. Kimini iple ya da kendi atkısıyla boğarak, kiminin başına demir çubukla, taşla vurarak canını almıştı. Kazvinli yaşlı kadınlar sokağa çıkmaya korkar olmuştu. Etrafta bir seri katil vardı ve polis bir türlü onu bulamıyordu.

Mahin 11 Mayıs'ta, Şehzade Hüseyin Türbesi'nden çıkan yaşlıca bir kadını her zamanki gibi eve götürme bahanesiyle otomobiline aldı. Kadın, kentte bir katilin dolaştığından haberdardı. Buna rağmen araca bindi ama akıllılık edip kendisine uzatılan meyve suyunu midesinin rahatsızlığını bahane ederek içmedi. Üstelik kent içinde dolaştırıldığını fark edip araçtan indi. Konu komşuya başına gelenleri anlattığında, onu polis karakoluna götürdüler. "Sarı bir otomobildi, arkası düz, sürücü

kadındı. Meyve suyu ikram etti, içmedim. Yanlış yöne doğru sürünce indim, plakayı görmedim" diye anlattı. "Yarın yine aynı yere git, bak bakalım aracı tekrar görecek misin ama bu kez mutlaka plakasını al" diye akıl verdiler.

27 bin otomobilden biri

Şubat başından bu yana neredeyse her gün bir araya gelen, bir taraftan vatandaşların, diğer taraftan gazetecilerin baskısına karşı koymaya çalışan Savcı Mohammad Baqer Olfat ile Kazvin emniyet müdürü Ali Akbar Hedayiti'nin bildiği bazı şeyler vardı elbette.

Bir kere cinayetleri işleyen çok profesyoneldi. Olay yerinde ve cesetler üzerinde kanıt bırakmıyordu. Toksikolojik analizler, hepsine aynı uyku ilacını verdiğini göstermişti. Hepsi torun sahibi, zengin, çok dindar, biri dışında yalnız yaşayan kadınlardı. Para için öldürüldükleri kesindi. Kullandığı araç Renault 5 model açık renkli bir otomobildi. Sarı, beyaz ya da bej renginde idi. Başka bir kentten gelmiş olabileceği ihtimaline karşılık İran trafiğindeki açık renkli 27 bin Renault 5'in sahibini araştırdılar. Kent içindeki tüm kameraların kayıtlarını izlediler, kuyumcuları, banka veznedarlarını sorguladılar.

Bu cinayetleri işleyenin 2006'daki yaşlı adamı da öldürdüğünü düşündüler. Gerçi kurbanların ilki erkek, diğerleri kadındı ama katilin öldürme tekniği, bir başka deyişle *modus operandi*'si aynıydı. Buna karşılık bir seri katilin üç yıl bekledikten sonra dört ay içinde beş kişiyi art arda öldürmesine de pek rastlanmazdı. Üstelik katilin kadın olduğundan emindiler.

Kunduracı, şişman bir kadının sarı araba kullanan bir kadının yanına binerek türbeden ayrıldığını anlatmış, korkup otomobilden inen kadın da sürücüsü kadın olan sarı aracı tarif etmişti. Eğer tahminleri doğruysa, İran'ın bilinen ilk kadın seri katilini yakalamak Kazvin polisine nasip olacaktı. Peki ama bu cinayetleri işleyen kadının motivasyonu neydi? Bunu da sorgusunda öğreneceklerdi.

Polisiye severim, hele Agatha Christie'yi

Tabanı kahverengi, duvarları beyaza boyalı, dar, uzun ve bir hayli küçük, yarı karanlık sorgu odasının orta yerindeki kahverengi dikdörtgen masanın bir yanına tek, diğer yanına iki tahta sandalye koydular.

İkide bir başörtüsünü düzelten, bir gülümseyip bir ağlayan Mahin Kadiri'nin karşısına bir polis oturdu, diğeri ayakta durarak, ara sıra soru sordu, genelde kadını dinledi ve izledi. Polislerin sırt tarafına, neredeyse tavana bitişik olarak monte edilmiş kamera sayesinde yan odadaki polisler de görüşmeyi merakla izlediler.

Önce hararetle inkâr ettiği altı cinayeti üstlenmesi uzun sürmedi. "Bana kimse yardım etmedi" diye anlattı. Başlangıçta, "Kızımın ilaçları için paraya ihtiyacım vardı" derken, sonraları "Annemden nefret ediyordum. Parasını torunlarından esirgeyenlerden intikam almak istedim" demeye başladı.

"Kurbanları ilaçla uyutmayı nereden öğrendin?" diye sordular. "Polisiye severim, hele Agatha Christie'yi hepsinden çok. Onun öykülerinde katiller sıklıkla zehirler, ilaçlar kullanır" diye cevap verdi. Nitekim 15 Mayıs 2009 günü evinde yapılan aramada çok sayıda polisiye roman, seri katillere ilişkin dergi ve kendi işlediği cinayetler hakkındaki gazete haberlerinin kupürleri bulundu.

Bilinen ilk İranlı kadın seri katil

Kazvin Savcısı Mohammad Baqer Olfat'ın, "Ailevi sorunları olan, anne sevgisinin eksikliği yüzünden akli dengesi bozulmuş genç bir anne" şeklinde iddianameye geçirdiği görüşüne mahkeme itibar etmedi. Altı kez tasarlayarak adam öldürmekten idama mahkûm edildi. Buna altı kez gasptan 24 ay hapis ve 74 kırbaç cezası da eklendi. Ayrıca, 20 milyon Riyal nakit para,

28 milyon Riyal tutarında çalıntı mal ve altı çift bilezik, bir çift küpe, on iki bilezik ve iki yüzük dahil olmak üzere eşyaları iade etmesi istendi.

Duruşmalar gizli yapıldı, yıllarca korkular içinde yaşayan halk ve bir türlü katil bulunamadığı için polisi beceriksizlikle suçlayan basın bundan çok şikâyetçi oldu. Mahin Kadiri'nin üst mahkemelere itirazı bir işe yaramadı. İranlılar aylar boyunca çocuk yaşta evliliğin kadınlar üzerindeki etkilerini, uyuşturucuya erişimin kolaylığını, toplumu kemiren tefeciliği, inancın suç işlemeyi engellemediğini, iki çocuklu bir annenin bile katil olabileceğini, fakirliği, rüşveti, idam cezasını tartıştı. Nihayet Mahin 20 Aralık 2010'da tutulduğu Kazvin Merkez Cezaevi'nde asılarak idam edildi ve İran'ın bilinen ilk kadın seri katili olarak tarihe geçti.

"Son olarak ne söylemek istersin?" diye sorsalardı eğer, muhtemelen, "Ben sadece turistim. Tahran'a, İsfahan'a ve Şiraz'a gidiyorum" demek isterdi. Tıpkı Agatha Christie'nin Şiraz'daki Ev öyküsünün ilk sayfasında, Bay Parker Pyne'ın Bağdat'tan kalkan küçük uçağın Alman pilotuna ve az sayıdaki yolcuya kendisini tanıttığı gibi.[17]

17. 15 Eylül 1890 doğumlu İngiliz yazar Agatha Christie, İran'ı ilk kez 1931 yılında ikinci eşi ünlü İngiliz arkeolog Max Mallowan ile çıktıkları balayı yolculuğunda ziyaret etti. Bağdat'tan kalkan tek motorlu, dört koltuklu Alman yapımı Junkers uçağı yine bir Alman pilot kullanıyordu. Agatha ile Max, Tahran, İsfahan ve Şiraz'ı ziyaret ettiler. Yazar, Şiraz'da kaldıkları bir evden (Naranjestan Qavam) öylesine etkilendi ki, bu yolculuktan iki yıl sonra "Şiraz'daki Ev" adlı öyküyü yazdı. Agatha, Şiraz'a 1958'de tekrar gitti ve iki hafta kaldı. Şehre son ziyaretini ise ölümünden altı yıl önce 1971'de gerçekleştirdi.

Hayali dedektifler

Suç soruşturmalarının yeni bir çağa girdiği dönemlerde yaşıyoruz. 1980'lerin sonlarına doğru DNA analizlerinin yaşamımızda yer almasıyla birlikte mesleğimiz yeniden şekillendi. Bir zamanlar pek önemsemediğimiz birçok ayrıntı, hayatımızın merkezine oturdu.

Olay yeri inceleme personelinin giysilerinden laboratuvar tezgâhlarının temizliğine varıncaya kadar dikkat edilmesi gereken pek çok işlem var. Tek bir saç telinden ya da kepek tanesinden, hatta gözyaşından bile sahibinin genetik özelliklerini saptayabildiğimiz teknoloji bir yandan heyecan verirken, diğer yandan haksız mahkûmiyetlere yol açması muhtemel tehlikeleri de barındırıyor. Bununla birlikte DNA analizlerinin ulaştığı duyarlık sayesinde artık hep bir ağızdan "Kusursuz Cinayet Yoktur" diye haykırabiliyoruz. Aslında dünyanın dört bir yanındaki soruşturmacıları başarıdan başarıya koşturan, on yıllar öncesinin faili meçhul cinayetlerini çözdüren olanaklara bir gecede ulaşmadık. Gerçi Sherlock Holmes benzeri kurgusal dedektiflerin gelinen noktada payı yok değil ancak ondan çok daha öncesi var.

Savcının bavulunda neler var?

Hans Gustav Adolf Gross, 1847 doğumlu bir Avusturyalıydı. Soruşturma savcısı olarak başladığı meslek yaşamının onuncu yılında, yani 1893'te kaleme aldığı Soruşturma Savcıları İçin Kriminalistik El Kitabı'nın (*Handbuch für Untersuchungsrichter als*

System der Kriminalistik) pek çok dile çevrileceğini ve profesyoneller tarafından 126 yıl sonra hâlâ okunacağını hayal bile edemezdi.

Ceza hukukçusu, kriminolog ve kriminalist Hans Gross'un ayrıntılarıyla tarif ettiği olay yeri inceleme bavulunda *(Tatortkoffer)* mekâna ilgisiz kişilerin girişini engelleyecek işaretlerden büyüteç, ölçüm aletlerinden pense, pusulaya, hatta muma kadar gerekli her türlü malzeme vardı. Hans Gross, Graz Üniversitesi'ne kriminalistik alanında doçentlik sınavına girmek üzere başvurmuş, böyle bir alanın olmadığı söylenerek talebi reddedilmişti.

Akademik unvanı olmadığı halde Ukrayna'nın Çernivtsi kentindeki Franz-Josephs-Üniversitesi'nin ceza hukuku kürsüsüne kabul edilmiş, profesör olmuş, dekanlığa kadar yükselmişti. 1902'de Gross'u bu kez Prag Üniversitesi hukuk fakültesi dekanı olarak görüyoruz. Edebiyat dünyasının ünlü yazarı Franz Kafka, gerek *Şato* (*Das Schloss*) gerekse *Ceza Sömürgesi* (*In der Straffkolonie*) adlı eserlerindeki hukuk terimlerini, Gross'un Prag Üniversitesi'ndeki öğrencilerinden biri olmasına borçludur.

Kuşkusuz Hans Gross'un elkitabı, olayları sistematik biçimde inceleyen ve delil toplamanın prensiplerini sıralayan ilk eser olarak kabul edilmeli. Nitekim 1910 yılında dünyanın ilk kriminal laboratuvarını Fransa'nın Lyon kentinde kurmayı başaran, "Her temas bir iz bırakır" cümlesinin babası Edmond Locard'ın da esinlendiği ilk girişimdir.

Polisler tozun önemini geç anladı

Gerek Gross gerekse Locard, o güne değin fazlaca önem verilmeyen, hatta kimileri çıplak gözle zor seçilen saç, kıl, kan lekesi, toz tanecikleri gibi ayrıntıların peşine düşerek olayların aydınlatılabileceğine bütün kalpleriyle inanmıştı. Günümüz adli bilimcileri de bir suç soruşturmasındaki başarının sistematik biçimde gerçekleştirilen olay yeri incelemesine bağlı oldu-

ğuna inanır. Ancak yüz yıl öncesinin polislerine bir toz taneciğinin önemini anlatmak pek zordu. Toplumun geneli ise gözle görülmeyen delillerin işe yarayacağını hayal bile edemezdi.

Gerçek ile hayal arasındaki ince çizginin aşılmakta olduğunu gerek sahadaki polislere gerekse sıradan vatandaşa anlatmanın ne kadar zor olduğunu ve bu amaçla medyanın kullanılabileceğini biliyoruz. Yıllardır tekrarları dahi keyifle izlenen "Kanıt" adlı polisiye dizi ve dünyanın birçok ülkesinde ilgi görmüş ABD yapımı CSI benzeri yapımlar, hayal sanılan inceleme yöntemlerini, sadece ilgililere değil geniş halk kitlelerine öğretmekte kilit rol oynadılar.

"Aklın yolu birdir" denir. Nitekim Locard da bu olanaktan yararlanmıştır. Kriminalistik (*Traité de Criminalistique*) adlı yedi ciltlik devasa eserini yayınlamaya başladığı 1931'den neredeyse kırk yıl önce dünya sahnelerine çıkan Arthur Conan Doyle'un hayali dedektifi Sherlock Holmes ile Edgar Allen Poe'nun C. Auguste Dupin'inden alabildiğine yararlanmıştır. 1924'te kaleme aldığı "Romanlarda Polisiye ve Laboratuvarda Polisiye" (*Policiers de roman et policiers de laboratoire*) tam da bu amaca hizmet etmişti. Locard, her fırsatta giysiler üzerindeki toz taneciklerinden, pantolon paçalarındaki çamurdan, yere dökülen sigara külünden, tırnak altlarındaki pislikten yararlanma fikrini Sherlock Holmes öykülerinden aldığını itiraf etmiştir.

Doktorlar sahnede

Olay yeri incelemenin önemi deyince, Conan Doyle ya da edebiyatın ilk polisiyesi kabul ettiğimiz 1841 tarihli *Morgue Sokağı Cinayetleri*'nin (*The Murders in the Rue Morgue*) yaratıcısı Allan Poe aklımıza düşer de İngiliz hekim Richard Austin Freeman'dan pek söz etmeyiz. (Bu arada, Conan Doyle'un da hekim olduğunu hatırlatalım.) Freeman'ın hayali karakteri polis dedektifi değildi, dedektif gibi davranan uzun boylu, yakışıklı, zeki ve bekâr adli tıp uzmanı Dr. Thorndyke'dı. Fre-

eman, kahramanının her yaptığının doğruluğuna o denli önem verdi ki, "uyuyan güzelin sarayı" olarak tanımladığı hayali olay yerlerini önce kendisi ziyaret eder, Dr. Thorndyke'ın yaptığı deneyleri önce kendi laboratuvarında gerçekleştirirdi.

Dedektifliğe soyunan hayali adli tıp uzmanları

Edebiyatta, sinemada, televizyon dizilerinde dedektif gibi davranan, en azından soruşturmalara büyük katkıları olan hayali adli tıp uzmanlarının ilki Freeman'ın yarattığı Dr. John Thorndyke olsa da sonuncusu değil. Sayıları yetmişe varan bu kahramanlar genellikle erkek ama aralarında "Kanıt" dizisinin Dr. Ece'si, Patricia Cornwell'in Dr. Kay Scarpettası, Tess Gerritsen'in Dr. Maura Isles'i gibi kadınlara da rastlamak mümkün.

En az bu kadınlar kadar başarılı gerçek adli tıp uzmanı kadınlar da var elbette. Bunlardan biri, 1998 yılında Tayland'daki bir nehirde bulunan kafatasının uzunca bir süredir kayıp olan 23 yaşındaki Bangkok Ramathibodi Tıp Fakültesi öğrencisi Jenjira Ployangunsri'ye ait olduğunu DNA analiziyle kanıtlayan, Khun Ying Porntip Rojanasunand ya da halkın taktığı ad ile Dr. Ölüm'dür.

Renkli saçları ve garip kıyafetleriyle bir anda gazetelerin birinci sayfalarına taşınan ve vahşice öldürülüp parçalanan kızın tıp fakültesindeki hocalarından biri olan Dr. Porntip, ülkesindeki bir polis soruşturmasına yön veren ilk DNA analizini gerçekleştiren kişidir. Doktorun bu başarısı, Tayland'da Adalet Bakanlığı'na bağlı Adli Bilimler Enstitüsü'nü kurmasını ve uzun yıllar yönetmesini sağladı.

Genç kızı öldüren, aynı tıp fakültesinde daha alt bir sınıfta okuyan sevgilisi Serm Sakhonrat adında bir gençti. Cinayetin nedeni kızın ayrılmak istemesiydi. Serm önce idama mahkûm oldu, ardından cezası ömür boyuna çevrildi, iyi halden sadece 13 yıl 5 ay yattı ve hukuk fakültesini de bitirmiş olarak 35 yaşında serbest kaldı. Bir hayli tanıdık geliyor değil mi?

Kadınlar neden polisiye izler?

Tehlike, garip biçimde çekicidir. Tahrik eder. Yaşadığımızı hissettirir. Güven verir, umut verir. Sıcak evimizde, rahat koltuğumuzda tüylerimizi ürpertir ama olan biteni görmek istemediğimizde başımızı çevirir, gözümüzü yumarız. Çayımızı yudumlarken katilin kendisi olabilir, yakalanmaya ramak kala kurtulabiliriz. Neşteri tutar ama otopsi salonunun soğukluğunu hissetmez, ölümü koklayamayız. Kurban olur, saldırıya uğrar ama acı çekmeyiz. Katil yakalanırsa, hele bir de büyük bir cezaya çarptırılırsa içimiz rahatlar. İşte bu nedenle iyi anlatılan gerçek suç öykülerinin meraklısı hiç eksik olmaz.

Gerçek suç öykülerinin kurgulardan daha fazla ilgi çektiği muhakkak, hele kadınlar tarafından. Bunu her polisiye yazarı (bu fakir de) kitap fuarlarının imza günlerinde masanın önünde sıralananlara bakarak da söyler. Son gösteriminden bu yana on yıl geçtiği halde TeVe2 kanalında neredeyse her gece geç saatlerde tekrarları gösterilen "Kanıt" dizisinin istatistiklere dayalı izleyici profili de büyük ölçüde kadındır. Benimkisi kişisel gözlemlere dayanıyor ama 2010 yılında suç psikolojisi üzerine araştırmaları olan Illinois'un Wesleyan Üniversitesi'nden psikolog Amanda Vicary ve aynı üniversiteden psikoloji profesörü R. Chris Fraley'in otuz beş bin denekle yürüttükleri çalışmanın sonuçları da gerçek suç öykülerini okuyan ve izleyen kadınların her yıl bir öncekine göre daha fazla olduğunu saptamışlardı.[18] On yıl sonra sadece

18. Vicary AM, Fraley RC. Captured by True Crime: Why Are Women Drawn to Tales of Rape, Murder, and Serial Killers? *Social Psychological and Personality Science*. 2010;1(1):81-86. doi: 10.1177/1948550609355486

üniversite öğrencileriyle çalışan psikolog Marissa A. Harrison ve Erika J. Frederick, kadınların gerçek suç öykülerine ilgisinin erkeklerden daha fazla olduğu sonucuna varmışlardır.[19]

Soğukkanlılıkla öldürdüler

1959 yılının 15 Kasım günü sabahın erken saatlerinde Kansas eyaletinin Holcomb adlı küçük kasabasındaki bir evde Clutter ailesinin dört ferdi vahşice öldürüldü. Babanın boğazı kesilmiş, anne ve iki çocuğun başlarına ateş edilmişti. Katiller altı hafta boyunca kaçtılar. Nihayet yakalanıp hâkim önüne çıkartıldılar, idamla cezalandırıldılar, Perry Smith ve Richard Hickock 14 Nisan 1965 günü asılarak idam edildi.

1984 yılında kaybettiğimiz ünlü Amerikalı aktör, tiyatro oyunu ve öykü yazarı Truman Capote, cinayetlerden haberdar olduğunda katiller henüz yakalanmamıştı. Kasabayı ve orada oturan çiftçileri merak etti, yanına kendisi de yazar olan çocukluk arkadaşı Bayan Harper Lee'yi de alarak Holcomb'a gitti. Birlikte kasaba sakinleri ve soruşturmayı yürüten polislerle görüştüler, binlerce sayfa tutan notlar aldılar.

Capote, bu notlar üzerinde altı yıl çalıştı, nihayetinde Türkçe'ye *Soğukkanlılıkla* diye çevrilen *In Cold Blood* adlı kitabı yazdı ve 1966'da yayımladı. Kitap, tarihin en çok satan gerçek suça dayalı edebiyat eserlerinden biridir. Size bu cinayetleri neden anlattım diye merak etmiş olabilirsiniz. Katliamın tüyler ürperten ayrıntılarına rağmen *Soğukkanlılıkla* yayınlanır yayınlanmaz en çok satanlar listesine girdi ve izleyen yıllarda okuru rahatsız edeceği için pek ilgi çekmeyecekleri düşünüldüğü halde, içinde gasp, tecavüz, cinayet bulunan gerçek suç öykülerinin yer aldığı kitaplar, filmler, diziler olağanüstü popülarite kazandı. Günümüzde birçok ülkenin en çok okunanlar listesinin ilk onunda "Gerçek Suç"a

19. Harrison, M.A., Frederick, E.J. Interested in serial killers? Morbid curiosity in college students. Curr Psychol 41, 3768–3777 (2022). https://doi.org/10.1007/s12144-020-00896-w

dayalı bir eserle karşılaşmak mümkün. Peki, bu kitapları kimler okuyor, bu dizileri, filmleri kimler izliyor?

Erkekler savaş, kadınlar cinayet sever

Gerçek hayatta kavgaya karışan, birini yaralayıp öldüren, kadına, çocuğa şiddet gösterenlerin çoğu erkek değil mi? Kaçırılan, tecavüz edilen, işkence edilen ve öldürülen kurbanların neredeyse tamamı kadın değil mi? (Aslında doğru değil. Gerçek hayatta şiddet gösterenlerin çoğunluğu erkeklerdir ama kurbanlarının çoğu kadın değil, erkektir.) Dolayısıyla kadınlardan daha fazla şiddete yatkın olan erkeklerin bu tür içeriklere onlardan dayanıklı olduğu, buna karşılık kadınların iğrenip itici bulup okumadıklarını ve izlemediklerini düşünebilirsiniz. Halbuki durum bundan çok farklı. Gerçi kadınlar erkeklerden daha fazla kitap okur ama savaş gibi şiddet içerenlere itibar etmemeleri, buna karşılık gerçek cinayetlerin yer aldığı, özellikle seri katillerden söz eden kitaplara ilgileri neden?

Bu sorunun tek bir yanıtı var. Evrimin her aşamasında karşımıza çıkan hayatta kalma içgüdüsü. Katillerin motiflerini, bir başka deyişle öldürme nedenlerini, ayrıca kandırma tekniklerini öğrendikleri takdirde, kendilerini koruyabileceklerine inanırlar. Ayrıca kadınların suç mağduru olma, özellikle cinsel bir saldırıya uğrama korkusu, erkeklerden çok daha yüksektir. Gerçek hayatta bir katilin eliyle can veren kurbanın yaptığı hataları bulmayı ve onları tekrarlamadıkları takdirde hayatta kalacaklarını düşünürler. Tabii bir de, "Ben zaten bu hataları yapmıyorum. Tanımadığım kişilere kapıyı açmıyorum. Otostop yapmıyorum. Sevgilimi kıskandıracak davranışlarda bulunmuyorum. Karanlıkta sokağa çıkmıyorum" diyerek içlerini rahatlatırlar.

Seri katil avcıları

Senin davanı çözebilir miyim bilmiyorum.
Ama elimden geleni yapacağıma söz veririm.

Paul Holes, 45 yıl önce Carla Walker'ın can verdiği yerde

Kimi cinayetlerin faili aradan uzun yıllar geçse de bulunmayabilir. Benzer şekilde aniden ortadan kaybolan kişilerin ölü ya da canlı izine rastlanmayabilir. Bir süre sonra dosyaların kapatılıp tozlu raflara kaldırıldığı sanılmasın. Mutlaka onlarla ilgilenenler çıkar. Yeni bir ipucu, yeni bir tanık, eldeki delilleri incelemekte kullanılabilecek yeni bir teknik sayesinde bir bakarsınız katilin kim olduğu, kayıp kişiye ne olduğu ortaya çıkmış.

Serbestçe dolaşan seri katiller

Cinayetlerin aydınlatılamaması kesinlikle gelişmemiş ülkelerin sorunu değildir. Örneğin FBI verilerine göre ABD'nin çözemediği iki yüz elli bine yakın cinayet var ve bunların yüz bini son yirmi yıl içinde işlenenler. Olay yeri incelemeleri bunların bir bölümünün aynı elden çıktığını gösteriyor. Bir başka deyişle seri katillerin kurbanları. Genel olarak tüm cinayetlerin %15 kadarında katilin bir başka kişiyi daha öldürmüş olabileceği kabul ediliyor.[20]

Aslında doğru olmamakla birlikte genel kanı, Amerika'daki seri katil sayısının diğer ülkelerdekinden fazla olduğudur. Yakalanmamış, üstelik hayatta olabileceklerin sayısını belirlemeye yönelik araştırmalar, yaklaşık elli kişi olduklarını kaydediyor. Altın Eyalet Katili (Golden State Killer) olarak bilinen 13

20. Quinet, K. (2007). The missing missing: Toward a quantification of serial murder victimization in the united states. *Homicide Studies*, 11(4), 319-339. doi:10.1177/1088767907307467.

kişinin katili, 50 cinsel saldırı ve 120 gaspın faili eski polis Joseph James DeAngelo'yu yakalamak için tam kırk yıl uğraşan ve onu 2016'da adalete teslim ederek yetmiş yaşında ömür boyu hapsedilmesini sağlayan Contra Costa Şerif Teşkilatı'ndan Paul Holes'a göre bu sayı yirmi kat daha fazla.

Boston Canavarı kim?

Faili meçhullerin soruşturması zordur. Bir kere incelenecek deliller atılmış ya da bozulmuştur, tanıklar ölmüş ya da unutmuştur. 2005 yılında ABD Adalet Bakanlığı, "Faili Meçhullerin DNA ile Çözülmesi" (Solving Cold Cases with DNA) programını başlattı. Ülke genelindeki tüm polis teşkilatlarına aydınlatılmamış cinayet dosyalarının yeniden ele alınması ve mümkün olduğu takdirde DNA analizlerinin yapılması için büyük mali destek sağladı. 2014 yılına gelindiğinde bu program sayesinde iki bin cinayeti aydınlattılar.

Bakanlık 2019'da bu kez "Faili Meçhullerin DNA ve diğer Kriminal Teknolojileriyle Kovuşturulması" (Prosecuting Cold Cases using DNA and Other Forensic Technologies) programını başlattı. Bu programlar sayesinde çok sayıda seri katili yakaladılar, evvelce teşhis edemedikleri kurbanların adını koydular. Bunlardan biri çocukken kedi ile köpeği aynı kafese koyan, aç bırakan, birbirini öldürüp yemelerini seyreden, Boston Canavarı Albert DeSalvo'dur.

DeSalvo önce itiraf edip ardından reddettiği on bir cinayetle ilgili yeterli delil bulunmadığı için cezalandırılamadı, sadece tecavüzleri kanıtlanabildi ve ömür boyu hapse mahkûm edildi. 1973'te Walpole Eyalet Cezaevi'ndeki hücresinde bıçaklanarak öldürüldüğünde, Boston Canavarı olup olmadığı hâlâ tartışılıyordu.

19 yaşındaki Mary Sullivan'ın cesedini ilk görenler, birkaç gün önce taşındığı apartman dairesini paylaştığı iki kız arkadaşıydı. Önce uyuyor sandılar. Akşam yemeği için sofraya davet etmeye gittiklerinde öldüğünü fark ettiler. Yoldan geç-

mekte olan motosikletli bir devriye çığlıkları duyarak yardıma gittiğinde üzerine kahverengi battaniye örtülmüş genç kızın boynuna bir naylon çorap ile kırmızı atkının dolanmış olduğunu, ayrıca ayaklarının arasına sıkıştırılmış "Mutlu Yıllar" yazılı tebrik kartını gördü. Günlerden 4 Ocak 1964'tü. Yer Boston. Cinayet büro amiri John Donovan gazetecilere "Mary Sullivan'ın boğularak öldürüldüğü ortada" şeklinde açıklama yaparken henüz genç kızın tecavüze uğradığını bilmediği gibi, Albert DeSalvo'nun on birinci kurbanı olabileceğini hayal bile edemezdi.

49 yıl sonra mezarda gelen adalet

Kimi zaman mucizeler olur. Boston kriminal laboratuvarı uzmanlarından Robert Hayes'in genç kızın üzerine örtülmüş kahverengi battaniyeyi muhafaza etmesi gibi. Adalet Bakanlığı faili meçhul dosyaların yeniden açılması ve mümkünse DNA analizi yapılması emri üzerine polis, Sullivan dosyasını incelemeye aldı. Battaniye üzerindeki semen lekesinden saldırganın Y-kromozom DNA profili elde edildi. Şüphelendikleri DeSalvo'nun bir akrabasını bulmaya çalıştılar. İnşaat işçisi olan yeğeni Tim DeSalvo'yu takibe aldılar. Memur Brian Albert, adamın su içtiği şişeye gizlice el koydu. Yapılan incelemeler sonucunda battaniyedeki semenin sahibinin, Tim DeSalvo ile aynı ailenin erkek tarafından akrabası olduğunu saptadılar.

12 Temmuz 2013 günü kepçeler, kürekler, olay yeri inceleme ekipleri, adli tıp uzmanları Albert DeSalvo'nun kırk yıl önce gömüldüğü Massachusetts'in Peabody mezarlığındaydılar. Battaniyedeki semen ile mezardan çıkartılan kemiklerin genetik özellikleri tam olarak örtüştü. Böylelikle diğer on cinayetin değil ama en azından Mary Sullivan'ın katili bulunmuş oldu. Daha önce de belirttiğim gibi, Albert DeSalvo'nun Boston Canavarı olup olmadığı hâlâ kesinlik kazanmış olmamakla birlikte en azından Mary için adalet 49 yıl sonra yerini bulmuş oldu. Yoksa

DeSalvo'nun ailesi ısrarlarında haklı mı? Çünkü onlar, battaniyedeki semenin sadece Albert DeSalvo'nun Mary ile birlikte olduğunu kanıtladığı, ancak katili olduğunu göstermediği iddiasını günümüzde de sürdürüyor.

Parmak iziyle mahkûm, DNA ile serbest

Boston deyince bir olayı aktarmakta fayda görüyorum. Bostonlu Stephan Cowans, bir polis memurunu ateşli silahla yaralamaktan almış olduğu 45 yıl hapis cezasının 6,5 yılını çektikten sonra, yapılan bir DNA analizi sonucunda tahliye edildi. Su içtiği bardak üzerindeki parmak izinden ve yaralanan polis memurunun ifadesine dayanılarak mahkûm edilmişti. Aynı bardak üzerindeki DNA analizi ile serbest kaldı. Olaylar üzerine Boston Polisi Parmak İzi Birimi bir süre kapatıldı. Dava, dünya adalet tarihine parmak iziyle mahkûm edilen bir sanığın, daha sonra DNA incelemesiyle suçsuz olduğunun kanıtlandığı ilk örnek olarak geçti.

Katil palyaçonun 33 kurbanı

Yetmişlerin başında John Wayne Gacy, oturduğu bölgede iyi tanınan, özellikle genç erkeklere, düşük ücretle de olsa iş veren başarılı bir inşaatçıydı. Boş zamanlarında palyaço kılığına girerek çocukları eğlendirmeyi severdi. Hasta çocuklar, ateşler içinde kıvrananlar dahi bir anda karşılarında Palyaço Pogo'nun kocaman kırmızı burnunu gördüklerinde kahkahadan kırılırdı. Gacy'nin mahalledeki tüm komşularıyla da arası iyiydi. Sevilir, sayılırdı.

1978 yılının dondurucu bir kış sabahında polis, biri Gacy'ye ait olan iki yanı bahçe içinde tek katlı evlerle çevrili, diz boyu karla kaplı dar yolu kapattı. Gacy'nin giriş katındaki döşemeyi ve bahçeyi kazdıklarında çürümüş bedenlere, kemiklere, kafataslarına rastladılar. Adli tıp uzmanları ve antropologlar, kurbanların sayısını ve kimliklerini belirlemek için yıllar boyu çalıştılar, otuz üç kişi olduklarını saptadılar ama hepsinin kimliğini belirleyemediler.

Nihayet 2011 yılında yüzün yeniden yapılandırılması (facial reconstruction) ve gelişmiş teknolojilerle elde edilen DNA profilleri sayesinde onlardan birinin, 1976'dan beri kayıp 19 yaşındaki inşaat işçisi William George Bundy olduğu anlaşıldı. Benzer şekilde 2017'de 41 yıldır kayıp 16 yaşındaki Jimmy Haakenson'un, 2022'de yine inşaat işçisi olan Francis Wayne Alexander'ın kalıntıları kimliklendirilebildi. Siz bu satırları okuduğunuzda belki palyaço katilin kalan beş kurbanı da bir isim ve bir mezar taşı sahibi olabilir.

10 Mayıs 1994 günü 51 yaşındayken iğne ile idam edilen seri katil John Wayne Gacy'nin kimleri, neden, nasıl katlettiğini, nasıl yakalandığını, dokuların, kemiklerin nasıl incelendiğini merak ederseniz eğer, Doğan Kitap tarafından ilk baskısı Haziran 2013'te yapılan *Yeraltındaki Melekler Yerüstündeki Şeytanlar* adlı kitabımdaki "33 Ceset üzerinde bir palyaço" adlı öyküyü okuyabilirsiniz.

Benim işim kadın öldürmek

1980'li yıllarda Gary Ridgway, Washington eyaletindeki Yeşil Nehir boyunca çok sayıda seks işçisi kadını genellikle elle, kimi zaman iple boğarak öldürdü. 2001 yılında yakalanan kamyon fabrikası işçisi Yeşil Nehir Katili, beş ay süren sorgusu boyunca Temmuz 1982'den başlayarak işlediği tam kırk sekiz cinayeti itiraf etmiş olsa da kurban sayısının doksanı bulduğu düşünülüyor.

Gary Ridgway itirafları sırasında "kolay ele geçtikleri" için seks işçilerini hedeflediğini, çoğundan nefret ettiğini söyledi. Kurbanların cansız bedenleri ile cinsel ilişkiye girdiğini, bu rahatsız edici davranışından kurtulabilmek için öldürdükten hemen sonra gömmeye çalıştığını, genç kadınları öldürmeyi "kariyer" olarak gördüğünü anlattı.

2001 yılında King County Şerif Teşkilatı kriminal laboratuvarı, kurbanlardan dördünü DNA analizi sayesinde kimliklendire-

bildi. Teksas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Merkezi (University of North Texas Health Science Center) ise 2012 yılında Bode Cellmark Forensics adlı özel bir şirketin desteğini aldı ve bir zamanlar "Jane Doe B16" olarak bilinen kimliği meçhul kadının, Sandra Major olduğunu DNA analizleri sayesinde saptadı.

1949 doğumlu, üç kere evlenip ayrılmış, Vietnam gazisi, tek çocuklu Ridgway, cesetlerin yerlerini göstereceği vaadiyle idam cezasından kurtuldu. Halen Walla Walla, Washington Eyalet Cezaevi'nde ömür boyu hapis cezasını çekiyor ve ne yazık ki öldürdüğünü itiraf ettiği kadınların ikisinin, itiraf etmediği kim bilir daha kaç kadının kimliği hâlâ bilinmiyor.

Sarışın, güzel ve çok akıllı bir kadın

Tam kırk yıl boyunca aynı anda, farklı bölgelerde, farklı seri katillerin varlığına inandılar. Kimi gazeteciye göre biri Altın Eyalet Katili, diğeri Doğu Bölgesi Tecavüzcüsü'ydü. Hatta Esas Gece Tacizcisi, Visalia Yağmacısı, Doğu Koyu Tecavüzcüsü, Elmas Düğümcüsü Katili diyenler de oldu. Halbuki o, tek kişiydi.

Kim olduğunu ancak 2018'de bulabildiler. Arkasında 13 cenaze, tecavüz ettiği 50 kadın ve 120 soyulmuş ev bıraktıktan sonra. Üç çocuk sahibi, evli, eski polis bütün bunları on iki yıl içinde yapmıştı ve DNA analizleri sayesinde kendisine verilen ömür boyu hapis cezasını çekmek üzere ilk kez cezaevine girdiğinde artık yetmişlerinde bir ihtiyardı.

Önce, 1974 ile 1986 arasındaki bazı cinayetleri, öldürme tekniğinin benzerliğinden, bir başka deyişle *modus operandi*'sinden yola çıkarak birbirine bağladılar. DNA analizleri, şüphelendikleri kişilerin masum olduğunu gösterdi. En azından artık beş ya da altı seri katilin değil, tek bir kişinin peşine düşmeleri gerektiğini anlamışlardı.

Saldırganın DNA özelliklerini bilmek iyiydi de hiçbir veri tabanında karşılığı yoktu. Çözüm, kısmen benzerlerine ulaş-

maktı, yani uzak ya da yakın bir akrabasına. Ulusal veri tabanlarını araştırdılar, benzer bir profil bulamadılar. Sıra internet tabanlı genetik analiz hizmeti sunan AncestryDNA, GEDmatch, 23andMe gibi özel şirketlerin elindeki DNA profillerine ulaşmaya geldi. "Adli genetik soybağı" (Forensic Genetic Genealogy) adını verdiğimiz bu yeni uygulamaların polis soruşturmalarında kullanılmasının, ciddi bir etik sorun oluşturmakla birlikte, çok işe yaradığını belirtmem gerek.[21]

Nitekim GEDmatch tabanında yapılan ve aylar süren araştırma sonucunda, katilin DNA profiliyle kısmen örtüşen bine yakın kişinin verisine ulaşıldı. Bunlar kullanılarak yirmi beş farklı soyağacı oluşturuldu. Genetik soyağacı uzmanı CeCe Moore yaş, cinsiyet, oturduğu adres gibi bilgileri kullanarak olası akrabaların sayısını ciddi biçimde azalttı. Nihayet katilin 4. kuşaktan bir yeğenine ulaştı.

CeCe Moore kimdir?

Tiyatro, film ve ses sanatçılığı eğitimi almış olan 1969 doğumlu CeCe Moore, DNA yardımıyla soybağı araştırmalarına 2003 yılında, kendi geçmişini araştırırken merak saldı. Family Tree DNA adlı şirketin reklam kampanyasını yönetirken Uluslararası Genetik Soybağı Derneği'nin başkanı aracılığıyla rakip şirket 23andMe ile tanıştı. 2012'de olay yerlerinden elde edilen DNA profillerini şirketin veri tabanında aramayı teklif etmiş olsa da kabul görmedi. Altı yıl sonra CeCe Moore aynı teklifi kabul ettirdiği GEDMatch ve Family Tree DNA veri tabanlarını kullanmaya başladı.

Adli bilimler, biyoloji, genetik ya da istatistik gibi bilim alanlarında eğitimi olmamasına rağmen kendini yetiştirdi. Sayısız televizyon programına çıkarak faili meçhullerin bu

21. Craig M. Klugman & Hector F. Rodriguez, Ethics of Familial Genetic Genealogy: Solving Crimes at the Cost of Privacy, J. Health Care L. (2021); Ram, N., Guerrini, C. J., & McGuire, A. L. (2018). Genealogy databases and the future of criminal investigation. Science, 360(6393), 1078-1079. doi:10.1126/science.aau1083.

sayede aydınlatılabileceğini anlattı. 2022 başındaki bir söyleşide, yöneticisi olduğu Parabon NanoLabs genetik soybağı biriminde kendisi gibi kadın olan üç genetikçiyle birlikte o güne değin yüz elli kadar katili bulduklarını açıkladı ve bunların listesini paylaştı. CeCe bu gayretlerinin yanı sıra evlatlık verilmiş olanların biyolojik anne ve babalarını bulmaya çalışan bir Facebook sayfası da yönetiyor.

Altın Eyalet Katili'nin peşindeki dedektif

Dünyanın dört bir yanından insanların etnik kökenlerini öğrenmek, akrabalarını bulmak gibi amaçlarla, tükürük ya da yanak içinden alınmış doku örneklerini postaladığı ve bu hizmet için küçük bir ödeme yaptığı özel şirketlere başvurmak hangi polisin aklına geldi diye sorarsanız eğer, kısaca yanıtlayayım. Tam yirmi dört yıl boyunca Altın Eyalet Katili'nin peşinde olan ve 4. kuşak yeğeni sayesinde kimliği saptanan Joseph James DeAngelo tutuklandığında Cosa Nostra savcılığına bağlı olarak çalışan dedektif Paul Holes'un.

Paul Holes mesleğe girdiğinde biyokimya uzmanıydı. Önce kriminal laboratuvarda çalıştı. Daha sonra olay yeri inceleme birimine geçti. DeAngelo'nun çöpünden çıkartılan temizlik bezleri ile alışveriş yapmak üzere park ettiği otomobilinin kapı kolundan alınan ter örneklerinin DNA profilini GEDmatch'e gönderme izni alabilmek için savcıya çok dil döktü. 24 Nisan 2018 günü DeAngelo tutuklandığında, evindeki silahları bulan olay yeri inceleme ekibini de Paul Holes yönetmiştir.

Polisken katil oldu

Son on yılda yirmi milyon dolar harcanan soruşturma, DeAngelo'nun çıkarıldığı mahkemede, on üç kişinin katili olduğunu kabul etmesi ve her bir kurban için birer ömür

boyu hapis cezası almasıyla noktalandığında takvimler 21 Ağustos 2020'yi gösteriyordu.

Katil, o sırada polis memuru olması sayesinde suçların nasıl karartılacağını, soruşturmaların nasıl yürütüldüğünü bildiğinden, otuz dört yıl boyunca adaletin elinden kaçmayı başarmıştı. Mağdur yakınlarının gözyaşları içindeki anlatımlarını turuncu tulum üzerine giydirilmiş beyaz uzun kollu tişört ve Covid-19 maskesiyle tekerlekli sandalyesinde dikkatle dinleyen torun sahibi yaşlı adam, konuşmalar bitip de cezası yüzüne karşı okunduğunda, sandalyeden kalktı, maskeyi çıkarttı, "Her şeyi dinledim, canını yaktıklarımdan teker teker özür dilerim, size de teşekkür ederim sayın yargıç" demekle yetindi. DeAngelo, genetik soybağı sayesinde mahkûm edilen ilk suçludur.

Mezar taşı herkese gerek

Tartışmalı alanlar olmakla birlikte kriminal ve psikolojik profilleme, seri katillerin kimliğinin saptanmasını, erken yakalanmasını hatta daha öldürmeden yakalanabilmesini sağlayacak fırsatlar oluşturur. Örneğin, diğer suçlularla karşılaştırıldıklarında seri katillerin şiddet içerikli suçlar işlemeye daha erken başladıkları, daha uzun süre suç işledikleri ve işyerlerinde, aile içinde daha fazla sorunları olmasının yanı sıra alkol ya da madde kullandıkları bilinen bir gerçek.[22] Öte yandan, erken yaşta suç işlemeye başlayanların, ilerleyen yıllar içinde daha sert suçlar işlediğini gösteren araştırmalar bulunuyor.[23]

---

22. Harris, D. A., Pedneault, A., & Knight, R. A. (2013). An exploration of burglary in the criminal histories of sex offenders referred for civil commitment. *Psychology, Crime and Law*, 19(9), 765-781. doi:10.1080/1068316X.2012.678850.

23. MacDonald, J. M., Haviland, A., Ramchand, R., Morral, A. R., & Piquero, A. R. (2014). Linking specialization and seriousness in criminal careers. *Advances in Life Course Research*, 20, 43-55. doi:10.1016/j.alcr.2014.01.006.

Hırsızlık amacıyla evlere girenlerin, başlangıçta planlamadıkları halde fırsat çıktığında cinsel saldırılara yöneldiğine, ardından yakalanma korkusuyla kurbanı öldürdüklerine tanık oluyoruz.[24] Her cinsel saldırının cinayetle noktalanacağı ve bunların işi seri katilliğe vardıracağı söylenemez ama birkaç önemli örneği hatırlatmakta fayda görüyorum.

Boston Canavarı Albert DeSalvo suç kariyerine dükkânda hırsızlık ile başlamış, ardından evde silahlı soyguna ve bunu izleyen cinsel saldırı sonrasında cinayete geçmişti. Altın Eyalet Katili Joseph DeAngelo 1974 yılı boyunca evde hırsızlık yaptıktan sonra üç yıl süreyle girdiği evlerde sadece cinsel saldırıda bulunmuş ve ancak 1979'da öldürmeye başlamıştı. Katil Palyaço John Wayne Gacy ise, çocukluğunda küçük hırsızlıklara katılmıştı. Yirmilerinde cinsel saldırılara başladı, otuzlarında ise artık kurbanlarını öldürmekteydi.

Bu örnekler, hırsızlık gibi fazla ciddi olmayan suçları bile derinlemesine araştırmanın, faili bulup adalete teslim etmenin, tretman ve rehabilitasyonun ve bütün bu gayretlere yeterince mali kaynak, zaman ve personel ayırmanın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Bir diğer konu, suçlar arasında bağlantı kurabilmek ve farklı tipte olsalar, ülkenin çok farklı yerlerinde işlenseler bile aynı elden çıktıklarını saptamaktır.

Son söz olarak şunu eklemek isterim: Faili meçhullerin dosyaları kapatılmamalı, katil çoktan ölmüş olsa bile cinayet aydınlatılmalıdır. Öte yandan kime ait oldukları bilinmeyen beden ve beden parçalarının sahipleri mutlaka saptanmalıdır. Günümüz DNA teknolojileri sayesinde bunlar artık mümkün. "Ölen öldü, kader" deyip geçmemeli. Her ailenin, iyi bir baba, müşfik bir dede olarak hatırladığı kişinin aslında canavarca hislerle küçük çocuklara işkence ettiğini bilmesi gerektiği gibi, her kurbanın başında dua edilecek bir mezar taşına hakkı var.

---

24. Pedneault, A., Harris, D. A., & Knight, R. A. (2015). An examination of escalation in burglaries committed by sexual offenders. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 59(11), 1203-1221. doi:10.1177/0306624X14533109.

Tek başına ölmek için çok yalnız olmak

Yalnızlık, 2030 yılında salgın haline dönüşecek başlıca sosyal, ekonomik, sağlık ve eğitim sorunudur... Şu anda kimse araya girmiyor. Neredeler? Ben hiçbirini bulamıyorum.

Prof. Stephen Houghton, Batı Avustralya Üniversitesi

Yalnızlık, hepimizin sorunudur. Hepimiz yaşamımızın bir anında kendimizi yalnız, terk edilmiş, geri bırakılmış ya da dışlanmış hissetmişizdir. Bu çok doğal bir duygu. Çünkü bir yanda ait olmaya ihtiyaç duyarken, diğer yanda "kendimiz" olmayandan uzaklaşmaya çalışırız. Kimi insanların yalnızlık duygusu kısa süreli ve geçici değildir. Kendilerini her an yalnız hissederler. Bu durum bir ruh sağlığı sorunu ya da bedensel bir hastalığın sonucu değildir. Kişi, çok sayıda aile bireyi ve arkadaş arasında olduğu halde kendisini yalnız hisseder. Ne yazık ki bu duygu modern toplumlarda kaygı verecek ölçüde sık görülür oldu.[25]

Yalnızlık Bakanlığı kuruluyor

Yalnızlık mental bir sorun ya da fiziksel bir kusur olmadığına göre, nasıl açıklanır? Nasıl başa çıkılır? Çağdaş dünyamızda yalnızlık kişisel bir mesele değil, sosyal bir sorun. Hatta son derece sanayileşmiş toplumlarda öylesine hızla yayılıyor ki, "salgın" bile denebilir.

Ancak hemen şunu ifade edelim ki, yalnızlık dediğimizde, yalnız kalmaktan değil, yalnız hissetmekten söz ediyoruz. Kimi

25. Surkalim, D. L., Luo, M., Eres, R., Gebel, K., Van Buskirk, J., Bauman, A., & Ding, D. (2022). The prevalence of loneliness across 113 countries: Systematic review and meta-analysis. The BMJ, 376: e067068 doi:10.1136/bmj-2021-067068.

yazarlar yalnızlık duygusunun yayılışını, en az sigara tiryakiliği ya da obezite kadar zararlı bir halk sağlığı sorunu olarak görmekteler.

2018 yılında Birleşik Krallık Başbakanı Theresa May, anket sonuçlarına dayanarak dokuz milyon İngilizin kendisini "her zaman" ya da "sıklıkla" yalnız hissettiğini öğrendiğinde "yalnızlık zamanımızın en büyük halk sağlığı sorunlarından biridir" demiş ve toplumdaki yayılmasını önlemek üzere kurduğu Yalnızlık Bakanlığı'nın başına Tracey Crouch'u getirmişti. Şimdilerde görevi devralan Diana Barran.

2017 yılında ABD Sağlık Bakanı Vivek Murthy, "Sosyal izolasyon, günde 15 sigara kadar ömrü kısaltıyor" görüşündeydi. Hatta "yalnızlığın yaşam süresini kısaltma riski, obezite ve madde bağımlılığından daha fazla" sonucuna varan araştırmalar da yayınlandı.[26]

Yalnızlık ve intihar

Japonya'daki intihar oranları 1998 yılında ani ve keskin bir yükseliş gösterdi. Hatta kimi yaş aralıklarında bir önceki yıla göre ikiye katlandı ve izleyen yıllarda yüksek kalmaya devam etti. Japon psikiyatrlar, ölenlerin genellikle kırk ile altmış yaş arası erkekler olmasına dayanarak intiharları ülkenin içinden geçtiği ekonomik bunalıma ve işsizliğe bağladılar. Aslında bu yanlış bir çıkarımdı, çünkü intiharlar tüm yaş gruplarında bir önceki yıla göre artış göstermişti. Ayrıca intihar edenlerin ya da kalkışanların geçmiş yaşam öyküleri incelendiğinde ekonomik sorunlardan pek söz eden yoktu. Bir de evvelce hiç rastlanmamış olan bir intihar şeklini, internet grup intiharlarını gözden kaçırdılar.

26. Winterton, A., Rødevand, L., Westlye, L. T., Steen, N. E., Andreassen, O. A., & Quintana, D. S. (2020). Associations of loneliness and social isolation with cardiovascular and metabolic health: A systematic review and meta-analysis protocol. Systematic Reviews, 9(1) doi:10.1186/s13643-020-01369-8.

Hikikomori adı verilen, gençlerin aylar, hatta yıllar boyunca odalarına çekilerek, işe veya okula gitmeden, tamamen ailelerin bakımına muhtaç durumda yaşamaları ile karakterize sosyal izolasyonun artışını da önemsemediler.[27] *Hikikomori* sendromu ile ilgili ilk yazımı ilk baskısı Doğan Kitap tarafından Kasım 2007'de yapılan *Bu Ayak İzi Senin Dr. Watson* adlı kitabımdaki "Yatak Odasındaki *Hikikomori*" başlığı ile kaleme almıştım. On beş yıl sonra yazdığım ikincisini "*Hikikomori* Yeniden" başlığı ile elinizdeki bu kitapta okuyacaksınız. Az önce hızlıca geçtiğim "internette grup intiharları" meselesine birkaç örnek vermeden önce Japonların intihara bakış açısını özetlemek isterim.

Japonlar ve intihar

Japonlar intihara karşı hoşgörülüdür. Bunu, bir ruhsal sorun değil, bir kişisel tercih ve sorumluluk olarak kabul ederler. O kadar ki, Wataru Tsurumi'nin 1993'te yayımladığı ve on bir farklı intihar yöntemi bir yana, ölümden sonra bedenin alacağı şekli bile en ince ayrıntısına kadar anlatan "İntiharın El Kitabı"nı (*The Complete Manual of Suicide*) yasaklamayı bile düşünmediler, sadece bazı kentlerde küçüklere satışını engellediler. Tam da bu nedenle 1998'de başlayan intihar dalgasını durdurmayı başlangıçta fazla önemsemediler. Bu ani yükselişin ne genellikle *hara-kiri* olarak bilinen intiharın törensel şekli *seppuku* ile ne eşlerin birlikte intiharı şeklinde gözlenen *shinjū* ile ne de 2. Dünya Savaşı'nın "kamikaze" pilotlarının davranışıyla bir ilgisi vardı. Aslında Japonya, bundan önce 1913-1921 arasında, ikincisi 1950'lerin sonunda ve üçüncüsü de 1980'lerin

27. Teo, A. R., & Gaw, A. C. (2010). Hikikomori, a japanese culture-bound syndrome of social withdrawal?: A proposal for DSM-5. Journal of Nervous and Mental Disease, 198(6), 444-449. doi:10.1097/NMD.0b013e3181e086b1; Hamasaki, Y., Pionnié-Dax, N., Dorard, G., Tajan, N., & Hikida, T. (2021). Identifying social withdrawal (hikikomori) factors in adolescents: Understanding the hikikomori spectrum. Child Psychiatry and Human Development, 52(5), 808-817. doi:10.1007/s10578-020-01064-8.

ortasında olmak üzere başka intihar dalgaları da yaşamıştı. 1998'deki sonuncu ve dördüncü dalgaydı. İlginç olan her dalgada yaşanan intiharların küme özelliği göstermesiydi. Bir başka deyişle bir kişinin intiharı, aynı yerde aynı şekilde çok sayıda başka intiharı da peşi sıra getirmişti.

Kopya intiharlar

1903'te Tokyo İmparatorluk Üniversitesi hazırlık sınıfında okuyan on sekiz yaşındaki felsefe öğrencisi ve şair Misao Fujimura, Nikkō'daki Kegon Şelalesi'ne atlayıp yaşamına son verdi. İzleyen dört yıl içinde, aynı yerde aynı şekilde yüz kırk kişi intihara teşebbüs etti, kırk kişi öldü.

Benzer şekilde 1933 yılında yirmi bir yaşındaki kız öğrenci Kiyoko Matsumoto, âşık olduğu bir başka kız öğrenci Masako Tokuda'nın gözleri önünde kendisini Mihara Yanardağı'nın kraterine bırakıverdi, izleyen üç yıl içinde 804'ü erkek 140'ı kadın bine yakın kişi, benzer şekilde ölümle buluştu. İşte bu nedenle intiharın "bulaşıcı" olduğunu, intihar haberlerinin Dünya Sağlık Örgütü'nün önerileri doğrultusunda verilmesi gerektiğini tekrarlıyoruz.[28]

Gerek Misao Fujimura, gerekse Kiyoko Matsumoto'nun intihar nedeni Japon toplumunun gelenekçi, muhafazakâr ve yasakçı değerlere bağlılığını protesto etmekti.

Japon hükümeti, dördüncü intihar dalgasına yol açan nedenleri araştırdı, büyük mali kaynak ayırdı, gerekli önlemleri aldı ve 1998'de yüz binde on sekiz olan oranı 2009'dan itibaren azaltarak, 2019'da yüz binde on dörde kadar düşürdü.

---

28. Walling, M. A. (2021). Suicide contagion. Current Trauma Reports, 7(4), 103-114. doi:10.1007/s40719-021-00219-9; Bollen, K. A., & Phillips, D. P. (1982). Imitative suicides: A national study of the effects of television news stories. American Sociological Review, 47(6), 802-809. doi:10.2307/2095217; Niederkrotenthaler, T., Till, B., Kapusta, N. D., Voracek, M., Dervic, K., & Sonneck, G. (2009). Copycat effects after media reports on suicide: A population-based ecologic study. Social Science and Medicine, 69(7), 1085-1090. doi:10.1016/j.socscimed.2009.07.041; World Health Organization (2017) Preventing suicide: a resource for media professionals, update 2017. Geneva: (WHO/MSD/MER/17.5). Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Sosyal medyanın tehlikeleri

Sosyal medya iki yüzü keskin bir bıçak. Bir yanda yaşamımızı kolaylaştıran, geliştiren, katkıda bulunan bir imkân olsa da pek çok karışıklığa, çatışmaya, karmaşaya yol açtığını kimse yadsıyamaz. Sosyal medyayı iyiye mi, kötüye mi kullanacağı kişilerin tercihine kalmış diyebilirsiniz. Hatta sanal bir ortam olduğundan, zarar veremeyeceğini düşünebilirsiniz. Ancak gerçekler farklı. Sosyal medyayı tehlikeli hale getirmek bir yana, onu bir cinayet silahı olarak kullananlar bile çıkıyor.

2017 yılı sonlarına doğru bir genç kız, yirmi üç yaşındaki Tokyolu Iko Tamura, ortadan kayboldu. Bazı ruhsal sorunlarının farkında olan ailesi telaşa kapıldı. Ağabeyi Twitter hesabını inceleyip kaybolmadan hemen önceki paylaşımlarını okuduğunda, başına bir felaket geldiğini anladılar. "Hayatımı paylaşacak birini arıyorum" diye yazmıştı. Doğrudan mesaj bölümündeki, "Buluşalım, sana yardım edebilirim" cümlesini yazan kişinin kim olduğunu profilindeki bilgilerden belirlemek mümkün olmadığından, Iko'nun takip ettiklerine bu kişiyi tanıyıp tanımadıklarını sordu. "Ben kim olduğunu ve nerede oturduğunu biliyorum" diye yanıt verdi bir kız.

Kutulardaki kızlar

Bir saate varmadan polis, Iko'nun evine kırk dakika uzaklıkta Zama Kanagawa vilayetindeki iki katlı açık sarı boyalı, gösterişsiz küçük evin kapısını çaldı. "Buyurun" dedi kapıyı açan, kalın siyah çerçeveli gözlüklü, temiz yüzlü, siyah kısa saçlı Takahiro Shiraishi nazikçe, "Nasıl yardımcı olabilirim?" "Iko Tamura burada mı?" diye sordular. "Evet, içeride" diye yanıtladı, eliyle arkasında kalan odayı göstererek. Polis içeriye girdi, sağı solu aradı, kimseyi göremedi.

Evet, Iko bu evdeydi ama bir bütün olarak değil, parçalara ayrılmış olarak. Üstelik bir köşede duran, içindekileri soğuk tutmaya yarayan büyükçe bir kutunun içinde. On dört metrekarelik yüksek tavanlı, asma katlı, banyo dışında iç duvarlara sahip olmayan loft tarzı dairenin tuvaletinde, mutfak alt dolaplarında başka benzer kutular olduğunu görmeleri uzun sürmedi.

Olay yeri inceleme ekipleri akşama doğru yirmi yedi yaşındaki siyah saçlı, zayıf, nazik adamın evinden, çok sayıda kafatası, naylona sarılı beden parçaları ve toplam iki yüz kırk kemikle ayrıldılar. "Zaten evden çürük et kokuları geliyordu" dedi kapının önüne toplanmış kalabalıktan birileri. Hiçbir komşusu ya da arkadaşının aklının ucundan geçmezdi ama keyifli ve nazik Takahiro Shiraishi yaşları on beş ile yirmi altı arasında değişen biri erkek, dokuz kişinin canına kıymış bir seri katildi.

Kadın satıcılığından katilliğe

"Çocukluğum bu mahallede geçti" diye anlatacaktı karakolda. "Liseden mezun olduğumda bir süpermarkette iş buldum ama fazla uzun sürmedi. Tokyo'nun Kabukichō bölgesindeki işyerlerinde (işyeri dediği binden fazla *yakuza* üyesinin kontrol ettiği gece kulüpleri, oteller, restoranlar, barlar ve genelevlerdi) çalışacak genç kadın bularak para kazandım."

Seks işçisi olmaya aday kadınları Twitter sayesinde avlayan Takahiro Shiraishi'nin bu faaliyeti fazla uzun sürmedi. Polise yakalandı, mahkemeye sevk edildi. Haziran 2017'de cezasını tecil ettiler.

Hiç parası olmadığından birlikte yaşadığı babasına, "Kendimi iyi hissetmiyorum, uyuyamıyorum, karanlık düşünceler rahatsız ediyor" demeye başladı. İntihara giderek daha fazla ilgi duyuyordu. "Tek başına otursam, kendimi daha iyi hissedeceğim" şeklinde başlayan önerilerine 2017 yılı Ağustos'un ilk günlerinde bir yenisini ekledi. "Sana harika bir

haberim var, baba. Genç bir kızla tanıştım. Benimle oturmak istiyor. Zama Kanagawa'da küçük loft bir daire buldum. Kirası için bana yardım eder misin?"

Yaşlı adam oğlunu kırmadı, yalan söylediğini, daha doğrusu gerçeğin bir kısmını sakladığını anlayamadı. Zama Kanagawa'daki evin kapısını polise açıp "Iko Tamura burada mı?" sorusuyla karşılaşmasına sayılı haftalar kalmıştı.

Hem ölürüm hem öldürürüm

Kadınları Twitter yazışmalarıyla ikna etmeyi önceki işinden iyi biliyordu. Birinin profiline "Ölmek istiyorum" diğerine "Asma işinde profesyonel" yazdığı iki hesap açtı. Takipçi sayısının çığ gibi artmasını hayretle izliyordu.

Bunlardan biri, Takahiro'nun aynı eve taşınacağını söylediği yirmi bir yaşında bir kızdı. Adı Mizura Miura. İlk kez 13 Ağustos'ta buluştular. Kız, altı gün sonra, dairenin kiralanması için gereken son işlemleri yapmakta olan baba ile oğula eşlik etti. Hatta beş bin dolar kadar tutan taşınma parasını da o ödedi. 22 Ağustos'ta daireye taşındılar ve Mizura Miura'yı bir daha canlı gören olmadı.

Aylar sonra termos kutulardan çıkan kemiklerin bazılarının ona ait olduğu anlaşıldı. Mizura ilk kurbandı, Iko sonuncusu. Bu iki kadın arasında yedi kurban daha vardı. Yirmi yaşındaki genç Shogo Nishinaka dışında hepsi kadındı. Shogo'yu kız arkadaşını aramaya geldiğinde öldürmüştü. Diğerlerine önce tecavüz etmişti.

"Sizin kurtarıcınız benim", "Tek başına ölmek zordur, gel beraber ölelim" benzeri paylaşımlarına eklediği "intihar" etiketi sayesinde, kırılgan, sorunları olan, intiharı düşünen ama kendi canına kıymaya cesareti olmayan pek çok kadının ilgisini ve sempatisini çekti. Bazılarıyla doğrudan mesaj üzerinden birlikte intihar sözleşmeleri bile yaptı.

Beyin yıkama ustası

Kyoto Üniversitesi klinik psikoloji profesörlerinden Yasushi Sugihara, Takahiro'nun yüzlerce mesajını inceledi. "Tıpkı psikolojik danışmanlıkta yaptığımız gibi, kişisel sorunlarından söz ederek, kurbanlarla arasındaki mesafeyi ortadan kaldırmış, ona güvenmelerini ve ölüme ilgi duymalarını sağlamış, bir başka deyişle beyinlerini yıkamış. İntihar düşüncelerini yakınlarına, ailelerine söylememelerini, bunu sadece kendisiyle paylaşmalarını önermiş. Böylelikle onları yakın çevrelerinden uzaklaştırıp kendisine bağlamış. Giderek vazgeçilmez olmuş ve çağırdığında gelmişler."

15 Aralık 2020'de Takahiro Shiraishi, sadece on altı sandalyesi olan, ama dört yüz kadar meraklının omuz omuza doluştuğu mahkeme salonunda, dokuz kişiyi öldürmekten idam cezasına çarptırıldı. Avukatların, "Kurbanların rızası vardı" şeklindeki savunmasını Yargıç Naokuni Yano kabul etmedi. Takahiro suçlamaların tamamını ve verilen cezayı kabul etti, temyize gitmeyeceğini açıkladı. Bu satırlar yazıldığında (2022 Temmuz) bir yandan kendisine gelen kadın mektuplarını yanıtlıyor, diğer yandan ne zaman infaz edileceğini bilmediği kendi gibi yüz mahkûmla birlikte idamını bekliyordu.

Zuma katliamı Twitter toplu intiharlarının ne ilki ne sonuncusu. Nitekim 2018 Temmuz'unda aynı apartmanda cesetleri bulunan, ev sahibi otuz yedi yaşındaki erkek, yirmilerinde iki kadın, kırkında bir kadın ve kimliği saptanamayan bir erkeğin, yine Twitter sayesinde tanıştıkları ve birlikte ölmeye karar verdikleri anlaşılmıştı.

Hikikomori yeniden

Daha önceki yazılarımı okuyanlar Suvarnabhumi Oteli'nde Bayan Kazumi'ye rastlayışımı anımsayabilirler. "Rahatsız etmezsem, şuraya oturabilir miyim" demişti, yumuşacık bir sesle. Bangkok'a geleli birkaç saat olmuştu, bir sonraki uçağıma on saat gibi bir süre vardı, kimseyle çene çalacak halim yoktu. "Bir sürü boş masa varken neden karşıma oturdu ki, inşallah çabuk kalkar" diye geçirmiştim içimden. Saatler geçti, Bayan Kazumi kalkmadı. Bir *hikikomori*'nin annesiydi ve ben de gitmesini istemedim.

Taro, Bayan Kazumi'nin en büyük oğluydu. 18 yaşındaydı, dört yıl önce dersleri iyi gitmemeye başlamış, birkaç kez okuldan kaçmıştı. Bir öğleden sonra eve gelmiş, kendisini yatak odasına kapatmış ve bir daha çıkmamıştı. "İçeriye kimseyi sokmaz. Hemen odasının yanındaki tuvalete gider. Altı ayda bir yıkanır. Gündüzleri çizgi roman okur. Gecelerini bilgisayar başında geçirir. Benden başka kimseyle konuşmaz. Yemeğini tepsi içinde kapının önüne bırakıyorum. Ara sıra elini uzatır. Avuçlarımın arasına alıp öperim. Hiç çıkmasa da olur, ben ona ölünceye dek bakarım" diyordu, Bayan Kazumi. Gözyaşlarımı zor tutmuştum.

Taro'nun öyküsü

Başlangıçta başarılı bir öğrenciydi Taro. Hali vakti yerinde bütün Japon ailelerin çocukları, hele ilk erkek çocukları gibi, onun

da iyi bir eğitim alabilmesi için hiçbir şey esirgenmemişti. Anaokuluna bile sınavla giriliyordu. Rekabet yüksekti. Özel dersler ve kurslarla geçmişti çocukluğu. "Yatak odasına kapandığı gün, ağlayarak eve geldi" diye anlattı annesi. "Sınıftaki çocuklardan biri alay etmiş, arkadaşlarının yanında küçük düşürmüş. Bir süredir çantasına hakaret dolu imzasız mektuplar koyuyor, bahçe duvarına onunla dalga geçen yazılar yazıyorlarmış. Çok iyi bir öğrenciyken, birden kırık notlar getirmeye başlamıştı. Okula gidiyor sanıyorduk. Meğer gitmezmiş."

Bir milyon kayıp insan

Taro bir *hikikomori*. Japonya'da kendisini toplumdan soyutlayan çocuklara böyle deniyor. Bu bir ruh hastalığı tanımı değil, aşırı sosyal izolasyon ile karakterize bir klinik durum. İnternetin *hikikomori* sayısını artırdığı muhakkak. Öte yandan Covid-19 salgını hepimizi az ya da çok *hikikomori*'leştirmedi mi?

Aslında *hikikomori* kavramının ortaya çıkışından otuz yıl kadar önce, ünlü Avusturyalı nörolog ve psikanalizin babası Sigmund Freud'un çağdaşı Dr. Shoma Morita, Tokyo'nun Jikei Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin psikiyatri kliniğine değişik kaygı sorunları nedeniyle yatan hastalarına Zen Budizmi'nden etkilenerek geliştirdiği ve daha sonra kendi adıyla anılacak bir tedavi uygulamaktaydı. Dr. Morita'nın, kişilerarası ilişkilerden korkanlar için kullandığı "Taijin-kyofu" kavramı[29] 60'lı yıllara kadar güncelliğini korudu.

Sayıları on milyonu buldu

Tıp literatürüne *hikikomori* kavramını Sofukai Sasaki Hastanesi başhekimi, psikiyatr Dr. Tamaki Saito kazandırdı. Doktor daha 1998'de geleneksel Japon kültürünün, özellikle Japon müziği ve şiirinin yalnızlığı öne çıkarttığını, hatta teşvik ettiğini, içe kapan-

29. Morita S. (1932) Ereuthophobie (ou taijin-kyofu) et sa thérapie. Shinkeishitsu 3(172.).

manın başlıca nedenlerinin bunlar olduğunu ileri sürmüştü. Hatta sayılarını, büyük çoğunluğu erkek ve 14 ila 20 yaş aralığında 500 bin ile 1,2 milyon kişi olarak hesaplamıştı.[30]

Zaman, Dr. Saito'yu büyük ölçüde haklı çıkarttı. Resmi sayılar hâlâ 1,5 milyon olduklarını belirtse de, yapılan kamuoyu araştırmaları 10 milyona ulaştıklarını gösteriyor. Gerçi 2022 yılının yazına girdiğimiz şu sıralar, evin banyosu, mutfağı ya da bir diğer odasına kapanan genç Japonların sayısı tam olarak belli değil ama sadece Tokyo'nun Edogawa semtinde bile her yetmiş altı vatandaştan biri izolasyonda.

Sayılarının bu denli artmasında elbette internetin çok büyük bir payı var. Pek çok araştırmacı, başlıca etken olarak Japon eğitim sisteminin acımasızlığını görüyor. Akademik rekabetin gençleri okuldan soğuttuğunu ve okul devamsızlığı ile başlayan sürecin giderek sosyal izolasyona yol açtığını ileri sürüyor.[31]

Aileler çocuklarının durumundan çok utanıyor ve çevreden gizliyorlar. Komşular, evin bir odasına kapanmış bir kişinin yaşadığından bile haberdar değil. Dolayısıyla bu sayılar buzdağının ancak görünen kısmı.

Dr. Saito, bu kişilerin bir bölümü yeniden sosyal yaşama dönse bile, ülkede çok ciddi bir işgücü kaybının gözleneceğini ve devletin, en az otuz yıl boyunca, çalışmayan, vergi vermeyen, yüz binlerce kişiye bakmak zorunda kalacağını öngörmüştü. Uyardığı gibi de oldu. Artık kimse birinci kuşak *hikikomori*'lerin 2030'dan sonra çok büyük bir problem oluşturacağından kuşku duymuyor, çünkü yıllarca onlara bakan ebeveynleri hayatta olmayacak. İşte bu yüzden pek çok sivil toplum örgütü, özellikle orta yaşın üzerindekileri ev dışına çıkartmak için büyük gayret gösteriyor.

---

30. Saito T. Hakaiteki (1998) Hikikomori: Owaranai Shishunki [Social withdrawal: a Never Ending Adolescence]. Tokyo, Japan: S.PHP Kenkyujo.

31. Suwa, M., & Suzuki, K. (2013). The phenomenon of "hikikomori" (social withdrawal) and the socio-cultural situation in japan today. *Journal of Psychopathology*, 19(3), 191-198.

Bu durumdan, oğullarını şımartan anneleri sorumlu tutan pek çok uzman var. Savaş sonrası dönemde, erkeklerin sadece işle ilgilenmesi ve kadınların evde kalıp çocukların bakım ve özellikle eğitiminden sorumlu tutulması yüzünden, anne ile çocuk, özellikle erkek çocuk arasında çok yakın bağların oluştuğu söyleniyor. Koşullar çok değiştiği halde, bu bağın hâlâ sürdürülmeye çalışıldığı ve annelerin, işe gitmeyen, bekâr, 30–40 yaşına gelmiş erkek çocuklarının dahi bakımını üstlenmek istediği öne sürülüyor.

Batılı uzmanlar ise, *hikikomori* sorununu anlamakta güçlük çekiyorlar. Örneğin, konuyla ilgili geniş çalışmaları olan Maryland Üniversitesi psikologlarından Dr. Henry Grubb, dünyanın her yerinde okula gitmekten ya da sokağa çıkmaktan korkan çocuklara rastlandığını, ancak *hikikomori*'nin özellikle Japonya'da görülen çok özel bir durum olduğunu söylüyor. "Çocuğum bir odaya kendisini kapatacak ve ben buna izin vereceğim, öyle mi? Kapıyı kırar, içeri girerim" diyor. Kendisini odaya kapatmış bir gencin durumunu, tıpkı benim konuşma fırsatını bulduğum Bayan Kazumi gibi, "Zamanla geçer, sabretmek gerekir" diyerek yıllarca geçiştirenleri affetmiyor ve esas hastaların ebeveynler olduğunu söylüyor.

Son yıllardaki bazı vahşi cinayetleri işleyenlerin, aslında birer *hikikomori* olduğunun ortaya çıkması üzerine, görsel ve yazılı basın, toplum için büyük tehdit oluşturan bu kişilerin akıl hastası olduğuna, yüksek güvenlikli hastanelerde tutulmaları gerektiğine yönelik yayınlar yapmıştı. Japonya Sağlık Bakanlığı ısrarla, *hikikomori*'nin bir ruh hastalığı değil, sosyal bir sorun olduğunu, sosyal kapanma ile şiddet arasında mutlak bir ilişki bulunmadığını ve çocuklarla birlikte aile bireylerinin psikolojik destek alması gerektiğini bildirse de, toplumda oluşan önyargı ve korkuyu silmek mümkün değil. Çocuklarının

ellerinden alınacağından çekinen aileler, bu yüzden, evde bir *hikikomori* olduğunu gizliyorlar.

Bir kız kardeş kirala

Şubat 2021'de Japonya Başbakanı Yoshihide Suga, ilk kez kurulan Yalnızlık Bakanlığı'nın başına Tetsushi Sakamoto'yu atadı. Çiçeği burnunda bakan, Covid-19 yüzünden daha da artan *hikikomori* sayılarını azaltmaya kararlıydı ve Birleşik Krallık'ın bu alandaki deneyimlerinden faydalanmayı umuyordu. Koltuğunu sadece sekiz ay koruyabildi ve 4 Ekim'de Bayan Seiko Noda'ya devretti. Bayan Noda bir yandan yalnızların sayısını düşürmeye, diğer yandan doğum oranlarını artırmaya, ayrıca evli kadınların kızlık soyadlarını korumaya çalışıyor.

Japon hükümetinin aldığı bir diğer önlem Fukuoka kentinde açılan Yokayoka (Hafife Al) Odası gibi *hikikomori* destek merkezleri. Sorunları olanların bu merkezlerde bir araya gelip, dertlerini paylaşacakları umuluyor. Bir de "Kız Kardeş Kirala" programı var. Özel olarak eğitilen genç kadınlar ev ziyaretleri yaparak *hikikomori*'lerle görüşüyor ve onları odalarını terk etmeye iknaya çalışıyor.

Annesine kızdı, otobüsü kaçırdı

3 Mayıs 2000 günü, Fukuoka otobüsünde yirmi yolcuydular. Saat tam 12.56'da otobüse binen temiz giyimli, masum yüzlü genç adamın yanında bir ekmek bıçağı olduğunu kim bilebilirdi ki.

O gün, Fukuoka otobüsünün yetmiş dakikalık yolculuğu, tam on beş saat sürdü. Gazeteler, Hiroşima yakınlarında iki yüz kadar polisin katıldığı operasyonla ancak durdurulabilen otobüste, altı yaşındaki bir kız çocuğunu rehin alan, bir kadını öldüren, dördünü ağır yaralayan gencin, bir *hikikomori* olduğu-

nu yazdılar. Üç yıldır odasından çıkmadığını, günlerini çizgi film seyrederek ve internette sohbet ederek geçirdiğini, iki ay önce tedavi için hastaneye yatırıldığını, kendisini terk eden annesinden intikam almak için kadınları öldürmeye kalkıştığını söylemişti. Japonların içine *hikikomori* kokusunu salan olayların ilki değildi bu.

Ana-oğul, kızı on yıl hapsetti

13 Kasım 1990'da, dokuz yaşındaki kız çocuğu Sano Fusako'yu kaçıran ve yaşlı annesinin bilgisi dahilinde, on yıla yakın bir süre odasında hapis tutan Nobuyuki Sato'ya ne demeli. Ana-oğulun paylaştığı iki katlı evin, polis karakoluna sadece iki yüz metre uzaklıkta olması bir yana, yaşlı kadının, köşe başındaki marketten yıllar boyu genç kız iç çamaşırları ve hijyenik ped satın almasıyla da kimse ilgilenmemişti. Emniyet müdürü Koji Kobayashi'nin istifasına, pek çok polisin görevden el çektirilmesine yol açan soruşturma sırasında, kızı kaçıranın bir *hikikomori* olduğu ortaya çıkmıştı.

Sano Fusako'nun kaçırılışını ve uzun yıllar bir odada tutulmasını, 1998'de on yaşındayken ortadan kaybolan, 2006 Ağustos'unda kaçarak kurtulan Avusturyalı kız Natascha Kampusch'a benzetmek doğru olmaz. Natascha'yı kaçıran Wolfgang Priklopil, eve kapanmış bir *hikikomori* değildi, bir telefon teknisyeniydi ve düzenli biçimde işine gidip gelirdi. Ancak, Japonların gönlüne dehşet salan ne otobüsün kaçırılması ne de esir tutulan kızın olayıdır.

Drakula cinayetleri

23 Temmuz 1989 günü, evlerinin hemen karşısındaki parkta oynayan iki kız çocuğunun yanına, elinde fotoğraf makinesiyle genç bir adam yaklaştı. Küçüğünü kolundan çekip götürdü.

Adam, ablanın eve koşup haber verdiği baba tarafından yakalandığında, küçük kızı çırılçıplak soymuş, bacaklarının arasının fotoğrafını çekmekteydi. İşte Tsutomu Miyazaki, diğer adıyla Drakula böyle yakalandı. Götürüldüğü karakolda, küçük kızların fotoğrafını çekmekle yetinen sıradan bir pedofil sanıldı. Halbuki iş çok başkaydı.

El ve ayaklarında doğuştan şekil bozuklukları olan Miyazaki, önceleri çok başarılı bir öğrenciydi. Lise sonlarına doğru notları düşmeye başladı. Yıllardır hayalini kurduğu Meiji Üniversitesi İngilizce Bölümü'ne giremeyince, fotoğrafçı teknisyeni oldu, çalışmaya başladı. Sessiz, sakin, itaatkâr bir elemandı.

Birkaç yıl içinde Miyazaki değişecek, işi bırakacak, küçük kız çocuklarının yer aldığı cinsel içerikli çizgi roman ve video kasetleriyle birlikte korku filmleri koleksiyonculuğuna başlayacak, günler ve geceler boyu bunları seyredecekti. 1988 yılı boyunca ortadan kaybolan, yaşları 4 ila 7 arasında değişen dört kız çocuğunu onun kaçırdığından kimse şüphelenmemişti. Parktaki fotoğraf işi sırasında yakalandığında anlatmasaydı eğer, çocukları sadece kaçırmadığı, öldürdüğü, ırzına geçtiği, küçük bedenler çürüdükten sonra el ve ayaklarını yediği, bütün bunları videoya kaydettiği, cesetlerden arta kalanları mutfak fırınında yaktığı ve ailelere gönderilen imzasız mektupları onun yazdığı, kim bilir ne zaman ortaya çıkardı.

Uzmanların aksini söylemelerine karşın, işini terk edip eve kapandığı için, Japon basınının *hikikomori* yaftasını yapıştırdığı Miyazaki, yüzyılın başında, çocukları öldürdükten sonra pişirip yiyen, tüm ayrıntıları da ailelere gönderdiği mektuplarda sıralayan Amerikalı seri katil Albert Fish'ten esinlendi mi bilinmez. Fish, 16 Ocak 1936'da, Sing Sing cezaevinde elektrikli sandalyeyi boylamıştı. Miyazaki, 17 Haziran 2008'de Tokyo Cezaevi'nde asılarak idam edildi.

Miyazaki, Amerikalı seri katilden etkilenmemiş olsa da, onun mağdur ailelerine mektup yazma merakının, cinsel içe-

rikli çizgi roman ve film koleksiyonculuğunun başka Japonları, üstelik pek küçüklerini etkilediği muhakkak.

Baş kesen çocuk

Jun Hase, 11 yaşında bir ilkokul öğrencisiydi. 27 Mart 1997 sabahı, okulun bahçesinde kafası bulundu. Kulağı kesilmiş, gözleri oyulmuş, ağzına bir kâğıt tıkıştırılmıştı. "Bu daha oyunun başı" diye yazıyordu kırmızı mürekkeple. "Polis becerirse, yakalasın beni". İmza: Sakakibara.

Katil, gazetelere gönderdiği, yine kırmızı mürekkeple yazdığı mektuplar sayesinde, aynı yılın haziranında yakalandı. Adı Shinichiro Azuma olan 14 yaşında bir çocuktu. 28 Haziran 1997'de yakalanan Azuma, Jun Hase'yi öldürmekle kalmadığını, bir süredir kayıp olan 10 yaşındaki küçük kız Ayaka Yamashita'yı da öldürdüğünü itiraf etti.

Kendisine, Sakakibara denmesini isteyen çocuk, 6 yaşından beri sınavlara katılıyordu. Annesi durmadan daha çok çalışması için baskı yapıyor, iyi bir üniversiteye girebilmesi için iyi bir anaokulu, iyi bir ilkokul, iyi bir liseyi bitirmesi gerektiğini yineleyip duruyordu. Sakakibara 12 yaşına geldiğinde, artık okula gitmek istemedi. Bir *hikikomori* olmaya karar verdi. Çizgi romanlar ve filmlere tutuldu. Yakalandıktan sonra odasında yapılan aramada, büyük bölümünü internetten sağladığı binlerce cinsel içerikli kaset ele geçti. Onun yüzünden, Japonya'daki ceza ehliyeti yaşı 16'dan 14'e indirildi ve Sakakibara, 8 yıl cezaevinde tutulduktan sonra 1 Ocak 2005'te serbest bırakıldı.

Avcıların en ünlüsü

"Bazıları seks işçisiydi, acı olan bazılarının seks işçisi olmamasıydı."

Savcı Sir Michael Havers
Yorkshire Karındeşeni davası

Kadınların on birini de o mu öldürmüştü, yoksa sadece beşinin katili miydi, bilen yok. Bilinen şu ki, Londra'nın orta yerinde seks işçisi kadınların peşine düşmüş olmasıydı. Kimden söz ettiğimi anlamışsınızdır. Karındeşen Jack, yıl 1888. Esasen seri katiller, genellikle arayıp soranı olmayan seks işçilerini avlamayı tercih eder. Tam da bu nedenle geç yakalanır hatta hiç yakalanmayabilirler.

Yüzyıl sonra, "Öldürdüğüm kadınlar sokakları kirleten iğrenç piçlerdi. Amacım çevreyi biraz temizlemekti" demişti, Jorkshire Karındeşeni İngiliz Peter Sutcliff savunmasında. 1975 yılından başlayarak, on üç seks işçisi kadını başlarına çekiçle vurarak katletmiş, yedisini öldürmeye teşebbüs etmiş, ikisini yaralamış, 1981'de ömür boyu hapse mahkûm olmuştu.

2020 sonbaharında 74 yaşında Covid-19'a tutuldu. Tedaviyi reddettiğinden 13 Kasım'da bir üniversite hastanesinde öldü. Savcı Sir Michael Havers, Sutcliffe'in yargılanması sırasında, "Bazıları seks işçisiydi, ancak acı olan bazılarının seks işçisi olmamasıydı" demişti. Sanki seks işçilerinin canı can değilmişçesine.

Burada bir parantez açıp, Savcı Sir Michael Havers'in, İngiliz adalet tarihinin iki kara sayfasında rolü olduğunu belirtmek isterim. İlki Guildfort Dörtlüsü, diğeri Maquire Yedilisi olarak bilinen iki grubun 1975 ve 76 yıllarında Michael Havers tarafından birahane bombalamakla suçlanmasıdır. Bu on bir kişi,

masum oldukları anlaşılıp, "pardon" deninceye kadar toplam yüz on üç yıl hapiste kaldı.

İran'dan Kanada'ya Karındeşenler

8 Nisan 2002'de asılarak idam edilen İranlı Said Hanai on altı, Yeşil Nehir Katili Gary Ridgway 1982 ile 1998 arasında kırk sekiz, Alaskalı Robert Hansen 1980 ile 1983 arasında on beş (ya da yirmi bir), New Yorklu Joel Rifkin dört yıl içinde on yedi, Kanadalı Robert Pickton tam sayısı bilinmeyen ancak en az yirmi olduğu tahmin edilen seks işçisi kadını öldürdüler. Neyse ki onları yargılayanların hiçbiri, yaşamlarını ancak bedenlerini satarak sürdürebilen bu zavallı insanların acımasızca can vermesine kayıtsız kalmadı. Kimi darağacını, kimi ömür boyu hapsi boyladı.

Ne yazık ki 1996 ile 2010 arasında 10-16 seks işçisini öldüren Long Island seri katilinin kim olduğunu henüz bilmiyoruz. Benzer şekilde 2001 ile 2021 arasında Chicago ve çevresinde çoğu siyah tenli ve seks işçisi olan, yaşları 18 ile 58 arasında değişen yetmiş beş kadar kadını genellikle boğarak öldüren seri katillerin de kimler olduğu bulunamadı.

Ancak bu yazımızın konusu şu yukarıda saydıklarımın hiçbiri değil, Karındeşen Jack. Aradan geçen yüz küsur yılda polisinden yazarına olan biteni anlamaya, katilin kim olduğunu bulmaya çalışan onlarca insan oldu. "Bugüne değin konuyla ilgili ne varsa yazıldı. Biz de her şeyi okuduk, ezberledik. 2022 yılı yazında hâlâ neden kalem oynatıyorsun?" diye beni eleştirebilirsiniz. Ben pek inanmasam da, ona bir hayli yaklaşıldığını ileri sürenler var. İşte bu yazı onun öyküsü.

Karındeşen'i kopyalayanlar

1850'lerde Londra'nın doğusundaki Whitechapel mahallesinde genellikle İrlandalı göçmenler otururdu. 1882 yılından

itibaren aynı bölgeye Çarlık Rusya'sının Odessa ve Varşova pogromlarından, ayrıca Doğu Avrupa'daki Yahudi karşıtı eylemlerden kaçanlar da yerleşti.

Bu göçlerin sonucunda bölgenin nüfusu giderek arttı. İş, aş ve barınacak yer bulamayan doksan bin kadar İrlandalı ve Yahudi, alkolün pençesinden kurtulamadı. Yeni doğan çocukların yarısı beş yaşına gelmeden ölüyordu. Polis kayıtlarına göre bin iki yüz kadar kadın günlük yaşamını sürdürebilmek amacıyla fuhuştan başka çare bulamadı. İşte Karındeşen Jack'in avlandığı, adım başı bir geneleve rastlanan, çöp, idrar ve dışkı kokularının birbirine karıştığı, geceleri sarı ışıklı gaz lambalarının kısmen aydınlattığı, yarı çıplak, pis ve aç insanların parke taşları üzerine çuval parçası sererek, inleme ve öksürük sesleri arasında uyumaya çalıştığı Whitechapel mahallesi böyle bir yerdi.

Whitechapel'da yaşamını sürdürmeye çalışanların yoksulluğu, aralarındaki çatışmaların başlıca nedeniydi. 1886 ile 1889 arasındaki halk ayaklanmalarını bastırırken polis sıklıkla şiddete başvurdu. En az on bin, hatta kimilerine göre otuz bin kişinin, iki bin polis ve dört yüz askerle çatıştığı 13 Kasım 1887, yetmiş beş yaralı ve dört yüz tutuklamayla sonlandı ve Kanlı Pazar olarak tarihe geçti.

Beş ay sonra, 2 Nisan 1888 gecesini 3 Nisan'a bağlayan gece, Whitechapel'ın Osborn ile Brick Lane sokaklarının birbirini kestiği yerde yatan ağır yaralı kadını görenler onu hemen Londra Hastanesi'ne götürdüler. Seks işçiliği yaparak geçinen kırk beş yaşındaki Emma Elizabeth Smith, ertesi gün son nefesini verdi. Yüzü vahşice bıçaklanmış, kulağı kesilmiş, cinsel organına sokulan künt cisim rahmini delmişti. İzleyen üç yıl boyunca buna benzer çok sayıda cinayet işlendi. Katil bir türlü bulunamadı. Polise göre Whitechapel cinayetleri aynı elden çıkmıştı. Basın buna inandı ve seri katile Karındeşen Jack adını taktı. Halbuki cinayetlerin faili aynı kişi değildi. Çünkü ilk kurban ölmeden önce konuşmuş, "Bana saldıran-

lar, biri genç, iki ya da üç kişiydi" demişti. İkinci kurban, bu kez otuz dokuz yaşındaki Martha Tabram'ın bedeninde otuz dokuz yara vardı ve teki dışında hepsi, sağ elini kullanan tek bir kişinin çakı benzeri bir aletle oluşturduğu yaralardı. Ayrıca Tabram cinsel saldırıya uğramamıştı.

Kimsenin unutmadığı beş kadın

Yine Whitechapel'da 31 Ağustos ile 9 Kasım 1988 arasında beş kadın öldürüldü. Gerek bedenlerindeki yaralar, gerekse cinayetlerin işleniş biçimi, ölümden sonra bedenlerine verilen zararların niteliği, cinayetlerin işlendiği saati ve bazı görgü tanıklarının anlatımı, hepsi orta yaşlı, hepsi seks işçisi ve hepsi ya saldırıya uğradığında alkollü ya da herkesçe bilinen alkolikler olduğundan, bu kadınların sol elini kullanan tek bir kişi tarafından hunharca katledildiği olasılığını güçlendiriyor. Daha sonra aynı bölgede başka cinayetler de oldu ve failleri bulunamayanlara hep Karındeşen Jack'in işi dendi. Diğerlerinin katili de o muydu bilinmiyor. İşte bu nedenle Karındeşen Jack konusuyla ilgilenenler az önce sözünü ettiğim beş kurbanı (Mary Ann Nichols, Annie Chapman, Elizabeth Stride, Catherine Eddowes ve Mary Jane Kelly) Resmi Beşli (Canonical Five) olarak anarlar.

Şimdi size bu beş kadından biri, Catherine Eddowes hakkında ileri sürülen yeni gelişmelerden söz etmek istiyorum. Biri Leeds Üniversitesi Genetik Bölümü'nde diğeri Liverpool John Moores Üniversitesi'nde görevli iki genç İngiliz araştırmacının 2020'de yayımladıkları doğruysa, yüz otuz yıl geçmiş olsa bile Karındeşen Jack'in kimliğine yaklaştık demektir.

Karton kutuda yarım böbrek

Whitechapel halkı polise kızgındı. Acımasız cinayetlerin failini bir türlü bulamıyorlardı. Öte yandan bölge esnafı, Londralıla-

rın lanetlediği bölgeye alışverişe gelmediği için işlerinin bozulduğundan yakınıyordu. On altı tüccar bir araya geldi, "Uyanık Kal" (Whitechapel Vigilance Committee) Komitesi'ni kurdular, 1888 Kasım'ındaki ilk toplantılarında dekoratör George Lusk'ı başkan seçtiler. Komiteye katılan çok sayıda gönüllü, geceleri polisle birlikte sokaklarda devriye gezmeye başladı. Catherine Eddowes'ın cesedi 29 Eylül'ü 30 Eylül'e bağlayan gece, sabaha karşı bulundu. Dr. Frederick Gordon Brown'ın aynı gün öğleden sonra Dr. George Bagster Phillips'in varlığında gerçekleştirdiği otopsiye göre, sol böbreği ve rahmi kesilerek çıkartılmıştı.[32] Cinayetten iki hafta sonra, komite başkanına postayla karton bir kutu geldi. İçinde, uzunlamasına kesilmiş bir böbreğin yarısı ve bir mektup vardı. Çok düzgün bir el yazısıyla kaleme alınmış tek sayfalık mektubun sağ üst köşesinde "Cehennemden" yazıyordu. Şimdi ne bu mektubun ne de daha sonra gazetelere, polise gönderilen diğerlerinin içeriğini, ne de çok sayıda belge inceleme uzmanının değerlendirmesini tartışma vakti.

İpek şalın DNA'sı Karındeşen'in mi?

İddia edildiğine göre, Catherine Eddowes'ın cesedinin bulunduğu yere ilk giden üç kişilik ekibin başında memur Amos Simpson vardı ve yanı başındaki kanlı ve muhtemelen üzerinde katile ait semenin lekesi bulunan ipek şalı kadın morga taşınırken alıp evine götüren oydu. Kadın evsiz olduğundan nesi var nesi yok üzerine giymiş, her takıyı koluna, boynuna takmış, hatta çay ve esrar kutusunu da ceplerine sokmuştu. Bu nedenle otopsiye başlanmadan önce polisin tuttuğu liste çok uzundur ama günümüze kadar gelen resmi kayıtlarda şala dair herhangi bir bilgi yoktur. Polis memurunun şalı neden aldığına gelince,

32. Eckert, W. G. (1981). The whitechapel murders. the case of jack the ripper. American Journal of Forensic Medicine and Pathology, 2(1), 53-60. doi:10.1097/00000433-198103000-00010; Wolf G. (2008) A kidney from hell? A nephrological view of the Whitechapel murders in 1888. Nephrol Dial Transplant, 23(10):3343–9 ; Evans, S. P., & Skinner, K. (2000). The ultimate Jack the Ripper companion. New York: Carroll & Graf Publishers, Inc.

ipeğin kalitesini çok beğendiği, karısının bundan güzel bir elbise yapabileceğini düşündüğü şeklinde yorumlara rastlıyoruz.

2007 yılında İngiliz Polis Teşkilatı Scotland Yard, 1877 yılında kurulmuş olan ve "Kara Müze" olarak bilinen Metropolitan Polis Suç Müzesi'ndeki bazı eski eşyaları müzayedeyle satmaya kalktı. Karındeşen koleksiyoncusu Russell Edwards, satışa çıkarılanlar arasında Catherine Eddowes'ın ipek şalının da olduğunu öğrenince Suç Müzesi'nin küratörü Alan McCormack'la görüştü. Russel Edwards 2014'te "Karındeşen'in Adını Koymak" (*Naming Jack The Ripper*) adlı kitabını yayımladı ve şalı nasıl satın aldığından başlayarak, müze küratörünün başlıca şüphelisinin Yahudi kökenli Polonyalı berber Aaron Kosminski olduğunu, Kosminski'nin anne tarafından akrabası bir kadına nasıl ulaştığını ve DNA analizleri sayesinde katilin berber olduğunu kanıtladığını anlattı.[33]

Kitapta yazılanların şüpheyle karşılanması ve adli bilimciler arasında tartışmalara yol açması üzerine, 7 Eylül 2014'te DNA analizi uzmanı Jari Louhelainen, incelemeleri Dr. David Miller'la birlikte yaptıklarını açıklamak zorunda kaldı. DNA analizlerinin polis soruşturmalarında kullanılabileceğini tarihte ilk kez göstererek adli bilimlerde yeni bir sayfa açan İngiliz biyokimyacı Profesör Alec Jeffreys'in de dahil olduğu bir grup akademisyen, bulguların hakemli bir dergide yayınlanmamış olmasını ileri sürdü. Jari Louhelainen ve David Miller çalışmanın ayrıntılarını, alanın önemli dergilerinden Journal of Forensic Sciences'ın Mart 2019 sayısında yayınlamış olsalar da.[34] Karındeşen adaylarına her ay bir yenisinin eklendiği ve neredeyse beş yüze yaklaştığı günümüzde hâlâ adını koyabilmiş değiliz.

---

33. Edwards R. (2014) *Naming Jack the Ripper*. Guilford, CT: Lyons Press.

34. Louhelainen, J., & Miller, D. (2020). Forensic investigation of a shawl linked to the "Jack the ripper" murders. *Journal of Forensic Sciences*, 65(1), 295-303. doi:10.1111/1556-4029.14038.

Kan kokusu

İnsan kokusu dört yüz elli kadar kimyasaldan oluşur. Bunların bir bölümü, genetik olarak belirlenir ve yaşam boyu değişmez. Bir bölümü, beslenme ve hastalıklardan etkilenir. Kalanı, kolonya, parfüm, tütün, çamaşır suyu benzeri dış etkenlerin kokularıdır ve tamamı bedenimizi çevreleyen yarım santim kalınlığındaki sıcak hava tabakasıyla dakikada en az kırk metre ilerleyerek etrafa yayılır.

Bildiğiniz gibi köpekler, çeşitli kokuları tanıyabilecek şekilde eğitilebilir. Bunun sonucunda, arama-kurtarmada, kaçakların izlenmesinde, patlayıcı, uyuşturucu hatta karınca ve küflerin bulunmasında, meme, mesane, akciğer kanserlerini ve Covid-19 hastalarını saptamada kullanılırlar.[35] Hatta Berlin Üniversitesi veterinerlerinden Carola Fischer-Tenhagen ve arkadaşları 2015'te süt sığırı yetiştiricilerine yardımcı olmak için, çiftlikteki köpeklerini elli saat gibi kısa bir sürede, sağmal ineğin vajinal sıvı, idrar ve sütünü koklayarak kızgınlık döneminde olup olmadığını, yüzde yüz olmasa da, anlayacak biçimde eğitmeyi başarmıştı.[36]

Köpekler, kokuyu oluşturan yüzlerce organik bileşenin hem neler olduklarını hem de birbirlerine oranını saptayabilir,

35. Mendel J, Frank K, Edlin L, Hall K, Webb D, Mills J, Holness H K, Furton K G and Mills D (2021) Preliminary accuracy of COVID-19 odor detection by canines and HS-SPME-GC-MS using exhaled breath samples Forensic Science International: Synergy, 3 doi:10.1016/j.fsisyn.2021.100155.

36. Johnen, D., Heuwieser, W., & Fischer-Tenhagen, C. (2015). How to train a dog to detect cows in heat-training and success. Applied Animal Behaviour Science, 171, 39-46. doi:10.1016/j.applanim.2015.08.019

insanlardan farklı olarak, dış etkenlerin kokusunu "beyin ardı" edebilir ve vücudun neresinden alınırsa alınsın, kalıtımsal ve beslenme kaynaklı bileşenleri ayırabilirler. Kısacası, köpekler, insan kokusunun moleküler genetik analizini yapabilirler.

Dışkı koklayıp kafa bulanlar

İnsan beyni, bir farenin üçte biri, köpeğin ise yarısı yani ancak dört yüz kadar farklı koku reseptörüne sahiptir. Buna rağmen birbirine çok benzeyen, hatta sadece ayna görüntüsü olan iki molekülün bile kokusunu ayırt edebiliriz. Koku merkezleri, beynin duygu, korku ve hafızayla ilgili bölgesiyle yakın ilişkidedir. Bu yüzden kokular, gündelik duygu, davranış ve kararlarımızı ciddi biçimde etkiler. Örneğin portakal ya da nane kokulu bir ortamda dans edenler daha az yorulur, evvelce tanımadıkları bir kokuyla karşılaşan kumarbazlar kaybeder ve gözyaşı kokusu erkeklerin cinsel uyarısını azaltır.[37]

Gerek dışkının gerekse çıkartılan gazın kendine özgü kokusu bağırsak bakterilerinin sentezlediği hidrojen sülfür, indol, skatol gibi bileşiklerden kaynaklanır. Yüzyıllar önce hekimler tanı koyabilmek amacıyla hastalarının dışkısını koklar, hatta tadına bakardı. Birçok hayvan dışkı yese de insanlarda koprofaji genellikle cinsel sapmaları ya da şizofreni, pika gibi bazı hastalıkları çağrıştırır. Halbuki, bunlarla uzak yakın ilgisi olmayan başka durumlar da vardır.

90'larda Zambialı sokak çocukları insan dışkısını kavanoza doldurup, güneşte bekletmiş, *jenkem* adını verdikleri buharlarını halüsinojenik etkisi için burunlarına çekmişti. 2010'da Florida'da bir apartman dairesinden gelen pis kokular üzerine içeri giren polisin, kavanozlar içinde dışkı bulması, *jenkem* imalatı şeklinde yorumlandı.

37. Hamzelou, J. (2011) The scent of a woman's tears wards off men, *New Scientist*, 209 (2795), 13.

Ter koklayıp erkek seçenler

Herkes terler. Üstelik terlemek de gerekir çünkü bedenimiz kendini bu şekilde soğutur. İnsan denen her canlının kendi kokusu vardır. Tıpkı parmak izi ya da DNA gibi. Üstelik tek yumurta ikizlerinde dahi farklıdır ve kadınlar erkeklerden daha iyi "koku" alır. Ter kokusu hem kadın hem de erkeğin eş seçiminde önem taşısa da kadınlar kokudan yüz ve vücut simetrisine sahip erkekleri ve stresli olanı olmayandan ayırt edebilme yeteneğine sahiptir.[38] Bu nedenle sevgili kadın okurum, itilmiş, kakılmış, satılmış, kovulmuş, öldürülmüş hemcinslerimiz için mücadeleyi bütün gücünüzle sürdürün ve burun deliklerinizi açık tutun, tabiat bizden yana.

Pahalı tıraş losyonları, saç jelleri, deodorantlar modern erkeğin günlük yaşamının silahları arasında. Ancak iş, bir kadını heyecanlandırmaya gelince, erkeğin koltuk altından salgılanan doğal kokusunu küçümsememek gerek. Çünkü erkek teri koklayan kadınlarda hormonal, fizyolojik ve psikolojik değişiklikler meydana geliyor, tansiyon yükseliyor, kalp vurum sayısı artıyor, solunum hızlanıyor. Muhtemelen serotonin sistemi etkileniyor. Kısacası, ter kokusu tıpkı masallardaki gibi bir kurbağayı prense dönüştürme becerisine sahip.[39]

Terin yüzlerce doğal bileşeninden hangisinin bunlara yol açtığı henüz bilinmiyor. Bir ceylan türünün yanı sıra pek çok bitkinin salgıladığı miske benzer kokulu androstadienon, en güçlü adaylardan biri. İlginç olan erkeğin kokusu, kendininkinden ne kadar farklıysa, kadının onu cazip bulma ihtimali o denli yüksek. Bunun, genetik benzerliği olanları birliktelik-

38. Randy Thornhill, Steven W Gangestad, The Scent of Symmetry: A Human Sex Pheromone that Signals Fitness?, Evolution and Human Behavior, Volume 20, Issue 3, 1999, Pages 175-201,

39. Lübke, K. T., & Pause, B. M. (2015). Always follow your nose: The functional significance of social chemosignals in human reproduction and survival. Hormones and Behavior, 68, 134-144. doi:10.1016/j.yhbeh.2014.10.001

ten, bir başka deyişle akraba evliliklerinden koruyan bir faktör olması mümkün. Tabii ter kokusu deyince, terin kendi kokusundan söz ediyorum, yoksa vücut yüzeyindeki bakterilerle karşılaştığında oluşan tahammül edilmez derecede kötü kokan yan ürünlerden değil. Bu nedenle, kadınları baştan çıkarmayı düşünüyorsanız, sıkça yıkanmayı ihmal etmeyin.

Bu ıslaklık da ne?

Olay yerinde bulunan vücut sıvıları ya da lekeleri sayesinde, fail ya da mağdurun DNA profili elde edilir. Bu nedenle biyolojik delillerin önemi tartışılmaz. Suçun işlenişi sırasında gerçekleşen fiillerin neler olduğuna ilişkin ipuçları verdiği gibi, mekânda bulunanların kimliğini belirlemede de işe yarar. Pek çok suçta özellikle şiddet içerenlerde olay yerinde kan, menstrüasyon sıvısı, ter, tükürük, idrar, dışkı, gözyaşı, semen, kusmuk, burun akıntısı, vajinal sekresyon gibi biyolojik örneklere rastlanır. Elbette sadece olay yerinde değil olayda kullanılan cisimlerde ya da araçlarda, fail ya da mağdur üzerinde bulunabilirler.

Ama önce sıvının adını koymak gerekir. Kapalı bir mekânda idrar, bulunduğu kendine özgü amonyak kokusu sayesinde kolay fark edilir ama sıvının nerede olduğu ancak mor ötesi ışıkla saptanır. Çünkü idrar, diğer tüm biyolojik örnekler gibi bu ışıkla görünür hale gelir. Üzerine özel bir kimyasal karışım püskürtüldüğünde, rengi mürekkep mavisine döner. Aslında bu işlem ve benzerleri, kriminal laboratuvarları giderek ortadan kaldıracak ve hepimizin hayali olan, analizlerin daha olay yerindeyken yapılabilmesini sağlayacaktır.[40]

40. de Araujo, W. R., Cardoso, T. M. G., da Rocha, R. G., Santana, M. H. P., Muñoz, R. A. A., Richter, E. M., ... Coltro, W. K. T. (2018). Portable analytical platforms for forensic chemistry: A review. Analytica Chimica Acta, 1034, 1-21. doi:10.1016/j.aca.2018.06.014; Dalzell, K. A., Ott, C. E., Trejos, T., & Arroyo, L. E. (2022). Comparison of portable and benchtop electrochemical instruments for detection of inorganic and organic gunshot residues in authentic shooter samples. *Journal of Forensic Sciences*, 67(4), 1450-1460. doi:10.1111/1556-4029.15049

Sağlıklı bir kişinin idrarının %95 kadarı sudur. Ve idrar zehirli değildir. Ama su bulunamadığında idrar içmek pek fayda sağlamaz. Çünkü içindeki tuzlar, susuzluğu daha da artırır. Ancak idrardan içme suyu elde edilebilir. Nitekim, uzay gemilerinde astronotların solunum havaları, ter ve idrarlarından bu amaçla yararlanılır. Bu arada, 18. ve 19. yüzyıllarda idrar içmek, değişik hastalıklar, özellikle sarılık tedavisi için kullanılmış olmakla birlikte bir işe yarayıp yaramadığı elbette tartışılır.

Kimin ağladığını buluruz

Kan, idrar, semen gibi alışılagelmiş örneklerin bulunmadığı durumlarda delil olarak kullanılabilecek gözyaşlarının olabileceği unutulmamalı. Delil toplayanlar, kan, idrar, semen, vajinal akıntı varlığını saptamaya yönelik eğitilseler de gözyaşları genellikle ihmal edilir. Halbuki miktarları çok az olsalar bile kime ait oldukları saptanabilir. Kuruyan gözyaşları kâğıt ya da kumaş mendil, yastık, çarşaf ya da başkaca malzeme üzerinde bulunabilir.

Gözyaşının üç çeşidi olduğu bilinen bir gerçek. Bunlar; bazal ya da refleks gözyaşı, bir toz ya da partikül girdiğinde oluşan gözyaşı ve nihayet acı, nefret, çaresizlik, mutluluk gibi duygu durumuna bağlı gözyaşıdır. Her üçünün kimyasal bileşenleri her ne kadar birbirinden çok farklı ise de kurumuş lekelerinden bile DNA analizi yapılabiliyor, dolayısıyla kimin ağladığı anlaşılabiliyor.[41]

Havada ölüm kokusu var

30-35 derecelik nemli bir mekânda kalan ceset, birkaç hafta içinde tamamen iskelete dönüşebilir. 18 derecede ise bu süreç

41. Aparna, R., Iyer, R. S., Kumar, N., & Sharma, A. (2021). Forensic DNA profiling of tears stains from commonly encountered substrates. *Forensic Science International*, 328 doi:10.1016/j.forsciint.2021.111006

aylar hatta yıllar sürebilir. Böcekler, hayvanlar iskeletleşmeyi hızlandırır ve bir iskeletin hiç kokusu yoktur. Peki, tamamen iskeletleşinceye dek hiç mi kokmayız? Elbette kokarız. 2005 yılından bu yana yapılan çok sayıda araştırma sayesinde, çürümekte olan bedenden çevreye sekiz yüzün üzerinde uçucu özellikte organik bileşiğin yayıldığını biliyoruz.[42] İngiliz adli antropolog Prof. Anna Williams, dört yüz elli kadarının sadece insana özgü olduğunu belirtiyor.

Ölümün kokusu deyince mutlaka Macar asıllı Amerikalı antropolog Arpad Vass'tan söz etmeli. Otuz yıldır aynı konuyla ilgilenen Arpad, dünyanın ilk ve tek ölü kokusu veri tabanını Tennessee Üniversitesi'ndeki araştırma laboratuvarında barındırıyor.[43] Ortada bir ceset olmadığı halde, "Bu bagajda bir ölü taşınmış" ya da "Buraya birisi gömülmüş, şuraya bir ölü atılmış" şeklinde verdiği bilirkişi raporları bile var.[44]

Kan kokar mı?

Kan, vücut ağırlığımızın %7 ila 8'ini oluşturur. Kalbin pompa görevi üstlendiği kapalı bir sistem olan her bedende 3 ila 5 litre kan dolaşır. Bunun yarısı sıvı yani plazma, kalanı çeşitli görevler üstlenmiş hücreler veya moleküllerdir. Kanda bulunan ve yaşam için gerekli oksijeni sağlayan alyuvarların, organizmayı dış etkilere karşı savunan akyuvarların ve pıhtı-

42. Statheropoulos, M., Spiliopoulou, C., & Agapiou, A. (2005). A study of volatile organic compounds evolved from the decaying human body. Forensic Science International, 153(2-3), 147-155. doi:10.1016/j.forsciint.2004.08.015; Rosier, E., Cuypers, E., Dekens, M., Verplaetse, R., Develter, W., Van De Voorde, W., ... Tytgat, J. (2014). Development and validation of a new TD-GC/MS method and its applicability in the search for human and animal decomposition products forensic toxicology. *Analytical and Bioanalytical Chemistry*, 406(15), 3611-3619. doi:10.1007/s00216-014-7741-8

43. Vass, A. A., Smith, R. R., Thompson, C. V., Burnett, M. N., Wolf, D. A., Synstelien, J. A., ... Eckenrode, B. A. (2004). Decompositional odor analysis database. *Journal of Forensic Sciences*, 49(4), 760-769. doi:10.1520/jfs2003434

44. Vass, A. A. (2012). Odor mortis. Forensic Science International, 222(1-3), 234-241 ; Vass, A. A. (2019). Death is in the air: Confirmation of decomposition without a corpse. *Forensic Science International*, 301, 149-159. doi: 10.1016/j.forsciint.2019.05.005

laşmada rol oynayan trombosit hücrelerinin sayısı o kadar çoktur ki, yan yana dizildiklerinde dünyanın etrafını iki kez dolaşacak bir uzunluğa ulaşılır.

Kalp hastası yaşlı biri, kanının %20 kadarını, sağlıklı bir erişkin %40'tan fazlasını, yani 2–2,5 litresini kaybettiğinde ölür. Bu nedenle, cesedin çevresinde göllenen kanın miktarı, olayın aydınlatılması açısından önem taşır. Akan kanın, hele kurumuşsa, miktarını hesaplamak çok zor olsa bile, kişinin kan kaybından mı öldüğü, ne kadar yaşadığı, yaraların ölümden önce mi yoksa sonra mı açıldığı ya da başka bir yerde öldürülüp buraya mı atıldığı gibi önemli soruları, doğrudan ya da dolaylı yollarla yanıtlamaya yarar.

Olay yerinde ceset olmayıp da sadece kan bulunduğunda, kanın miktarından yola çıkarak kişinin orada öldüğü, cesedinin alıp götürüldüğü sonucuna varmak bile mümkündür.

Dört bini aşkın kimyasaldan oluşan kan, havayla karşılaştığında değişime uğrar. Bu nedenle kanın metalik kokusuna neyin yol açtığını bilemiyoruz. İnsan burnu, +2 değerlikli demirin deriye değmesiyle meydana gelen bir ketonun kokusuna aşırı derecede duyarlıdır. Kanda da bolca demir bulunur.[45] İlk insanın yaralı hayvan ya da insan kokusunu çok uzaktan fark etme becerisi buna bağlanıyor. Bu nedenle kan kokusunu yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli en temel koku olarak kabul etmeli.

İnsanoğlunun ter, nefes, anne sütü, cinsel akıntı gibi biyolojik kokularının hiç kuşkusuz kimyasal iletişime, bağlanma ve eş seçmesine büyük katkısı var. Kan kokusu bunlar arasında en az incelenmiş olanı. Halbuki dişinin doğurganlık döngülerini bildiren, kişinin avlanma davranışını belirleyen; tehlikeyi, yarayı ve ölümü fark ettiren hep odur.

---

45. Glindemann, D., Dietrich, A., Staerk, H. -., & Kuschk, P. (2006). The two odors of iron when touched or pickled: (skin) carbonyl compounds and organophosphines. Angewandte Chemie - International Edition, 45(42), 7006-7009. doi:10.1002/anie.200602100

Bir tutam toprak

Brezilya'daysanız ve yolunuz bir nedenle güneydeki Paraná eyaletinin iki yüz elli bin nüfuslu Colombo kentine düşmüşse ve "Ne yapayım? diye kara kara düşünüyorsanız, araçla altı saat uzaklıktaki ünlü Iguaçu Şelaleleri'ne yolculuk yapabilirsiniz. Üşenirseniz sayıları onu aşan İtalyan restoranlarına gidin ya da Rodolfo Camargo Caddesi'ndeki şarap mahzenine uğrayın, bahçesindeki tahta masalardan birine oturun ve Somelyer[46] João'nun ikram ettiği İtalyan şaraplarının tadına bakın. "Brezilyadayım, bu İtalyan sevdası ne ola ki?" diye bana sinirlenebilirsiniz ama burası İtalyan göçmenlerin en yoğun olduğu Brezilya şehri. Ancak bugün size Colombo rehberliği yapmaya hiç niyetim yok. Derdim, 8 Haziran 2018 günü Rua Estrada da Graciosa yolunun ormana bakan tarafında cesedi bulunan genç kızı öldürenin nasıl yakalandığını anlatmak.

Gracioso yolunda bir kadın katili

2018 yılı mayıs başında, Colombo'da bir genç kız kayboldu. Colombo'da işlenen suçların sayısı az olmadığından, federal polis kızın kaçırılmış, üstelik kaçırıldıktan sonra öldü-

46. Somelyer şarap tadar; menüdeki yemeklere en uygunlarını seçer; şarap menüsünü yazar; fiyatlandırmalarını yapar; siparişlerini verir; takip eder; kavı düzenler; şarapların uygun koşullarda saklandığından emin olur; şarap servis ekipmanlarının, kadehlerin düzeni, sayımı, bakımıyla ilgilenir; servis esnasında misafirlere seçimleri doğrultusunda yemekle uygun olacak şekilde öneriler yapar ve seçilen şarabı servis eder. https://www.somelyer.com/post/sommelier-nedir-somelyer-nereden-gelir

rülmüş olabileceğini düşündü. Haklıydı. Birkaç hafta içinde cesedini buldular. Başlıca şüpheliyi de 19 Mayıs 2018'de tutukladılar. Çünkü kızın evinin önündeki güvenlik kamerası kayıtlarından 9 Mayıs 2018 gecesi birlikte evden çıktıklarını görmüşlerdi. Kızın cansız bedeni Colombo'nun elli kilometre uzağındaki, dağların çevrelediği Marumbi Ulusal Parkı'nın içinde on beş kilometre boyunca ilerleyen virajlı, kısmen parke taşı döşeli Graciosa yolunun Atlantik Ormanı'na bakan tarafında, yolun otuz metre aşağısında bulundu.

Tutuklanan kişi Colombo dışına çıkmadığını tekrarlayıp durdu. Aracındaki toprak kalıntılarının şehir trafiğinden kaynaklandığında ısrar etti. Polis, aracın sağ dikiz aynasından ve sol ön çamurluğundan toprak kalıntıları topladı. Örneklerin rengi, yapısı, içindeki yaprak kırıntılarının morfolojik özellikleri birbiriyle örtüştüğünden, gereken deneyleri yapabilmek amacıyla bunları birleştirdi. Birleştirmeyip de ne yapsaydı, toplasan yarım gram ağırlığındaydı, yani bir tutam.

Haziran 2018'de cesedin bulunduğu yere en yakın noktadan başlamak üzere Graciosa yolundan onlarca toprak örneği aldılar. Ardından şüphelinin kent içinde ve yakınlardaki eyalet başkenti Curitiba'da geçtiğini söylediği tüm yollardan. Örnekleri Paraná Federal Üniversitesi ve Brezilya Federal Polisi'nin birlikte geliştirdikleri yöntemlerle topladılar, her birinin kimyasal ve mineralojik yirmi iki özelliğini analiz ettiler, karşılaştırdılar ve genç kızı kaçırıp öldürenin Colombo Sivil Polisi'nin iki ay önce tutukladığı kişi olduğunu kanıtlayarak mahkûm ettirdiler.

Bildiğim kadarıyla bu olay, en az toprak örneğiyle en fazla incelemenin (22 farklı yöntem) yapıldığı ve çok güçlü savunmaya rağmen, sadece bu delille şüphelinin mahkûm ettirilebildiği dünyadaki birkaç davadan biridir.[47] Çin Halk Cumhu-

47. Melo, V. F., Testoni, S. A., Dawson, L., de Lara, A. G., & da Silva Salvador, F. A. (2019). Can analysis of a small clod of soil help to solve a murder case? *Science and Justice*, 59(6),

riyeti'nde yaşanan ikincisini daha sonraki paragraflarda okuyacaksınız.

Kürekteki toz yakalattı

2016'da orta yaşlı bir erkek öldürülüp dört parçaya bölünmüş, bunlardan ikisi, Brezilya'nın güneyindeki Paraná eyaletinin, bu kez Colombo yakınlarındaki Curitiba kırsal kesimine gömülmüştü. Adamın karısı cinayeti üstlendi, parçaları gömdüğü yeri gösterdi. Beden kısmı bir tarlada kırk santim derinlikte, bacaklar ise on kilometre kadar uzaklıktaki ormanın içinde yine kırk santim kadar derinlikte bulundu. Belirtilen bölgelerden çok sayıda örnek alındı ve kadının evinde ele geçen, yıkamış olduğu küreğin üzerindeki toprak kırıntılarıyla karşılaştırıldı. Devamını tahmin etmişsinizdir.

Brezilya cinayet, gasp gibi şiddet suçlarının yüksek olduğu ülkeler arasında sayılır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi'nin verilerine göre cinayete kurban giden kadın ve erkeklerin sayısı 2017 yılında yüz bin kişide elli yedi iken, bu sayı ertesi yıl elliye, pandemi döneminde otuz sekize düşmüş olsa da, şimdilerde yine yükselişte.

Adli amaçlı toprak incelemelerinin başlıca hedefi şüpheliye ait olduğu düşünülen kazma, kürek gibi malzemelerin, ayakkabıları ya da giysilerinin üzerindeki toprak tanecikleri ile soruşturma açasından önem taşıyan, genellikle şüphelinin, "Ben kesinlikle oraya gitmedim, geçmedim" dediği bağ, bahçe, tarla, yol ve akla gelebilecek her türlü mekândaki toprağı karşılaştırmak, böylelikle kişiler ile olay yeri arasındaki bağlantı hakkında yetkililere bilgi vermektir. Adli bilimlerin en zor ve karmaşık analizlerinin kullanıldığı toprak analizlerinde sadece renk, yapısal özellikler, doğal kayaların ve minerallerin niteliğine bakılmaz, bitki parçacıklarından polen

667-677. doi:10.1016/j.scijus.2019.06.008

taneciklerine, diatomlardan[48] mikroorganizmalara kadar pek çok özellik incelenir.

Toprak Çin'de de kıymetli

Biraz önce, Brezilya'daki cinayetlere ilişkin kısa bir istatistik bilgi vermiştim. Brezilya'nın bu şiddet dolu yaşamına karşılık, Çin Halk Cumhuriyeti'nde durum biraz farklı. Örneğin son on yılın tepe noktası olan 2012 yılında bile bu sayı nüfusun yüz bin kişisinde bir değil, milyonda sadece birdi. Ancak bu, Çin'deki cinayetlerin az olduğu anlamına gelmiyor. İki yüz milyon nüfuslu Brezilya'ya karşılık, Çin'in nüfusu neredeyse bir buçuk milyar. Dolayısıyla cinayet büro çalışanları işsiz kalmıyor.

2021 yılında Çin'in güneyindeki Hunan eyaletindeki bir tarla sulama hendeğinde on beş yaşında bir küçük kızın cesedi bulunmuştu. Hendek suyunda boğulmuştu, boynunda küçük bir bıçak yarası vardı. Hendek boyunca yapılan aramada suyun içinde bir bıçak buldular. Küçük kızla aynı sınıfta okuyan arkadaşları bıçağı tanıdı ve aynı yaştaki bir erkek öğrenciye ait olduğunu söylediler. Çocuk tutuklandı ama suçu kesinlikle reddetti. Cinayet, çocukların yaşadığı köyden bir hayli uzakta, bambu tarlalarının arasında işlenmişti ve çocuğun giysilerinden toplanan yarım gram kadar toprak dışında başka delil yoktu. Örnekleri Çin Halk Güvenliği Bakanlığı Adli Bilimler Enstitüsü, Çin Bilim Akademisi Sistematik ve Evrimsel Botanik Enstitüsü, Linyl Üniversitesi Jeoloji ve Paleontoloji Enstitüsü ile Çin Halk Güvenliği Üniversitesi'nden uzmanlar inceledi.

---

48. Diatomlar tek hücreli ve çok farklı şekilleri olan mikroskobik bir alg grubudur. Ne tam olarak bitkidirler, ne de tam olarak hayvandırlar; ancak her ikisine ait özelliklere de sahip olabilirler. Tıpkı bitkiler gibi fotosentez yapabilirler ve bitkilere özgü kloroplast yapılarına sahiplerdir; ancak hayvanlarla ilişkilendirilen genlere de sahiptirler. Bunun sebebi, diatomların bitkiler ile hayvanların tam olarak birbirinden ayrışmadığı bir dönemde evrimleşmiş ve günümüze kadar bu ortak atadan farklılaşarak gelmiş olmasıdır. https://evrimagaci.org/diatom-diyatome-nedir-8820 erişim 17 Temmuz 2022.

Çocuğun giysisi üzerindeki toprakta bulunan diatomlar, sulu bir ortamla temas ettiğini gösterdi. Bu diatomların türleri belirlendi ve *Gomphonema parvulum, Achnanthidium minutissimum, Gogorevia exilis, Craticula riparia, Navicula cryptotenella, Pinnularia microstauron* ile *Nitzschia palea* oldukları saptandı. Bu türler, tatlı su, gölet ya da hafif ve sıcak akıntısı olan koylarda bulunur. Giysideki toprak ile kızın cesedinin bulunduğu yerdeki toprak, X-ışını floresans analizi ve X-ışını difraksiyon analizi ile incelendi, ışık mikroskobu ile polenlerin türü ve sayısı belirlendi ve tam olarak örtüştükleri görüldü. Bu sonuçlara bir de diatom bilgisi eklenince, hiç kuşkuları kalmadı.

Böylelikle, sadece yarım gram toprak sayesinde cinayet aydınlatılmış oldu ve başka delil olmaksızın küçük katil arkadaşını öldürdüğünü kabul etti.

Düşman atları nereden geçti?

Olay yerinde neler olup bittiğini bize anlatan, DNA, saç, boya, cam, lif, bitki gibi çok sayıda delil bulunur. Toprak, üzerinde fazla durulmayan çok değerli bir bulgu olduğu halde, yüz yirmi yıl önce bile suç soruşturmalarında kullandığını biliyoruz. Bırakın yüz yıl öncesini, Romalılar nerelerden geçtiklerini anlayabilmek için savaşta ele geçirdikleri düşman atlarının toynaklarına bakarlarmış.

Toprak deyince, 1904 yılında Alman kimyacı Georg Popp'un kaydettiği ve kendi adıyla (Popp'scher Grundsatz) anılan prensibi unutulmamalı: "Her taban diğerinden farklıdır. Bu sayede şüpheli ile olay yeri arasında güçlü bir bağ kurulabilir."[49]

1908 yılında Margarethe Filbert'i öldüren kişinin aynı mahallede oturan, aksi ve kavgacı bir adam olduğundan şüphelendiler. Katil, kadının giysilerini ve cinayet silahını, şehrin

49. Popp, G. (1907) Identifizierungen von Bodenproben und kriminalistische Bodenforschung. In: Zeitschrift für öffentliche Chemie S. 473.

dışındaki bir tepede kurulmuş tarihi kalenin içine gizlemişti. Adamın karısı, Margarethe'nin ölümünden bir gün önce kocasının ayakkabı ve pantolonlarını temizlediğini anlattı. Georg Popp her ikisinde üç tabaka toprak buldu. İlkinde ördek dışkısı, ikincisinde kırmızı kumtaşı, üçüncüsünde ise tuğla, kömürtozu, çimento ve bir dizi mineral. Üçüncü toprak örneği kalenin yakınlarından topladığı örneklerin özellikleri ile örtüştü. Adam, o gün sadece kendi tarlalarında gezindiği, kesinlikle kale yönüne gitmediği şeklinde kendisini savundu. Popp, tarla toprağındaki porfir taşı ve süt kuvarsını pantolon ve ayakkabılarda bulamayınca, adamın yalan söylediğini anladı. Şüphelendikleri komşu, cinayeti itiraf etmek zorunda kaldı.

Karısını öldürmeyen Çinli

Haksız mahkûmiyetlerin nedeni ya soruşturmanın başındaki önyargılar ya da delillerin toplanması ve incelenmesindeki hatalardır.

Sòng Cí, Hataları Silmek (*Xǐ-yuān lù jí-zhèng*), 1247

Haksız mahkûmiyetler her ülkenin başını ağrıtır. Bir masumun devlet eliyle öldürülmesine yol açacak bu durumun, ABD ve Çin gibi idam cezası olanlar açısından çok daha önemli olduğu açıktır. Çin'in, 2012 yılından bu yana haksız mahkûmiyetleri engelleyebilmek amacıyla bir dizi önlem almasına, yasal reformlar yapmasına yol açan başlıca birkaç dava bulunur.

Uykusuz on bir gece

Bundan otuz yıl kadar önce 1994 yılının ocak ayında She Xianglin'in karısı Zhang Zaiyu kayboldu. Üç aya varmadan çiftin yaşadığı Hubei eyaletindeki köyün yakınlarındaki gölette ileri derecede çürümüş bir kadın cesedi bulundu. Zhang Zaiyu'nun bir akrabası cesedi teşhis edince yerel polis kimliklendirme için DNA analizine ihtiyaç duymadı. She Xianglin olayla bir ilgisi olmadığını, karısını öldürmediğini söylemiş olsa da tutuklandı ve kadını döverek öldürmekle suçlandı.

On gün ve on bir gece boyunca sorgulanan, uykusuz bırakılan ve gözaltındayken ciddi biçimde hırpalanan adam sonunda "ben öldürdüm" dedi ama kısa zaman sonra bundan vazgeçti ve masumiyetinde ısrar etti. She Xianglin'in imzaladığı itirafında cinayeti nasıl işlediğine dair birbiriyle çelişen dört farklı senaryo yer aldığı gibi, polisin bütün aramalarına karşın karısını döverken kullandığı cinayet silahı bulunamadı.

1994 sonlarında She Xianglin, Jingzhou Kenti Orta Dereceli Halk Mahkemesi'nde yargılandı. İtirafındaki çelişkilere, cesedin teşhisinde sadece bir akrabanın tanıklığına güvenilmesine, cinayet silahının bulunamamasına rağmen suçlu bulundu ve idama mahkûm oldu.

She Xianglin, davayı bir üst mahkemeye, Hubei Eyaleti Yüksek Halk Mahkemesi'ne taşıdı. İtirazı haklı gören üst mahkeme soruşturma ve kovuşturmada yapılan beş eksikliği ileri sürerek davanın yeniden görülmesine karar verdi. 1998 yılında She farklı bir mahkemede, Jiangshan Eyaleti Birinci Derece Halk Mahkemesi'nde yeniden yargılandı ve yeniden suçlu bulundu ama idam kararı verdikleri takdirde yeniden bir üst mahkemeden döneceği kaygısıyla bu kez on beş yıl hapis cezası verdiler.

Zhang Zaiyu'nun bir sabah aniden kayboluşunun ve kocasının mahkûmiyetinin üzerinden on bir yıl geçti. Zhang Zaiyu yine bir sabah aniden ortaya çıktı. "Olanlara çok üzüldüm" dedi. "Herhalde ben akıl hastasıyım." Geçen zaman zarfında evlenmiş bir de çocuk doğurmuştu. She Xianglin'i hapisten çıkarttılar. 27 Ekim 2005'te Jingshan Eyaleti Halk Güvenliği Bürosu haksız mahkûmiyeti nedeniyle ona dört yüz elli bin renminbi (o tarihteki karşılığı yaklaşık elli beş bin dolar) ödemeye karar verdi.

She Xianglin davası Çin'de infiale neden oldu. Hükümet bu tür haksızlıklarla mücadele amacıyla sorguların videoya çekilmesi de dahil olmak üzere bir dizi reform yaptı. Sadece 2014 yılında bin üç yüz kişiye "pardon" dendi. 2015'te Adalet Bakanı toplumdan özür diledi. O tarihten bu yana Çinli akademisyenler masumların korunmasına ilişkin bir dizi toplantı ve kongre düzenleyerek sorunun nereden kaynaklandığını bulmaya çalışıyor.

Kafasız, bacaksız Zhaho

Şimdi size aynı isimde iki adamın başından geçenleri anlatacağım. 30 Ekim 1997'de Çin'in kuzeyindeki yüz milyon nüfuslu tahıl ambarı Henan eyaletinin Zhaolou köyünde, her ikisi kırk beş yaşlarında olan iki çiftçi, Zhao Zuohai ile Zhao Zhenshang kavgaya tutuştular. Zhao'ların ilki başından yaralandı, ikincisi ortadan kayboldu. Üç ay sonra Şubat 1998'de, kaybolan Zhao'dan hâlâ haber alınamadığında, kavgada yaralanan Zhao'yu gözaltına aldılar, yirmi gün gözaltında tuttular.

8 Mayıs 1999'da, yani on beş ay sonra birinci Zhao'nun köyündeki bir kuyudan başı ve bacakları kesik, ileri derecede çürümüş bir ceset çıkınca, yirmi dört saate varmadan Zhao'yu tutukladılar ve yine sorguladılar. 10 Mayıs'tan 18 Haziran'a kadar başına tabanca kabzası ve sopayla vurdular, yumruklayıp, tekmelediler. Bu sürede Zhao Zuohai dokuz kez, başsız, bacaksız adamı başına sopayla vurarak öldürdüğünü itiraf etti. Tabii, iki adamın neden kavga ettiğini de saptamaları gerekiyordu. Polis bu kez Du adlı kadını hırpaladı. Hiç ilgisi olmadığı halde kadıncağız, "İkisi de bana âşıktı, benim yüzümden kavga ettiler" demek zorunda kaldı. Başına vurduğu sopayı da bulamadılar. Öte yandan başı, bacakları bulunamayan adamın Zhao Zhenshang olduğunu nasıl anladılar derseniz, öyle DNA analizi filan yapmadılar, ailesine teşhis ettirdiler. Aslında Zhao Zhenshang'ın evde ne kadar eşyası varsa kayıptı ama aile fertleri bunu polise bildirmedi.

Savcılık delil yetersizliğinden bir türlü iddianameyi hazırlayamadı. İki kez dosyayı polise iade ederek soruşturmanın genişletilmesini istedi. O sıralarda Çinli vatandaşlar, ülke genelinde gözaltı sürelerinin uzunluğundan, polisin kötü muamelesinden, kararların geç çıkmasından şikâyetçiydi. Hükümet yerel komisyonlar kurmuş, bu tür şikâyetlerin takibi ile görevlendirmişti. Bu yüzden Shangqiu Kent Adalet

Komisyonu, Zhao Zuohai'nin bir an önce yargı önüne çıkartılması için savcılığa baskı yaptı. Neticede Zhao, Shangqiu Orta Derece Mahkemesi'nde defalarca, "Ben öldürmedim, işkence yaparak söylettiler" demiş olsa da 5 Aralık 2002'de, yani ilk tutuklanışından dört yıl sonra, köylüsü Zhao Zhenshang'ı kasten öldürmekten önce idama mahkûm oldu, ardından cezası 29 yıla indirildi. Zhao Zuohai kararı temyize götürmedi. Avukatı yoktu, devletin tayin ettiği stajyer avukat onu temsil etti.

Ölü Zhao köyüne dönüyor

Yaklaşık sekiz yıl sonra 30 Nisan 2010'da kafasız, bacaksız cesedi Zhao Zhenshang sandıkları adam, kanlı canlı ama biraz aksayarak köyüne geri döndü. "Kavga ettiğimiz gece Zhao'nun başına kasap bıçağıyla vurmuştum, belki ölmüştür diye korktum, ne kadar eşyam varsa toplayıp kaçtım, on yıl boyunca başka şehirlerde eskicilik yaparak geçindim. Felç geçirdim, tedavi olacak param yoktu, bu nedenle köyüme döndüm" deyiverdi.

İki bin yedi yüz on iki gün hapis yattıktan sonra 9 Mayıs'ta Zhao Zuohai'ye "pardon" dediler. Cezaevinden çıkarken, "Bana eğitim veren öğretmenlerime, iyi bakan gardiyanlarıma teşekkür ederim" diyen 57 yaşındaki adamın karısı aradan geçen yıllarda boşanmış, yeniden evlenmiş, iki çocuğunu başka bir aileye evlatlık vermişti.

Henan Eyaleti Üst Mahkemesi yargıcı Zhao Zuohai'den özür diledi. Devlet altı yüz elli bin renminbi (o tarihteki karşılığı yaklaşık doksan altı bin dolar) tazminat ödemek zorunda kaldı ama bunlarla yetinmedi. Zhao Zuohai'yi sorgulayan üç polisi tutukladı. Davadan sorumlu dört yargıca görevden el çektirdi.

Mahkûmiyet itirafla başlar

2012'de başlayan Çin Ceza Muhakemesi Usul Yasası'ndaki değişiklikler sayesinde haksız mahkûmiyete yol açan polis, savcı ve yargıçlar bu hatalarından ömür boyu sorumlu tutulur oldu. Hedefi "sıfır hata" olan çok sayıdaki yasa, yönetmelik ve genelge, Çinli yetkililerin idam cezası verilen davalarda bile hata yapılacağını kabul etmesinin bir göstergesi. Elbette diğer bütün ülkelerde olduğu gibi hataların nereden kaynaklandığı belirlenmediği takdirde, haksız mahkûmiyetlerin önü kesinlikle alınamaz.

Herkesin adil yargılanmaya hakkı vardır. Her ülkenin anayasası bunu güvence altına alır. Peki ceza davalarında adil yargılanma hakkına tam olarak saygı gösterilse, haksız mahkûmiyetler ve adli hataların sayısı sıfıra indirilebilir mi? Kuşkusuz hayır. Uluslararası standartlara uygun adil yargılamalar bile haksız mahkûmiyetlere yol açabilir.

Çin hukuku tarihçilerine göre en eski ve en büyük haksızlığı yapan, MÖ 210 yılında Qin hanedanının ilk imparatorudur. İmparator çıkardığı sert yasaları, uyguladığı acımasız cezaları ve zalim yönetimini protesto eden dört yüz altmış bilgini idam etmişti. Konfüçyüs'ün kitaplarının yakıldığı, ona itibar eden bilginlerin canlı canlı gömüldüğü dönemlerdi. Çinliler asırlar boyu, hüküm vermek için itirafı bekledi. Hatta, "Mahkûmiyet itirafla başlar" şeklinde geleneksel bir deyişleri de vardır.[50]

1949'da kurulan Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sovyet temelli ekonomik ve hukuki düzeni 1976'da Mao'nun ölümüyle önemli ölçüde değişti. Ekonomik reformlar, açık pazar politikası ve kişisel özgürlükleri genişleten 82 Anayasası yeni düzenin belirleyicileri oldu. 2012'de göreve gelen ve halen "en üst düzey lider" unvanını taşıyan Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri Xi Jinping'in tek-

50. Chang Jianzhong, (2007) 'A Brief Discussion of the Harm, Causes and Preventive Measures to Address Coerced Confessions' [qiantan xingxun bigong de weihai, yuanyin ji duice], Legal System and Society [fazhi yu shehui] 2:151.

çocuk politikasını 2021'de sonlandırması, rüşvetle mücadeleye önem vermesi ve ceza adaleti sisteminde gerçekleştirdiği büyük değişiklikler Çin'in insan hakları savunucuları tarafından giderek daha az eleştirilmesini sağlıyor. Xi Jinping yönetiminin önemli adımlarından biri haksız mahkûmiyetlerle savaşıdır.

Aslında Çin'deki adli hata ve haksız mahkûmiyetlerin bir bölümünün nedeni ABD başta gelmek üzere birçok ülkede karşılaştıklarımıza çok benzer. Kişilerin suçlu olduğu kanıtlanıncaya kadar masum sayılmaması, tutuklu ve hükümlülere işkence ve kötü muamelenin yapılması sıklıkla karşılaşılan ortak sorunlardır.[51]

Parçalanmış ceset davası

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu Mao Zedong'un doğum yeri Hunan, Çin'in orta-güneyinde yer alan altmış altı milyon nüfuslu bir eyalettir. Hunan'ın yüz yirmi iki ilçesinden biri olan Mayang'ın üç tarafı dağlarla çevrilidir. Sık ve yüksek çamları, Mayang nehrinde buluşan iki yüz kadar irili ufaklı ırmağı sayesinde Mayang, masallara, şarkılara konu olmuş güzelliktedir. Suların yükseldiği yağmur mevsiminde Mayang nehrinde ufak adalar belirir. Sular çekildiğinde bunlar kıyıya bağlanır. 27 Nisan 1987 sabahı yaşlı bir adam Malan Adası'nda yürüyüşe çıkmıştı. Nehirde yüzen plastik örgü bir torba gördü, çekip aldı, açtı, polise haber verdi. O gün polis Mayang Nehri kıyılarına vuran sadece bu torbadaki ayağı değil, yine benzeri torbalar içinde bir kafa, bir gövde, ayrıca kol, bacak, ayak parçaları buldu. Bir araya getiren kriminalciler, "Bir kadın" dediler. "Elmacık kemikleri kırık, yüzünün şekli bozulmuş, tanınmaz halde, herhangi bir giysi yok, beden üzerinde doğum lekesi gibi bir işaret yok, kan grubu A."

51. Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor (BDHRL), China (Includes Tibet, Hong Kong and Macau): Country Reports on Human Rights Practices—2004. US Department of State. Erişim: http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2004/41640.htm

Genel olarak sessiz ve sakin bir yaşam süren Mayanglılar haberi duyunca çok şaşırdılar. Sadece onlar değil, yerel yöneticiler de şaşırdı. Şaşırmakla kalmadı, cinayetin bir an önce çözülüp katilin adalete teslimi için polise baskı yapmaya başladı. Çünkü merkezi hükümetin uygulamaya başladığı yeni açılım ve reform politikası ekonomik gelişmeyi sağlamıştı ama buna paralel olarak suç oranları da artmıştı. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu'nun Ağustos 1983'te yayımladığı tamimle, her düzeydeki idari birime suçluları hızlı ve etkin biçimde cezalandırmak üzere gayretlerini ikiye katlamaları emredilmişti. Aynı yılın eylülünde bu kez sosyal düzenin sağlanabilmesi için hızlı yargılama ve Çin Ceza Kanunu'nda yer alan idam dahil, mümkün olan en sert cezalandırma öngörülmüştü. Temyiz başvuru süresi de on günden üç güne indirilmişti. İşte tam da bu yüzden Mayang Savcılığı, polisin soruşturmayı en geç bir ay içinde tamamlamasını emretti. Mayang polisi 27 Nisan Parçalanmış Ceset Davası Soruşturma Timi'ni oluşturdu ve hızla işe koyuldu.

Ceset kızlardan hangisinin?

Kendi aralarındaki uzun tartışmalardan sonra soruşturma timi, bunun aile içi şiddet sonucu ya da para için gerçekleşmediği ve bir aşk cinayeti olduğunda karar kıldı. Ellerindeki insan gücünü ikiye böldüler ve soruşturmayı iki koldan yürütmek istediler. İlk ekip eyaletin en ücra köşelerine kadar gidecek ve yapacağı görüşmelerle bir ipucu elde etmeye çalışacaktı. Özellikle ilişkilerinde sorun yaşayanlara odaklanacaktı. İkincisi, köylerden başlayarak kayıp bir yakınları olup olmadığını soracaktı. Bu sayede parçalanan kadının kimliğini saptamayı ümit ettiler.

1987 yılında Mayang ilçe polisinin sadece bir tek motorlu aracı vardı, dolayısıyla soruşturmacılar eyaletin bir yerinden diğerine giderken bisikletlerini ya da toplu taşıma otobüslerini

kullanmak zorundaydı. İşler çok yavaş ilerlemekle birlikte bir hafta kadar sonra kendilerince çok önem taşıyan bir ipucuna ulaştılar. Arabalı vapur iskelesinde çalışan balıkçılar bir süre önce nehirde başka torbaların yüzdüğünü gördüklerini söylediler. Ne yazık ki polisler nehir boyunca yaptıkları araştırmada başka torbaya rastlamadı. Karı koca kavgalı olan bir dizi çift vardı ama hepsinde kadınlar sağdı. Köylünün biri, Malan Adası'ndan gelen kadın çığlıkları duymuştu ama bardaktan boşalırcasına yağan yağmur olabilecek tüm delilleri ve ayak izlerini silip süpürmüştü.

Kayıpların peşine düşenler iki iyi haberle döndü. Malan Adası yakınlarında, nehrin güney kıyısındaki Gao adlı küçük köyde yaşayan Zhan Jinlian bir aydır kayıptı. Genç kızın annesi Tang Fengying, kızının aynı köyden olmayan erkek arkadaşı tarafından öldürülmüş olmasından korktuğunu anlattı. Ancak kızın kan grubu O'dı, poşetlerin içindeki parçaların ise A. Dolayısıyla öldürülenin Zhan Jinlian olmadığı ortaya çıktı.

Diğer kayıp ise kırsal kesimde yaşayan ve bir otelde garsonluk yapan Yang Sister Six'in (Altıncı kız kardeş Yang) kardeşiydi. Kayıp bildirimini yapan otuz yaşlarındaki City Square Oteli'nin müdürü Bay Liu Kuoyuan'la görüştüler. "Yang Sister Six, yedi kız çocuklu yoksul bir ailenin altıncı kızıydı. Kısa süre sonra işten ayrıldı ama yerine Little Yang (Küçük Yang) diye seslendiği küçük kız kardeşini yerleştirdi. Bildiğiniz gibi köylülerin çoğunun resmi kimliği yoktur, bu nedenle ne birinin ne diğerinin gerçek adlarını biliyorum. Little Yang ablasından daha akıllı ve güzeldi. Otelde çalışırken zengin, fakir, kadın, erkek birçok kişiyle tanışıp ahbap oldu. Geceleri arkadaşlarıyla çıkardı. Bir ay önce haber bile vermeden işten ayrıldı, bir daha da geri gelmedi. Köylüler böyledir, iş ahlakları yoktur. Sudan ceset parçaları çıkınca belki Little Yang'dır diye düşünüp polisi aradım" dedi.

Little Yang'ın ne saçı ne de kan örneği ellerinde olduğundan polisler sudan çıkan parçalarla herhangi bir karşılaştırma yapama-

dılar ama 27 Nisan Parçalanmış Ceset Davası Soruşturma Timi'nin bütün üyeleri, öldürülen kızın Little Yang olduğuna giderek inanmaya başladı. Giderek inandıkları bir şey daha vardı, otel sahibi Bay Liu'nun el altından kaçak ilaç sattığı, bu ve başka ahlaksız işler için Little Yang'ı kullandığı ve bunları polisten gizlediği.

Savcılığın verdiği bir aylık süre çoktan bitmiş, özel tim bir arpa boyu yol alamamıştı. Geçen sürede özel tim Bay Liu'nun evini ziyaret etmiş, mesut ve mutlu bir aile babası olduğu izlenimine kapılmış ve onu şüpheliler listesinden çıkartmıştı. Ayrıca Little Yang'ın evini bulmuş, gerçek adını saptamış, kızın evdeki saç ve giysilerinin incelenmesinden kan grubunun "A" olduğunu öğrenmişti. Yani sudan çıkan parçalarla aynı. Kendilerince mağdurun Little Yang olduğu belliydi de katil hakkında en ufak bir fikirleri yoktu.

Kitabına göre katil aradılar

Ekim ayı gelmişti, parçalar nehirden çıkalı altı ay olmuştu ve geldikleri nokta pek iç açıcı değildi. Gerçi Adalet ve Eğitim bakanlıklarının ortaklaşa yayımladığı "Ceza Soruşturması" kitabı 1982'den bu yana hukuk fakültelerinde okutulmaktaydı ama Mayang gibi ülkenin uzak ve küçük kasabalarının polis teşkilatlarınca henüz gündelik yaşama geçirilmemişti. 27 Nisan Parçalanmış Ceset Davası Soruşturma Timi'nin ceza soruşturmalarıyla ilgili fazla bilgisi olmadığı gibi böylesine karmaşık bir cinayetin altından kalkması da pek mümkün görünmüyordu. Birinin aklına "Ceza Soruşturması" ders kitabına bakmak geldi. "Faili meçhulleri soruşturma yöntemleri" bölümünü açıp hep birlikte okudular.

"Beden üzerindeki izler incelenerek uzuvların kesilmesinde nasıl bir alet kullanıldığına karar verilir. Ardından böyle bir aleti kullanma becerisi olan kişilere odaklanılır."[52]

52. Zhou Ying, ed., *Criminal Investigation* (Beijing: Law Publishing House, 1982), 30

Bu bilgiden hareketle saatler süren tartışmalardan sonra kadını öldürüp parçalayanın cerrah ya da kasap olabileceği sonucuna vardılar. Mayang'da cerrah yoktu ama üç kasap vardı. "O zaman Little Yang'la bağlantısı olan kasabı bulalım" dediler. Otuz dokuz yaşındaki ilkokul mezunu, nehir kıyısındaki Malan Köyü'nde oturan, Hmong[53] halkından kasap Teng Xingshan'da karar kıldılar. Çünkü katil adayı üç kasaptan biri olan Teng hakkında bazı köylüler, "Adam askerlik sonrası evlendi, iki çocuk sahibi oldu, annesi ile karısı arasındaki sorunlar yüzünden ayrılmak zorunda kaldı. Yalnızlıktan şikâyetçiydi, zaman zaman içerdi. Little Yang'ın çalıştığı otele gider kadınlarla buluşurdu, kimi zaman kadınları eve getirirdi" demişti.

Sonunda kasap Teng'i dükkânından alıp karakola götürdüler.

"Kadınlarla ilişkilerin hakkında bilgi almak için seni buraya getirdik."

"Boşanmış bir erkeğim, kadınlarla ilişkim olması normal."

"Köylüler şu sıralar biriyle beraber olduğunu söylediler."

"Kendimle böbürlenmiş olabilirim."

"Gece senin evinden çıkan kadın görmüşler, o da mı böbürlenmeydi?"

Teng bu soruyu yanıtlamadı.

Polisler biraz daha üzerine gidince, konuştu:

"Doğrudur, şehirde bir kadın tanıdım, bir süre beraber olduk."

"Kadının adı neydi?"

"Açıkçası bilmiyorum, bu bölgeden değildi."

"Eve getirdin, birlikte oldun, adını bilmiyor musun?"

Teng yine yanıtlamadı.

"City Square Oteli'ne gittin mi?"

"Evet, gittim."

---

53. Hmonglar Çin, Burma, Tayland, Vietnam ve Laos'ta yaşayan bir halktır.

"Eve getirdiğin kadınla, City Square Oteli'nde mi tanıştın?

"Hatırlamıyorum."

Polis, kasap Teng'e Little Yang'ın fotoğrafını gösterdi.

"Kadın bu muydu?"

"Olabilir de olmayabilir de."

Uykusuz ve dayakla geçen birkaç gün boyunca kasap Teng birbiriyle çelişen şeyler anlatmakla birlikte nihayetinde suçlu olduğunu kabul etti. Hatta kendi evinden bir ekmek bıçağı, kardeşinin evinden bir balta alıp getirdi. Polisler bu "cinayet silahlarının" fotoğraflarını çektiler.

Ceset parçalarının nehirden çıkışının sekizinci ayında soruşturma nihayet tamamlanmıştı. Mayang polisi bir partiyle bu başarıyı kutladı, eyalet teşkilatındaki üstlerinden tebrik telefonları aldılar. Ancak 27 Nisan Parçalanmış Ceset Davası Soruşturma Timi'nin kâbusu asıl şimdi başlıyordu.

Katilin kasap Teng olduğunu öğrenmişlerdi ama sudan parçaları çıkan kadının kimliğini hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirleyecek kanıta ihtiyaçları vardı. Uzmanlarla görüştüler ve kan grubunun yeterli olmadığını öğrendiler. Kişinin ölmeden önceki fotoğraflarıyla kafatası üst üste bindirilmeli, başının alçıdan üç boyutlu büstü yapılmalıydı.[54] Mayang polisi kafatasını ve asıl adının Yang Xiaorong olduğunu öğrendiği Little Yang'ın ölmeden önceki fotoğraflarını Tieling'deki 213. Polis Araştırma Enstitüsü'ne gönderdi.

Enstitü 23 Ocak 1988'de hem raporunu hem alçıdan ürettikleri başının büstünü Mayang'a gönderdi. "Az sayıda farklılık olmakla birlikte kafatası Little Yang'a aittir." Polis, alçı başı kızın ailesine gösterdi. "Dişlerinin aralığı bile benziyor, bu küçük kardeşimiz" diyerek ağladılar.

---

54. Anılan tarihte Birleşik Krallık ve ABD mahkemeleri kimliklendirmede DNA delillerini kabul ediyordu ama bu yöntem henüz Çin'de pek bilinmiyordu.

Baltadaki çizikler kanıt oldu

Kasap Teng, ben öldürdüm demiş olsa da Little Yang'ı nasıl öldürüp nasıl parçaladığını kanıtlamaları gerekiyordu. Bıçağı ve baltayı Guangzhou'daki Syn Yat-Sen Tıp Üniversitesi Adli Delil Değerlendirme Merkezi'ne gönderdiler. Bilirkişilere göre bıçakta kan yoktu. Bununla birlikte baltaya yapışmış bir tutam saçın kan grubunu incelemiş, Little Yang'ınki gibi A olduğunu saptamışlardı. Baltanın yolculuğu burada bitmedi. Bu kez Hunan Eyaleti Halk Güvenliği Bürosu'nun Kriminal Teknoloji birimine yolladılar ve üzerindeki çiziklerin incelenmesini talep ettiler. "Balta omuzla dirsek arasındaki humerus kemiğini kesmekte kullanılmıştır." Bundan iyisi can sağlığıydı.

Mayang polisi elinde ne varsa dosyaladı, ön duruşma amacıyla değerlendirilmek üzere Halk Güvenliği Bürosu'na yolladı. Büro hiç vakit kaybetmeden savcılığa tutuklama emri verdi. Kasap Teng 2 Eylül 1988 günü tutuklandı, iddianame 26 Ekim'de tamamlandı ve 13 Aralık'ta Huaihua Orta Dereceli Halk Mahkemesi'nin Yargıç Dong Mingqiu başkanlığındaki üçlü heyetin karşısına çıktı. Ağzını açar açmaz, "Ben kimseyi öldürmedim! Zorla söylettiler" dedi titrek bir sesle. Duydular elbette ancak ilgilenen olmadı.

28 Ocak 1989 sabahı kasap Teng Xingshan'ı idam mangasının karşısına çıkarttılar. "Son olarak söyleyecek bir şeyin ya da bırakacak mektubun var mı?" diye sordular. "Ben kimseyi öldürmedim. Adalet istiyorum" diye bağırdı.

Silah sesleri duyuldu.

Ailesi cenazeyi almaya geldi, bir katili aile mezarlığına gömmek geleneklere terşti, kasabı en yakın dağın yamacında toprağa verdiler ve unuttular; ta ki üç yıl sonra Little Yang'ın annesi el yazısıyla kaleme alınmış bir mektup alıncaya kadar. "Evime dönmek istiyorum. Kızın Little Yang."

Kasabın çocuklarının hukuk mücadelesi yıllarca sürdü. Nihayet Hunan Eyaleti Yüksek Mahkemesi 25 Ekim 2005'te, "Öldü sanılan Little Yang köyüne döndüğünden Teng Xingshan'ın beraatine" diye karar verdi. Haksız mahkûmiyete neden olanlara birer "kınama yazısı" gönderdi. Hükümet, kasabın ailesine 666.660 RMB tazminat ödedi.

İdamının üzerinden on altı yıl geçmişti.

Cennette bana yer olur mu?

-Madem öğretmenini bu kadar seviyorsun, neden öpmedin?
-Öpmek için önce öldürmem gerekecekti.

İlkokul öğrencisi Edmund Kemper ile
kız kardeşi Susan arasındaki konuşma

10 Mayıs 1994 Salı sabahı, otuzdan fazla can almış John Wayne Gacy'yi idam ettiler. Aynı gün, ülkenin başka bir cezaevinde Peder Roy Ratcliff on yedi kişinin katili Jeffrey Dahmer'ı İsa Mesih adına vaftiz ediyordu.[55] "Benim için de cennet var mı?" diye sordu Dahmer. "İsa'nın kanı günahkârların en günahkârını temizler. Eğer temizleyemezse hiçbirimiz için cennet yok, ne benim ne de senin için" diye cevap verdi peder. Katil henüz otuz dört yaşındaydı, müebbet hapis cezası almıştı ve peder onunla bu süre içinde defalarca konuşacağını ve Tanrı'nın ışığıyla aydınlatacağını ümit ediyordu. Öyle olmadı, altı aya varmadan Dahmer ilk cinayetini nasıl işlediyse öyle öldürüldü.

Peder Ratcliff cenaze törenindeki konuşmasını, "Vicdan azabı çekiyordu, çok pişmandı, aileleri için bir şey yapabilmek istiyordu. Kimsenin sormaya cesaret edemediğini sordu ve aldığı cevaba inanacak kadar cesurdu" diye bitirdi. Peder, başlangıçta hiç karşılaşmak istemediği katille arasında gelişen dostluğu hatıratında yazdı,[56] onun karanlık dünyasını nasıl aydınlatmaya çalıştığını pek çok kongre ve toplantıda yüzlerce kişiye anlattı.

---

55. 2022 Temmuz'u itibariyle Amerika Birleşik Devletleri'nin elli eyaletinin yirmi yedisinde idam cezası uygulanmaktadır.

56. Roy Ratcliff, Lindy Adams, (2006) *Dark Journey, Deep Grace: Jeffrey Dahmer's Story of Faith*, ACU Press/Leafwood Publishers, ISBN13: 9780976779025

Bizler, Jeffrey Dahmer'ın sorgularda anlattıklarını duyanlar, olay yeri inceleme tutanaklarını, iddianameyi, kriminal laboratuvar ve otopsi sonuçlarını okuyanlar, tanıkların ve bilirkişilerin mahkemede anlattıklarını bilenler bir din adamının sabrına, hoşgörüsüne ve gönlünün güzelliğine sahip değiliz. Muhtemelen Peder Roy Ratcliff günah çıkarttığı adamın eşcinsel olduğunu ve kaç kişiyi öldürdüğünü biliyordu ama nasıl öldürdüğünü değil. Zaten Jeffrey Dahmer'ın sonsuza kadar hatırlanacak olmasının nedeni bu.

Caddedeki çıplak ve kelepçeli adam

Polis memurları Rolf Mueller ve Robert Rauth öğleden sonra dörtten gece yarısına dek sürecek devriye görevini tamamlamak üzereydiler. 22 Temmuz gecesi hava o kadar sıcaktı ki yolun üzerinde kendilerine doğru koşmakta olan çıplak, ufak tefek, siyahi adamı hiç önemsemediler. Zaten genellikle siyahilerin oturduğu bu bölge, yıl boyunca cinayetlerin yarısının işlendiği yerdi. Her ikisi kırkına merdiven dayamış Rolf ve Robert, on yıldır sürdürdükleri görevleri boyunca yüzlerce kişiyi tutuklamış, karakola götürmüştü. Kapı sahanlıklarında uyuyan evsizlere, marketlerin paslanmış arabalarına, battaniyeden tencereye nesi varsa doldurup taşıyanlara, kaldırıma serdikleri gazete kağıtlarının üzerine kıvrılan uyuşturucu bağımlılarına, küçük hastaneye reçete yazdırmak için gelen akıl hastalarına alışmışlardı. Kendilerine doğru koşan adamla pek ilgilenmemeleri bu yüzdendi. "Belki delinin biridir" dedi biri diğerine. Tam o sırada sol bileğinden sarkan kelepçenin parıltısını gördüler. "Bir aşk tutsağı mı acaba" deyip güldüler. Adam karnına kadar polis otosunun penceresinden içeri sarktı. "Yalvarırım kelepçeyi çözün" dedi. "Bizimkilerden mi kaçıyorsun?" diye sordular. "Hayır, serserinin teki kelepçeledi." Polisler kelepçe anahtar-

larını çıkardılar. Hiçbiri açmadı. "Başka marka herhalde, bizi ona götür de anahtarı alalım" dediler. Aracı park ettiler, adam önde polisler arkada üç yüz metre kadar yürüyüp kırmızı tuğlalı, üç katlı 213 kapı numaralı binaya girdiler.

Ölümün kokusunu duyamadılar

Merdivenlerden çıkarken, "Ne kokusu bu?" diye sordu polislerden biri.

Burunları her kokuya alışıktı, benzin kokusu, yanık kokusu, esrar kokusu, küf kokusu, devriye aracının arka koltuğuna oturttukları tutuklunun ter kokusu ve elbette ölü kokusuna. "Her kokuyu unutabilirsin ama ölü kokusunu asla." Emekli memurların teşkilata yeni girenlere tekrarladıkları bir cümleydi. Dairenin kapısını, "Aç, polis" diye birkaç kez yumruklarken hâlâ burunlarına gelen keskin kokunun ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı.

Aslında apartmanda oturanlar son yıllarda defalarca polisi aramış kokudan şikâyetçi olmuşlardı. Komşunun her seferinde kanalizasyon tıkandı, içinde et olan buzdolabı bozuldu gibisinden makul bir açıklaması vardı. Şikâyetçi oldukları sadece koku değildi. Mesela gecenin köründe duyulan elektrikli testere sesinden, doğru dürüst alışveriş yapmadığı halde binanın arkasındaki konteynere atmak üzere indirdiği çöp poşetlerinin büyüklüğünden, her çöp çıkarışında mahallenin ne kadar kedisi varsa apartmana doluşmasından. Polisin bir türlü gelmemesi üzerine artık aramaz olmuşlardı. Ne de olsa çok işleri vardı. Bir de apartmanda oturanların hepsi siyahi, garip komşuları ise beyaz tenliydi.

Kapıyı zayıf, yağlanmış sarı saçlı, tel gözlüklü, pejmürde kıyafetli, yakışıklı sayılabilecek, otuz yaşlarında ufak tefek bir adam açtı ve hemen üçünü içeriye buyur etti.

Yüzlerce erkek fotoğrafı

"Şu kelepçeyi aç bakalım."

"Anahtar yatak odasında" diye cevap verdi çok sakin ve alçak bir sesle. "Hemen gidip getiriyorum." Polisler, iki erkek arasındaki aşk oyununa denk geldiklerine inanmak üzereydi ki, "Bıçak var, bıçak var!" diye bağırdı eli kelepçeli adam.

Rolf emretti, "Sen dur!" Robert'ı her ikisiyle oturma odasında bırakarak yatak odasına yöneldi. Hiçbirinin hayatı bir daha eskisi gibi olmayacaktı.

Rolf yatak odasına girdiğinde bir dolap çekmecesinin aralık olduğunu fark etti, yaklaştı, açtı, içine baktı, gözlerine inanamadı. Kimi canlı, kimi ölü çok sayıda çıplak erkeğin garip pozisyonlarda çekilmiş Polaroid[57] fotoğraflarını gördü. "Tutukla onu!" diye bağırdı içeriye. Biraz debelense de adam kısa sürede pes etti. "Adın ne?" diye sordular. "Jeffrey Dahmer" dedi. Nihayet eli kelepçeli adamın da adını sormak geldi akıllarına: "Tracy Edwards."

Polis memuru Robert Rauth 66 yaşında, polis memuru Rolf Mueller 2020'de 68 yaşında hayata veda etti. Bir seri katilin elinden canlı kurtularak yakalanmasını sağlayan Tracy Edwards hayata tutunamadı. İşsiz ve evsiz kaldı, uyuşturucu bağımlısı oldu. 2011'de karıştığı kavganın taraflarından biri köprüden suya düşüp boğuldu. Kısa süre hapis yattı. Şimdi nerede olduğu bilinmiyor.

Adli tıp uzmanları olay yerinde

Olay yerini size farklı bakış açılarından tarif etmem mümkün. Son kurban Tracy Edwards'ın mahkemede anlattıkların-

57. Polaroid, ilk kez 1948 yılında Amerikalı Edwin Land tarafından imal edilmiş, çekim yaptığı anda fotoğrafın baskısını veren fotoğraf makinesi ya da o makineden çıkan fotoğrafa verilen addır. Fotoğraf çekilir çekilmez polaroid makinelerden baskısı çıkar ve birkaç dakika beklendiğinde renklenir.

dan, ilk giren iki polis memurunun tutanaklara geçirdiklerinden, olay yeri inceleme ekibinin çizdiği krokilerden, zararlı kimyasalları taşıyan itfaiyecilerin kayda geçirdiklerinden, gecenin karanlığında bile gözlerindeki korkunun fark edilebildiği komşu kadınların anlatımlarından, 213 numaralı binaya ilk giren gazeteci Anne E. Schwartz'ın yazdıklarından[58] ve daha pek çok kaynaktan ve elbette Jeffrey Dahmer'ı altı hafta sorgulayan dedektif Patrick Kennedy'nin imzalatmayı başardığı yüz altmış sayfa tutan itiraflarından.

Borderline kişilik bozukluğu, psikotik bozukluk ve şizotipal kişilik bozukluğu tanısı alan Dahmer'ın 17 Şubat 1992 günü on beş kez ömür boyu hapse mahkûm edilmesini sağlayan, adli bilimlerin alıştığımız ve hayran olduğumuz kriminal laboratuvar incelemelerinden daha fazla, itiraflarındaki akıl almaz anlatımların doğruluğunu kanıtlayan adli tıp raporlarıdır. Bu nedenle size olay yerine ertesi gün saat 12.30'da bina önüne toplanan kalabalığın sessizce yana açılarak yol verdiği büyük beyaz steyşın aracıyla intikal eden Milwaukee Adli Tabipliği'nin otuzlarındaki müdürü Dr. Jeffrey Jentzen ile üç patolog, bir adli diş hekimi ve bir adli antropologdan oluşan ekibin gözlemlerini aktarmak isterim.[59]

Katil anlatmasa zor teşhis ederlerdi

Jentzen ve ekibi, 23 Temmuz 1991 günü aldıkları çağrı üzerine, çok sayıda iskeletleşmiş insan kalıntılarına rastlandığı bildirilen 213 numaralı apartmana gittiler. Yolun ortasında koşan, eli kelepçeli, çıplak, siyahi adamın yer göstermesi üzerine gözaltına alınan

58. Schwartz, Anne E. (1992). *The Man Who Could Not Kill Enough*. New York City: Citadel. ISBN 978-1-55972-117-2.

59. Jentzen, J., Palermo, G., Johnson, L. T., Ho, K. -., Stormo, K. A., & Teggatz, J. (1994). Destructive hostility: The Jeffrey Dahmer case: A psychiatric and forensic study of a serial killer. *American Journal of Forensic Medicine and Pathology*, 15(4), 283-294. doi:10.1097/00000433-199412000-00002

Jeffrey L. Dahmer, avukatının defalarca karşı çıkmasına rağmen işlediği cinayetler hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Soruşturma sırasında gerek polisler gerekse adli tıp uzmanlarıyla yakın bir işbirliğine girdi, böylelikle itiraflarının doğruluğunu kanıtlamada onlara yardımcı oldu.

Adli Tıp personeli gelmeden önce polisler olay yeri incelemesine başlamıştı. Doktorlar taşınabilir bir derin dondurucuya konmuş, üçünün üzeri boyalı yedi insan kafatası, dört insan başı, kafanın arka bölümünde bulunan kemik parçalarının yanı sıra iki yüz litrelik plastik bidondaki üç iskeleti aldılar. Ayrıca plastik torbaya konmuş toplam ağırlıkları üç kilo kadar gelen doku ve kas parçaları ile genellikle avuç içi büyüklüğünde kareler şeklinde kesilmiş deri parçalarını götürdüler.

Dahmer küçük, dar, az eşyalı, tek yatak odalı bir dairede yaşıyordu. Oturma odası, yemek odası ve mutfak tek mekânda toplanmıştı. Bir de ufak tuvaleti vardı. İlk bakışta mutfak tezgâhının altına sürülmüş dört büyük kutu dikkatlerini çekti. Üzerlerinde müriatik asit yazıyordu yani hidroklorik asit, basitçe tuzruhu. Hemen yanı başlarında çok sayıda toz deterjan kutusu, çamaşır suyu şişeleri, yeni satın alınmış beş metre kadar elektrik kablosu, testere, çekiç, koli bantları ve küçük bir elektrikli matkap.

Evin dört bir yanına saçılmış Polaroid fotoğrafların geri kalanı yatak odasındaki dolabın çekmecesindeydi. Kurbanlara önce canlıyken poz verdirmiş, ardından cesetleri fotoğraflamıştı.

Buzdolabındaki karton kutuya yerleştirdiği erkek başı çürümeye yüz tutmuştu. Apartman oldukça temizdi, bakımlıydı, hatta yaşanan vahşete rağmen kokusuz sayılabilirdi. Oturma odasının bir duvarına yeni aldığı ancak yere sermediği halı rulosunu dayamıştı. Her kapıya çok sayıda kilit takmış, tavanın bir köşesine girişteki holü gören fakat çalışmayan bir kamera monte etmişti.

Apartmanın her duvarına çıplak erkek portreleri ve resimler asmıştı. Duvara dayalı siyah lake sehpanın üzerine büyük bir akvaryum yerleştirmişti. Akvaryumun motoru çalışıyordu, suyu temizdi, balıklar sağlıklıydı.

Hem nekrofil hem kanibal

Mutfağa giren doktorlar tezgâh üzerindeki katı yağ kutusu dışında yiyecek bulamayınca buzdolabının dondurucu bölümünü açtılar. Ağız kısmı kilitli naylon torbacığın içindeki üçe kesilmiş kalbi ve büyükçe bir kalp kası parçasını gördüklerinde doğal olarak "Nekrofil olduğu kesin, aynı zamanda kanibal mi?"[60] diye sormaktan kendilerini alamadılar. Aslında her ikisi de doğruydu.

Giriş kapısının açıldığı küçük holde yerden tavana bir dolap bulunuyordu. Raflara kloroform ve formaldehit şişelerinden başka gayet iyi temizlenmiş iki kafatası yerleştirmişti. Bir kurbanın kurutulmuş elleri ve cinsel organı paslanmaz çelik büyük tencerenin içindeydi.

Yatak odasındaki şilte kanlıydı, tıpkı üzerindeki kanlı Polaroid fotoğraf makinesi gibi. İki tarafı keskin büyük bıçağı yatağın altına gizlemişti. İki kapaklı geniş dosya dolabının üst rafına gri boya püskürtülmüş iki kafatası, alt rafına ten rengine boyanmış saçlı kafa derisi ve kurutulmuş cinsel organın yanına temizlenmiş bir iskelet yerleştirmişti.

Bilgisayar taşımakta kullanılan bir karton kutuda temizlenmiş iki kafatası ve çok sayıda kurbanın düzgünce sıralanmış ve sınıflanmış fotoğraflarının yer aldığı bir albüm buldular.

O gece dört adli tıp uzmanı, bir adli diş hekimi, bir adli antropologdan oluşan ekip, Jeffrey Dahmer'ın küçük dairesinde insana ait olabilecek ne kadar kalıntı varsa paketleyip, on beş blok ötedeki adli tabipliğe taşıdı.

---

60. Nekrofil, ölülerle cinsel temasta bulunan. Kanibal, aynı türden başka bir bireyi yiyecek olarak tüketen.

Kafatasında matkapla açılan delikler

Dört kafatasının otopsi bulguları diğerlerinden farklıydı. Bunlarda 0,2-0,5 santimetre çapında küçük delikler açmıştı. Ayrıca 91-1503 numaralı olgunun beyninin sağ frontal lobuna kurban henüz canlıyken bir madde enjekte etmişti. Bir diğerinin boynunda bıçak yarası vardı.

"Neden yaraladın?"

"Verdiğim ilaç dozu yetmedi, çabuk uyandı, agresifleşti, tartıştık. Saplamak zorunda kaldım."

"Fotoğraftaki kişiler kim?" Dahmer evde kalıntıları bulunanların adlarını söyledi, kimini dişlerinden, kimisini parmak izlerinden teşhis ettiler. İki kişide kas gevşeten, uyku veren Triazolam, birinde kokain metaboliti saptadılar.

"Bu insanlar birbirine çok benziyor." Dahmer tek bir istisna ile hepsinin genç, siyahi, çene kemikleri çıkık, uzun yüzlü, kaslı ama zayıf erkekler olduğunu söyledi. O zavallı istisna 91-1504 numaralı kafatasının sahibi Asyalı bir çocuktu. Yaşının 12–17 arasında olduğunu saptadılar. Aslında çocuk, Laoslu göçmen bir ailenin oğluydu ve sadece on dört yaşındaydı.

Otopsi ve olay yeri inceleme bulgularını bir araya getirdiklerinde, katilin kurbanlarını bir kimyasalla etkisiz hale getirdikten sonra boğarak öldürdüğü, ölmeden önce kurbanların beynine asit ya da bir başka yakıcı madde enjekte ettiği, onları "zombileştirmek" (Dahmer'ın kullandığı terimdir), böylelikle direnç göstermelerini önlemek ve her komutu yanıtlamalarını sağlamak amacıyla başlarında matkapla delikler açtığı ve delik sayısını azaltmak üzere deneyler yaptığı, belirli bir beden tipine ilgi duyduğu, kurbanlarını yüz şekline göre seçtiği, cinayetler sonrasında cinsel uyarıyı sağlamak ve doyumu artırmak amacıyla baş, el, kol gibi "hatıralar" sakladığı sonucuna vardılar.

İzleyen haftalarda bölgede oturanlar başka kurbanlara ait olabileceği kaygısıyla poşetlere doldurdukları irili ufaklı kemik

parçalarıyla adli tabipliğin kapısına dayandı. Bunları inceleyen adli tıp uzmanları kırk üç farklı rapor yazmak zorunda kaldı. "Meraklanmayın, teslim etmiş olduğunuz kemik parçası, insana ait değil."

Baba kimyacı olmasaydı

Jeffrey, kimya eğitimini bitirmekte olan Alman kökenli bir baba ile daktilo öğretmenliğiyle evi geçindiren Norveç kökenli bir annenin ilk çocuğuydu. Kimi araştırmacılar çocuğun ebeveynlerinden yeterince sevgi ve şefkat gördüğünü yazarken, kimileri annenin sıklıkla hastalandığını, eve geç gelen eşinin ağlayarak ve bağırarak dikkatini çekmek istediğini, hatta bir seferinde fazla miktarda uyku ilacı alarak intihara kalkıştığını, akıl hastanesine kaldırıldığını kaydeder. Gerçeği tam olarak bilmiyoruz. Bildiğimiz, anne ve babanın Dahmer lise sondayken boşandığı, babanın tekrar evlendiği ve annenin oğlunun ölümünden uzun yıllar sonra kanserden hayatını kaybettiği.

Giderek sessizleşen çocuk, dört yaşında geçirdiği iki fıtık ameliyatından sonra içine kapandı. Yirmi yedi yıl sonra Arizona Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı Dr. Judith Becker'e, "Bacaklarımın arasında öylesi bir ağrıyla uyandım ki, cinsel organımı kestiklerini sandım" diye anlatacaktı.[61] İki yıl sonra kardeşi David doğdu.

İlkokul öğretmenine göre sessiz ve sakindi, arkadaşlarıyla iyi geçinirdi. Tek garipsediği çocuğun ölü hayvanlara ilgisiydi. Kavanoz içinde sinek biriktirir, kimi zaman yalnız, kimi zaman arkadaşlarıyla yol kenarındaki küçük hayvan cesetlerini toplardı. İleriki yıllarda, "Ölü hayvanları evlerinin arkasındaki ormana götürür, parçalar, parçaları kavanozlara koyardı"

61. Judith Becker, kırk yıl süren kariyeri boyunca çok sayıda ceza davasında bilirkişilik yaptı. Amerika'nın pek çok seri katiliyle yüz yüze görüştü. Jeffrey Dahmer ve Yeşil Nehir Katili olarak bilinen Gary Ridgway bunlardan ikisidir. Genç ve erişkinlerin cinsel suçları konusunda yüzün üzerinde makale yazdı. 2017 yılında emekli oldu.

diyenler çıktı. Onunla cezaevinde yüzlerce saat görüşen çok sayıda psikiyatra göre ölü hayvan merakı henüz dört yaşındayken başlamıştı.

"Baba, şu yediğimiz tavuğun kemiklerini çamaşır suyuna koysam ne olur?" Baba bu soruya çok sevindi. Ne de olsa bu arada kimya lisansını hatta doktorasını bitirmişti, oğlu bilime ilgi gösteriyordu. Bir tencereye çamaşır suyu doldurdu, kemikleri içine attı. Gözlerini kırpmadan izleyen Dahmer, on yaşındaydı.

Ağaçta iki erkek çocuk

Anlatılanlara bakılırsa Dahmer hiç hayvan öldürmedi. Hatta çok sevdiği ve bakımını üstlendiği bir kedisi ve bir köpeği vardı. O sadece araçların çarparak öldürdüğü kedi, köpek, tilki, sincap, domuz gibi hayvanların "nasıl çalıştığını" anlamak amacıyla içini açtı, parçaladı, başlarını kutularda, kemiklerini kavanozlarda sakladı. Giderek geliştirdiği becerisi kimseyi rahatsız etmediği gibi, biyoloji öğretmeninin takdirini bile kazandı.[62]

Dahmer, karşı komşunun oğlu Eric Tyson'ın, "Gel şu ağaca çıkalım, soyunalım, öpüşelim" teklifini kabul ettiğinde on üç yaşındaydı. Daha sonra aynı şeyi birkaç kez yaptılar, vazgeçtiler ve ömür boyu dost kaldılar. Eric Tyson teklifi yaptığında Dahmer'dan üç yaş küçüktü.

Bir sabah, haftalardır evin önünden yavaş tempoyla koşarak geçen üstü çıplak genç adamı yeniden gördüğünde, "Başına vurup bayıltsam, evin arkasına sürükleyerek götürsem..." Ertesi gün beyzbol sopasıyla çalılıklara gizlenerek bekledi. Adamın verilmiş sadakası varmış ki geçmedi. Dahmer on altı yaşındaydı ve eşcinsel olduğunu kardeşi dahi bilmiyordu.

On yedi yaşına bastığında içkiyi, esrarı ve çıplak erkeklerin

62. Masters, Brian (1993). *The Shrine of Jeffrey Dahmer*. London, England: Hodder & Stoughton. ISBN 978-0-340-59194-9.

poz verdiği dergileri tanıyordu. Günde en az üç kez kendini tatmin etmekteydi ama hiçbir cinsel deneyimi yoktu. Onu uyaran, düzgün bedenlerin göğüs ve karın bölgesiydi, henüz içlerini açıp "nasıl çalıştığını görme" dürtüsü buna eklenmemişti.

"Ohio'daki o geceden sonra bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmadı. İlkokuldan beri normal bir aile kurmak istemediğimi biliyorum. Sanırım annem ile babamın sürekli kavgaları, annemin intihara kalkışması ve akıl hastanesine yatışından kendimi sorumlu tuttuğum için. Tek hayalim bedeli ne olursa olsun beni terk etmeyecek, yakışıklı birinin yanında uzanmaktı, yoksa zarar vermek, acı çektirmek değil. Bu düşünce gün boyu aklımdan çıkmıyordu. Otuz bir yılda kendime ve çevremdekilere nasıl bir cehennem yaratmış olduğuma hayret ediyorum."[63]

Kâbus başlıyor

Ohio'daki o gece ne olmuştu ki? Annesiyle babası boşanmıştı. Liseyi üç hafta kadar önce bitirmiş, Ohio'ya taşınmış, tek başına yaşıyordu ve bir otomobili vardı. Yoldan geçen bir otostopçuyu aracına aldı. "Birkaç bira içer, sohbet ederiz, sonra seni gideceğin konsere bırakırım. Nasıl olsa vaktin var." On dokuz yaşındaki Steven Mark Hicks üç bira içti ama konsere gidemedi. Dört buçuk kiloluk dambılı iki kez ensesine vurmakla yetinmeyen Dahmer, aletin demirini boğazına dayayıp onu boğdu. Sonra soydu, bütün gece üzerinde oturdu. Ertesi sabah bodrumda parçaladı, bahçeye gömdü. Birkaç hafta sonra çıkarttı, asitte kaynattı, kemikleri çekiçle un haline getirdi, bahçeye serpti, çamur haline gelen etleri klozete döktü. Yıl 1978'di ve bu daha başlangıçtı.

İçki yüzünden bir dönem sonra kaydını sildirmek zorunda kaldığı işletme fakültesi, yine içki yüzünden bir yıl sonra ayrıl-

63. Jeffrey Dahmer gözaltındayken polis teşkilatı adli psikoloğu Dr. Kenneth Smail'in gerçekleştirdiği yüz yüze görüşmeden.

mak zorunda kaldığı askerlik hizmeti sırasında kimse onu bir tedaviye yönlendirmedi. Bu haline çok üzülen ve ortaokuldan bu yana sadece içkiyi bırakması için uzun konuşmalar yapmakla yetinen babası ve nişanlısı, yanına taşınmaya kalkınca anneannesinin evine taşındı.

Dahmer, anneannesiyle birlikte yaşadığı sırada dört kişiyi öldürerek kendine özgü avlanma yöntemini geliştirdi. Kurbanların kalıntıları hiçbir zaman bulunamadı. İki dedektif 23 Temmuz 1991'de onu altmış saat sorguladıklarında adlarını sıralamasaydı, kayıp ilanı veren aileler hâlâ geri dönüşlerini bekliyor olacaktı.

Asyalı küçük çocuk

Kurbanların hepsini eşcinsellerin gittiği evine yakın barlarda ya da hamamlarda buldu. Kimi zaman para karşılığında fotoğraflarını çekme, kimi zaman keyifli bir akşam geçirme, içki içip, müzik dinleme vaadiyle ikna etti. Eve geldiklerinde onlara önceden hazırlamış olduğu uyku ilaçlı içkiyi ikram etti, boğarak öldürdü, cesetleriyle cinsel eylemlerde bulundu, parçalara ayırdı ve çöpe attı. Başlangıçta cesetleri tamamen yok ettiği halde, aralarından bazılarının başlarını ve beden parçalarını hatıra olarak sakladı. Kafataslarını spreyle griye boyayarak onları anatomi derslerinde kullanılan plastik kurukafalara benzetti. Kimi beden parçalarını formaldehitli kavanozlarda muhafaza etti, kimisini dondurdu. Dokularını asitte eriterek siyah balçık haline getirip kanalizasyona döktü. Hayattan kopardığı on yedi genç erkeği ufak değişikliklerle hep bu yöntemle katletti.

Tek istisna 26 Mayıs 1991 günü ana caddede karşılaştığı ve fotoğraflarını çekmek üzere para teklif ettiği on dört yaşındaki Laoslu erkek çocuk Konerak Sinthasomphone cinayetiydi. İç çamaşırını çıkartmadan iki poz fotoğrafını çektiği çocuğu,

uyku ilacı kattığı içeceği tükettikten sonra, yatak odasına taşıdı. Olanları Dahmer'ın itiraflarından aktarayım:

"Üç gün önce öldürdüğüm Tony Hughes'ün yerdeki çıplak cesedini görüp görmediğini bilmiyorum. Belki ilaçtan, belki de başına enjekte ettiğim hidroklorik asitten, aniden yere yıkıldı. Oral yolla cinsel ilişkiye girdim. Birkaç şişe bira içtim. Evdeki biralar bitti."

Dahmer, çocuğu apartmanda bırakıp bira almak üzere dışarı çıktı. Bilinci yerine gelen çocuk, sersemlemiş şekilde kaçtı. Sokaktan geçmekte olan Nicole Childress, Tina Spivey ve Sandra Smith adlı üç kadın çırılçıplak, soğuktan titreyen, yürümekte zorlanan, bacaklarının arası kanamakta olan küçük çocuğu gördüler ve polisi aradılar.

Eşcinsel çiftin aile içi şiddeti

Polis memurları John Balcerzak, Richard Porubcan ve Joseph T. Gabrish'e, bir de ambulans eşlik etti. Dahmer polislerden önce eve dönmüş, apartmanın önündeki merdivenin basamaklarında oturan çıplak çocuğu ve çevresindeki kadınları görmüştü. Polislere durumu, "Bu gencin adı John Hmong. On dokuz yaşında, sevgilim" şeklinde açıkladı Dahmer. "Çok viski içti, kavga ettik, evi bu halde terk etti." On yıldır Amerika'da bulunmasına ve akıcı biçimde İngilizce konuşmasına rağmen hâlâ ilacın etkisinde olan ve kafatasında matkapla açılan delik ve frontal lobuna[64] enjekte edilen hidroklorik asit yüzünden beyni zedelenmiş olan çocuk, başına gelenleri anlatamadı.

Ambulansla gelen bir kadın hemşire çocuğu sarı bir battaniyeye sardı ve hastaneye götürmek istedi. Ne yazık ki polisler, görev sürelerinin bitmekte olduğunu düşünüp başlarına yeni bir iş almak istemediler ve gerek olmadığını söylediler. Kadınların

64. Frontal lob (*lobus frontalis*) beyin yarım küresinin alın bölgesindeki bölümü, bilinçli motor aktivite, planlama ve organizasyon gibi davranışları düzenler.

şiddetle karşı koymasına rağmen memurlar Dahmer ile Konerak'ı yukarıya çıkarttılar. Kapı açıldığında Gabrish, "Burası tuhaf bir şey kokuyor" dedi. Tuhaftı çünkü Dahmer üç gün önce uzunca bir süredir tanıdığı, yazışarak anlaştığı, otuz yaşındaki siyahi sağır-dilsiz Tony Anthony Hughes'ü öldürmüştü ve çıplak cesedi yatak odasının zemininde boylu boyunca yatıyordu. Polisler evde şöyle bir dolaşmaya bile gerek duymadılar. Balcerzak, "Hiçbir gariplik yok, dönüyoruz" diye yanıtladı. Yaşananları karakolda, "Eşcinseller arası aile içi tartışma" şeklinde kayda geçirdikleri sırada Dahmer çocuğun başına açtığı delikten ikinci kez hidroklorik asit enjekte etmekteydi.

Eğer polislerden birinin aklına Dahmer'ın kimliğini sormak gelseydi, o güne değin defalarca cana kıydığını değil ama en azından üç yıl önce çocuk cinsel tacizinden ceza almış biri olduğunu göreceklerdi. Ne üzücü bir rastlantı ki, Dahmer'ın üç yıl önce kayıtlara geçen suçunun mağduru yine Laosluydu, on üç yaşındaydı ve acılar içinde kıvranarak ölen küçük Konerak'ın ağabeyiydi.

Polisler o yıl yaralı bir çocuğu Dahmer'a teslim ettikleri için ihraç edildiler. Üç yıla varmadan mahkeme kararıyla göreve geri döndüler. Hatta Balcerzak, Milwaukee Polis Birliği'ne başkan bile seçildi. 2017'de teşkilattan emekli oldu.

22 Temmuz 1991 günü Dahmer yolda karşılaştığı üç erkeğe yüz dolar karşılığında fotoğraf çekmek istediğini, bu arada içki içip, sohbet edebileceklerini söylüyordu. Konerak'ın ölümünün üzerinden elli yedi gün geçmişti. Bu arada dört kişinin daha kemikleri etten arındırılmış, başları kesilmiş, kafatasları griye boyanmıştı. Yirmi dört yaşındaki Oliver Lacy'nin kalbi üçe bölünmüştü. Üç erkekten adı Tracy Edwards olan teklifi kabul etti. Hani şu tek bileği kelepçeli şekilde sokakta koşarken polis devriye aracıyla karşılaşan ve Dahmer'ın yakalanmasını sağlayan çıplak adam.

Akıl hastası mı, değil mi?

Jeffrey Dahmer 30 Ocak 1992 günü mahkemeye çıkarılmadan iki hafta önce on beş kişiyi öldürdüğünü itiraf etmişti. Diğer ikisiyle ilgili herhangi bir kanıt bulunamadığından suçlanamadı. Şimdi sıra akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı meselesini aydınlatmaya gelmişti.

Savunmanın bilirkişileri nekrofilik dürtüleri nedeniyle akıl hastası olduğu kanaatindeydi.[65] Savcılığın bilirkişisi Park Dietz ise buna karşıydı. "Cinayetleri planlamış, dürtüsel değiller. Madde bağımlısı, parafilik ve şizotipal kişilik bozukluğu olan bir katil." Bu çelişkiler üzerine mahkeme iki bilirkişiyi daha dinledi. Her ikisi de Dahmer'ın cezalandırılabileceği görüşündeydi.[66]

Yüz beş jüri adayı arasından, ikisi yedek olmak üzere seçilen 21 ile 65 yaş arasındaki yedisi erkek, yedisi kadın on dört kişiden sadece birinin siyahi olması, gerek mağdur aileleri gerekse basın tarafından ciddi biçimde eleştirildi. Ne de olsa Dahmer'ın kurbanlarından on biri siyahiydi. Jüri üyesi adaylarına üç gün boyunca psikiyatri, eşcinsellik, rahatsız edici görsellere dayanıklılık, korku filmlerine ilgileri, "doğal olmayan" ilişkileri akıl hastalığı olarak görüp görmediklerine ilişkin sorular soruldu.

Jüri, 15 Şubat'ta görüşünü açıkladı. Salonu dolduranların alkışları arasında iki üye dışında hepsi Dahmer'ı her cinayetinden sorumlu tuttu ve bir akıl hastanesi yerine cezaevine konmasını önerdi. Kararın geçerli olması için on oy yeterliydi.

İki gün sonra son konuşmasını yapmak üzere Dahmer söz aldı. "Sayın yargıç, artık her şey bitti. Bu hiçbir zaman özgürlüğümü istediğim bir dava olmadı. Açık söylemek gerekirse,

---

65. Adli psikiyatri uzmanları Dr. Fred Berlin, Dr. Judith Becker ve Dr. Carl Wahlstrom.

66. Adli psikolog George Palermo ve klinik psikolog Samuel Friedman.

kendim için ölümü tercih ederim. Bu, neler yaptığımı bütün dünyaya anlatmak istediğim bir davaydı. Ancak kimseden nefret etmedim. Hasta ya da kötü olduğumu, belki de hem hasta hem kötü olduğumu düşünürdüm. Şimdi doktorlar bana hasta olduğumu söylediler, huzura kavuştum" şeklinde başlayan uzun konuşmasını, "Toplumun beni affetmeyeceğini biliyorum. Umarım Tanrı affeder. Yaptıklarım karşılığında bana verilecek cezayı hak ediyorum. Teşekkürler sayın yargıç. Kararınızı bekliyorum" diye tamamlayarak yerine oturdu. Yargılama iki hafta sürdü, aldığı ceza 957 yıl.

İlk cinayetindeki gibi öldü

On beş kez ömür boyu hapis cezasını çekmek üzere gönderildiği cezaevindeki ilk yılını, İncil okuyarak, haftada bir Peder Roy Ratcliff'le görüşerek tek kişilik hücrede geçirdi. Ertesi yıl güvenliği daha az bir birime nakledildi. Günde iki saat tuvaletlerin temizliğini yapmakla görevlendirildi.

28 Kasım 1994 sabahı aralarında Dahmer'ın da bulunduğu ve hepsi adam öldürmekten ömür boyu ceza alan üç mahkûm, cezaevi spor salonunun duşlarını temizlemeye gittiler ve yirmi dakika gözetimsiz kaldılar. Gardiyanlar geri geldiğinde ikisini yerde kan içinde buldular. Elli santimlik demir çubukla başlarına defalarca vurulmuştu. Ölenlerden birinin adı Jeffrey Dahmer'dı.

Katil, çalıştığı marangozhanenin patronunu para yüzünden öldürmüş ve ömür boyu hapis cezası almış Christopher Scarver'dı. Spor salonundaki ağırlıklardan birinin demirini sökmüştü. Dahmer'ın yanı sıra başına vurduğu diğer mahkûm Jesse Anderson karısını bıçaklayarak öldürmüş, ardından kendisini hafifçe yaralamış ve saldırıya uğradıkları süsünü vererek suçu iki masum siyahinin üzerine atmıştı. Scarver'a, "Onları neden öldürdün?" diye sorduklarında "Beyazdılar. Biri hep siyahları parçaladı, diğeri suçu siyahlara attı" diye cevap verdi.

Scarver, zenciydi ve muhtemelen ırkçı değildi. Çünkü şizofreni teşhisi almıştı ve cinayet emrini Tanrı'nın verdiğine inanıyordu.

Şimdi asıl sorumuza geldik. Acaba Jeffrey Dahmer için cennet var mı? Biraz da siz düşünün.

Meraklısına Not

Dahmer'ın on iki cinayet işlediği son evi 1992'de belediye tarafından yıkıldı. Halen boş bir arsa halinde duruyor çünkü oraya ne yapacaklarına bir türlü karar veremediler.

Çok sayıda adli tıp, psikoloji, kriminal profilleme ve cinayet soruşturmalarıyla ilgili ders kitabında Milwaukee, Wisconsin Polis Teşkilatı Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden James Ferrier'in el koyduğu garip pozisyonda canlı ve ölü erkeklerin Polaroid fotoğraflarının sözü edilir ama yer verilmez. Görebilecek kadar cesursanız New York Polis Teşkilatı'nın efsaneleşen Bronx cinayet büro amiri Vernon Geberth'in kitaplarını öneririm.[67]

Jeffrey Dahmer hakkında yazılan akademik makalelerin sayısı, diğer tüm seri katillerin toplamından daha fazladır.[68]

67. Geberth, V. (2015) Practical Aspects of Criminal and Forensic Investigations, 5. Baskı Apple Academic Press Inc., Oakville, Canada, ISBN10 1482235072; Geberth, V. (2010) Sex-Related Homicide and Death Investigation : Practical and Clinical Perspectives, 2. Baskı, CRC Press Inc, Bosa Roca, United States, ISBN13 9781439826553

68. Bennett KA. Victim selection in the Jeffrey Dahmer slayings: an example of repetition in the paraphilias? J Forensic Sci. 1993 Sept;38(5):1227–1232; Jentzen J, Palermo G, Johnson LT, Ho KC, Stormo KA, Teggatz J. Destructive hostility: the Jeffrey Dahmer case. A psychiatric and forensic study of a serial killer. Am J Forensic Med Pathol. 1994 Dec;15(4):283–294; Tithecott RF. Making monsters: Jeffrey Dahmer and the social construction of the serial killer [Doktora Tezi]. University of Southern California, Los Angeles, 1995, 294 sayfa; Silva JA, Ferrari MM, Leong GB. The case of Jeffrey Dahmer: sexual serial homicide from a neuropsychiatric developmental perspective. J Forensic Sci. 2002 Nov;47(6):1347–1359; Martens WH, Palermo GB. Loneliness and associated violent antisocial behavior: analysis of the case reports of Jeffrey Dahmer and Dennis Nilsen. Int J Offender Ther Comp Criminol. 2005 Jun;49(3):298–307; Nichols DS. Tell me a story: MMPI responses and personal biography in the case of a serial killer. J Pers Assess. 2006 Jun;86(3):242–262; Strubel A. Jeffrey Dahmer: his complicated, comorbid psychopathologies and treatment implications. New School Psychol Bull. 2007;5(1):41–58; White JH. Evidence of primary, secondary, and collateral paraphilias left at serial murder and sex offender crime scenes. J Forensic Sci. 2007 Sep;52(5):1194–1201; Pardue A, Arrigo BA. Power, anger, and sadistic rapists: toward a differentiated model of offender personality. Int J Offender Ther Comp Criminol. 2008 Aug;52(4):378–400.

Kimilerine göre ırkçıydı, kimilerine göre değil. Siyahi ve Asyalı göçmenlerin oturduğu mahallelerde yaşadığından başka seçeneği yoktu. Dersleri kötü olmakla birlikte IQ'su 145'ti. Zaten gerek kurbanları gerekse polisi defalarca ikna edebilmesinin nedeni buydu. Kimi yazarlara göre nekrofilik davranışlarının nedeni Asperger sendromlu oluşuydu. Aradan otuz yıl geçtiği halde Dahmer'ın cezaevinde değil, yüksek güvenlikli bir akıl hastanesinde tutulması gerektiğini savunanlar çoktur.

Dahmer hakkında beş uzun metraj film ve on dört dizi çekenler, yedi kitap ve iki tiyatro oyunu yazanlar "son kurbanını elinden kaçırdığı için yakalanan seri katiller" sınıfına giren Dahmer kadar ünlü olamasalar da sayesinde iyi para kazandılar.

Yönetmen Joe Berlinger'in 2022'de Netflix'te gösterime giren, *Bir Katilin İfadeleri* (*Conversations With a Killer*): *Ted Bundy ve John Wayne Gacy* ile başlayan dizi serisinin Jeffrey Dahmer ile sürmesi bekleniyor.

Ne yazık ki seri katillerin nerede yaşadığı, nerede avlandığı, ne yiyip içtikleri hep merak konusudur. Bu sayede turizm şirketleri "Karanlık Turizm" başlığı altında geziler düzenleyerek para kazanıyor. Örneğin Dahmer'ın evinin bulunduğu Wisconsin eyaletindeki rehberler, "Birası, peyniri ve seri katiliyle ünlüyüz" şeklinde tanıtımlar yapıyor. Avlarını bulduğu restoran, bar ve hamamları gösteriyor. Bu turların müşterisi kim? diye merak ederseniz, elbette bütün dünyada olduğu gibi, seri katil deyince meraklarını bastıramayan otuzlu yaşlardaki kadınlar.

Öte yandan bazı ilginç rastlantılar olmuyor değil. Örneğin, Dahmer'ın cam kenarında oturup gelen geçeni izlediği Chicago'nun Lakeview mahallesindeki L&L Tavernası'na otuz üç genç erkeği öldüren bir başka seri katilin, John Wayne Gacy'nin de, üstelik palyaço kılığında girdiği söylenir.

Neler oluyor hayatta?

Sarışın ve güzel Uğur Akdora'nın, "Neler oluyor hayatta?" diye başlayan şarkısı, "Bir de şu rüya gerçek olsa" diye sürer. Biz adli bilimciler için rüyaların gerçek olduğu yeni bir dönemden geçiyoruz. Birkaç örnekle durumu anlatmak isterim.

Pompei'deki kemiklerin moleküler imzası

Bildiğiniz gibi Pompei, İtalya'nın güneyindeki Napoli şehri yakınlarında bulunan ve hâlâ kısmen gömülü olan yıkıntı halinde antik Roma kentidir. Pompei ile yirmi kilometre yakınlarındaki bir diğer Roma kenti Herculaneum bundan 1943 yıl önce, 24 Ağustos 79 tarihinde Vezüv Yanardağı'nın iki gün süren faaliyeti sonucu volkanik kül ve cürufun altına gömülerek yok oldu. Patlama, on sekiz saat süren süngertaşı yağmuruyla başladı, hızı saatte yüzlerce kilometreyi bulan kor halindeki kül ve lav parçalarının piroklastik akıntısıyla sürdü. İlk saatlerde çok sayıda Romalı kaçma fırsatı bulsa da binlerce insan volkanik patlamada öldü. İzleyen yüzyıllarda Vezüv üç kez daha patlayarak kalıntıları daha derine gömdü. İsviçreli mimar ve mühendis Karl Weber'in 1764'te Pompei ve Herculaneum'da yürüttüğü ilk bilimsel kazıdan sonra farklı mesleklerden çok sayıda araştırmacı burada incelemeler yaptı. Bir süredir bu kervana adli bilimciler de katıldı. Son örneği İtalya'nın Napoli ve Salerno üniversiteleri ile Danimarka'nın

Kopenhag Üniversitesi araştırmacılarının Mayıs 2022'de Georgia Ntasi liderliğinde yayımladıkları ortak çalışmadır.[69]

Felaket kurbanlarının kimliklendirilmesini gerektiren yangın, patlama, uçak kazası gibi olaylarda yanmış iskelet kalıntılarıyla sıklıkla karşılaşılır. İnceleme ekiplerinde adli tıp ve adli diş hekimlerinin yanı sıra DNA analizleri konusunda uzmanlaşmış kriminalistler de yer alır. Ntasi ekibinin bu alana getirdiği en önemli yenilik, Pompei ve Herculaneum'un yanmış kemiklerinde tarihte ilk kez proteomik analiz yapmış olmalarıdır. Daha basit bir tanımlamayla ölenlerin ürettiği ya da bedenlerine girdikten sonra değiştirdikleri proteinlerin tamamını incelemişlerdir.

Esasen bir süredir adli proteomik analizler sayesinde bir biyolojik doku ya da sıvı kalıntısının bedenin neresinden kaynaklandığı bulunabiliyor. Bu açıdan DNA analizlerinden çok daha üstünler çünkü DNA profillemesi dokunun hangi organdan kaynakladığını ya da idrar mı, tükürük mü, semen mi, âdet kanı mı, vajinal kan mı olduğunu ayırt edemez. Öte yandan farklı çevre koşullarıyla karşılaşan ve üzerinden uzun zaman geçen parmak izlerinden DNA elde etmek zor olduğu halde, proteomik analiz kolaydır. Şimdilerde kemik kalıntılarının adli proteomik analiz sayesinde hangi türe ait oldukları, insana ait ise cinsiyeti, kaç yaşında öldüğü, ölümden sonra ne kadar sürenin geçtiği gibi önemli sorulara yanıt verilebildiği gibi, iki kemiğin farklı kişilere ait olması da anlaşılabiliyor.

Proteinler, DNA'dan farklı olarak daha uzun süre değişmeden kaldığı gibi, yüksek sıcaklıklara da daha dayanıklıdır. Kayıtlara geçmiş en eski DNA bir milyon yıllık sürekli don döneminin mamut kalıntılarına ait olduğu halde[70] 3,8 milyon

69. Ntasi, G., Palomo, I. R., Marino, G., Piaz, F. D., Sirano, F., Cappellini, E., ... Petrone, P. (2022). Molecular signatures written in bone proteins of 79 AD victims from herculaneum and pompeii. Scientific Reports, 12(1) doi:10.1038/s41598-022-12042-6

70. van der Valk, T., Pečnerová, P., Díez-del-Molino, D., Bergström, A., Oppenheimer, J., Hartmann, S., ... Dalén, L. (2021). Million-year-old DNA sheds light on the genomic history of mammoths. *Nature*, 591(7849), 265-269. doi:10.1038/s41586-021-03224-9

yıllık devekuşu yumurtasından struthiocalcin proteini elde edilebilmiştir.[71]

Deniz kıyısında bir kent olan Herculaneum'da piroklastik akıntının beş yüz derece sıcaklığa eriştiği, yumuşak dokuların hemen parçalandığı, ortamın hızla soğuduğu, kemiklerin külle örtüldüğü, ardından su altında kaldıkları biliniyor. Öte yandan Pompei'deki piroklastik akıntı sadece üç yüz dereceye kadar yükseldi. Bu sıcaklıkta insanlar aniden can verir ama yumuşak dokuları hemen parçalanmaz, zaman içinde çürüyerek kaybolur. Ayrıca Pompei kemiklerinin suyla teması yok gibidir. Araştırmacılar, çok daha yüksek sıcaklıkla karşılaştıkları halde Herculaneum kemiklerindeki proteinlerin daha iyi korunduğunu kanıtlayarak, önemli olanın sıcaklık değil, bulunma koşulları olduğunu kanıtladılar ve felaket kurbanlarının kimliklendirilmesinde çalışanlara yeni bir ufuk açtılar.

Avarlar Avrupa'ya nasıl geldi?

Avarlar, 567–568 yıllarında Orta Avrupa'nın Karpat Havzası'na yerleştiler[72] ve iki yüzyıl sürecek Avar Kağanlığı'nı kurdular. Avarların kim olduğu, nereden geldiği hâlâ aydınlatılabilmiş değildir. Başlıca düşmanları, bir anda Avrupa ortalarında bitiveren bu savaşçılardan korkan Bizanslılardı. Bu yüzden onlarla ilgili ilk bilginin kaynağı Bizanslılar.

Acaba Avarlar, Türklerin 550 yıllarında Moğol steplerinde egemenliğine son verdiği Cücen (Róurán) Kağanlığı'nın batıya göç eden halkı mıydı? Yoksa bunlar kendilerine Avar diyen, kağan unvanını kullanan, ancak gerçekte Ogur boyundan olan sahte Avarlar mıydı?[73]

---

71. Hendy, J., Welker, F., Demarchi, B., Speller, C., Warinner, C., & Collins, M. J. (2018). A guide to ancient protein studies. *Nature Ecology and Evolution*, 2(5), 791-799. doi:10.1038/s41559-018-0510-x

72. Transilvanya Platosu'nun Karpat Havzası günümüzde Macaristan, Ukrayna, Romanya, Sırbistan, Hırvatistan, Slovakya, Slovenya ve Avusturya'yı kapsayan bölgedir.

73. Pohl, W. (2018). The Avars: A Steppe Empire in Central Europe (Cornell University Press), pp. 567–822

Tarihçiler bu kişilerin iyi örgütlenmiş bir göçmen grubu mu, yoksa oradan buradan toplanan kaçaklar mı olduğu konusunda da birbiriyle çelişiyor. Hem Karpat Havzası'nda hem de Avrasya'nın göçebe topluluklarının yaşam alanlarında yapılan arkeolojik kazılarda güç sembolü olarak değerlendirilen hilal şeklindeki altın kolyelerin bulunması, ortak bir geçmişin kanıtı olarak gösteriliyor. Avrupa'yı üzengiyle tanıştıranların Avarlar olduğu biliniyor ama eyerin iki yanına asılarak ayağa destek sağlayan, hatta medeniyetin gelişip yayılmasında tekerlek veya baskı makinesi kadar önemli bir rol oynadığı düşünülen bu çok önemli binicilik malzemesinin geniş Avrasya steplerinin neresinden kaynaklandığı henüz bilinmiyor.

Adli bilimler sadece suçları aydınlatmaya, suçluyu bulmaya yaramaz. İnsanlık tarihine ait önemli tartışmalara da bilimsel bir yanıt vermeye çalışır. Nitekim aralarında İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Csilla Balogh'un da yer aldığı otuz üç araştırmacıdan oluşan ekip, Avarların nereden geldiği tartışmasına nokta koymak üzere yola çıktılar.

Almanya'nın Leibzig kentindeki Max Planck Evrimsel Antropoloji Enstitüsü Arkeogenetik Bölümü'nden Dr. Guido Alberto Gnecchi-Ruscone liderliğinde Karpat Havzası'nda Avar öncesi ve Avar döneminde yaşamış altmış altı kişinin tüm genom[74] verilerini incelediler. Bunların sekizi, altın objelerle birlikte gömülmüş zengin Avarlı yöneticilerin kemikleriydi.

626 yılında Konstantinopolis'i kuşatacak güce kavuşan ve geride hiçbir yazılı belge bırakmayan savaşçıların sırrı 1400 yıl sonra bu araştırmanın sonuçlarıyla büyük ölçüde aydınlatıldı.

Birkaç yıl içinde beş bin kilometreden fazla yol giderek Moğolistan'dan Kafkasya'ya ulaştıkları, on yıl içinde bugün Macaristan olan bölgeye yerleştikleri anlaşılıyor. İnsanlık tari-

74. Genom, moleküler biyoloji ve genetikte organizmanın tüm kalıtımsal bilgisine verilen isimdir.

hinin en hızlı uzun mesafe göçü olarak tanımlanan bu yolculuğa çıkanların Kuzey Doğu Asya insanları ile aralarında önemli bir genetik ortaklığın olduğu, Cücen Kağanlığı'nın yıkılmasının sonucu göç ettikleri ortaya çıktığı gibi, 7. yüzyıl Avar zenginlerinin Kuzey Kafkasya ve Batı Asya steplerinin halklarıyla %20-30 oranında ortak genetik özellikler taşıdığı görülüyor. Buna dayanarak, Avarların Avrupa'ya gelişlerinden sonra da göçlerin devam ettiği anlaşılıyor.

Genetik analizlerin ortaya çıkarttığı bir başka ilginç sonuç, Avarların hükümranlığındaki Macaristan'ın güneyindeki Kölked bölgesindeki yöneticilerin Avar olmayıp, toplumun seçkin sınıfından oluşudur.

Bu araştırma, "göç dönemi" diye tanımlayabileceğimiz ve pek çok bilinmezi barındıran bin yıl öncesinin tartışmalı meselelerini, işbirliği yapan genetikçi, arkeolog, tarihçi ve antropologların ortak akıl ve emekle nasıl çözdüğünü gösteriyor. On üç farklı kurum ve kuruluş tarafından desteklenen otuz üç bilim insanı bir araya geldiğinde böylesine güzel işler çıkar. Hâlâ akademik yükseltmelerde tek isimli yayınların öneminde ısrar eden Yükseköğretim Kurulu'nun dikkatini çekmesi umuduyla.

Dört yüz otuz bin yıl önceki dokuz cinayet

Nohemi Sala, paleontoloji[75] doktoralı jeoloji lisanslı bir genç kadın. Yıllardır İspanya'nın kuzeyindeki Sima de los Huesos arkeolojik kazılarını yönetiyor. Buradaki yeraltı mağaralarından son otuz yılda yedi binden fazla kemik çıkartıldı ve kafatası ve çene kemiklerinden yola çıkarak yaklaşık dört yüz otuz bin yıl önceki Buz Devri'nde (Orta Pleistosen) yaşamış yirmi dokuz Heidelberg insanına (*homo heidelbergensis*) ait olduğu anlaşıldı.

75. Paleontoloji, taşılbilim ya da fosilbilim, fosilleri veri olarak kullanarak dünyada yaşamın tarihini yazmak amacını taşıyan bilim dalıdır.

2015 yılında Nohemi Sala ve arkadaşları elli iki kemik parçasını birleştirerek bir kafatasının neredeyse tamamını oluşturmayı başardılar. Sol gözünün üst kısmında yer alan frontal kemikteki iki giriş kırığını meydana getiren travmanın nedenini üç boyutlu görüntüleme teknikleriyle belirlediler.[76] Fosiller üzerindeki iz ve kırıklar tıpkı otopsi yaparmışçasına incelenebilir ve yaralanmanın ne zaman ve ne şekilde gerçekleştiği anlaşılabilir. Nitekim Cranium17 olarak numaralandırılan kafatasının sahibine birinin tam karşıdan birbiri ardı sıra, iki kez aynı cisimle ve öldürme kastıyla vurduğunu ve kurbanın yara aldıktan sonra bir süre yaşadığını saptadılar. Böylelikle insanoğlunun bilinen ilk cinayetini belgelemiş oldular.

Aynı ekip, 2022'de Sima de los Huesos kafataslarının dokuzunun ölüm nedeninin kazayla meydana gelen travma olmadığını, başlarına aldıkları darbeler sonucu öldüklerini, üstelik altısının ensesine derinlere inecek ölçüde batıcı-delici cisimlerle vurulduğunu saptadı.

Araştırıcılar iskeletlerin mağaraya ölümden kısa süre sonra taşınmasından yola çıkarak, dört yüz elli bin yıl önce yaşamış Heidelberg insanının Sima de los Huesos mağarasını muhtemelen cenazeleri biriktirmek, yani mezarlık olarak kullandıkları şeklinde yorumluyor.[77]

Beyne takılan elektronik kelepçe

Bildiğiniz gibi ülkemizde 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 15/A maddesine dayanarak 20 Ocak 2013 tarihinden bu yana şüpheli, sanık veya hükümlüler elektro-

76. Sala, N., Arsuaga, J. L., Pantoja-Pérez, A., Pablos, A., Martínez, I., Quam, R. M., ... Carbonell, E. (2015). Lethal interpersonal violence in the middle pleistocene. PLoS ONE, 10(5) doi:10.1371/journal.pone.0126589

77. Sala, N., Pantoja-Pérez, A., Gracia, A., & Arsuaga, J. L. (2022). Taphonomic-forensic analysis of the hominin skulls from the Sima de los Huesos. The Anatomical Record, 1–19. https://doi.org/10.1002/ar.24883

nik yöntem ve araçlarla toplum içinde izleniyor, gözetim ve denetim altında tutuluyor. Böylelikle mağdurun ve toplumun korunması hedefleniyor. Sistem, aynı anda beş bin kişiyi izleyecek kapasiteye sahip. Dört tip elektronik izleme ünitesi bulunuyor. Konutun terk edilmemesi amaçlı kullanılan, belirlenen yerlere gitmekten yasaklanma veya belirli alanların terk edilmesinin engellenmesi amaçlı kullanılan, alkol kullanımı izleme ünitesi ve mağdur koruma ünitesi.

Elektronik izleme yeni bir icat değil. Genellikle ayak bileğine takılan monitörlerin prototipi 1960'ların başında Harvard Üniversitesi'nde geliştirilmiş ve yapılan araştırmalar, suçu önlemede işe yaradığı yönünde. Eleştirenler yok değil. Çünkü elektronik kelepçe ne fiziksel olarak kişinin mekân değiştirmesini ne de yeniden suç işlemesini engelleyebilir. Ayrıca gelen sinyal üzerine polisin başvuracağı uygulama sıkı protokollere bağlanmadığı takdirde karışıklık yaşanabilir. Tabii bir de yeterli sayıda izleme personeli olması gerektiği de unutulmamalı.

2022 yılı ağustos ayında, Avustralya'nın Sydney Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü'nden Dr. Allan McCay daha önce kimsenin aklına gelmemiş bir fikri paylaştı.[78] McCay, uzunca bir süredir nöroteknolojilerin kullanımının ceza adalet sistemine etkileri üzerine yazıyor.[79]

Nöroteknolojiler, doğrudan doğruya beyne ve genel olarak sinir sistemine etki ederek, sinir hücrelerinin faaliyetini izleyen, kaydeden ya da hücreler arası iletişime etki edebilen teknolojilerdir. Kimi zaman bunlar beyne "implant" şeklinde yerleştirilir kimi zaman kask, kulaklık ya da bileklere monte edilir. Bu teknolojiler halen Parkinson ve sara hastalarının tedavisinde kullanılıyor ama Dr. Allan McCay'e göre yakın gelecekte şizofreni, depresyon ve anksiyetenin izlenmesi ve

78. McCay, A. (2022) Horizon Report for The Law Society Neurotechnology, law and the legal profession: Anticipating the challenges and opportunities www.lawsociety.org.

79. McCay, A., & Kennett, J. (2021). Neuroscience and punishment: From theory to practice. Neuroethics, 14, 269-280. doi:10.1007/s12152-018-09394-0

tedavisi için kullanılabileceği gibi, suç işlemiş insanların beyinlerini izlemek ya da bilişsel gelişmelerini sağlamak üzere yararlanılabilir. Böylelikle "geliştirilmiş" ve "geliştirilmemiş" insanlar elde edilebilir. Nöroteknolojiler bir işyerindeki çalışanlar, askerler ya da bilgisayar oyuncularını yani gamerları izlemede ve belki de metaverse[80] etkileşimde uygulama alanı bulabilir.[81]

McCay'in, yakın bir gelecekte bu teknolojilerin hayatımıza gireceğinden hiç kuşkusu yok. Ancak çözüm aranması gereken çok ciddi kaygıları var.

– Örneğin suç işlemiş olanların başlarına beyin bileziği gibi takılsa düşünceleri izlenebilir mi? Ya da kalbe takılan pil gibi, beyin dokusuna yerleştirilebilir mi?

– Beyin bilezikleri dürtüsel düşünceleri fark edebilir ve bunları engelleyebilir mi?

– Suçlu kişi, beyninin hacklendiğini iddia edebilir mi?

– Fiziksel bir saldırıyı düşünmek suç olarak kabul edilebilir mi? Düşünce nasıl cezalandırılabilir?

– Mahkemeler, beynin sürekli olarak izlenmesine karar verebilir mi?

– Beyin izleme sistemleri veri depolama yeteneğine sahip olursa bu veriyi kim kontrol eder? Bu veriyle ne yapabilir?

– Beynimizin gizlilik hakkına sahip olabilir miyiz? Çalıştığımız şirket veya devlet zihinsel mahremiyetimizi ihlal etme hakkına sahip olabilir mi? Hükümetler nasıl davranacağımızı öngörmek için bu teknolojiyi kullanır mı?

– Hukukçuların beyni bilişsel olarak geliştirilebilir mi? Çalıştıkları şirketler davalara ne ölçüde odaklandıklarını izleyebilir mi? Odaklandıkları süre kadar ödeme yapmaya kalkar mı?

---

80. Metaverse (Evren ötesi), kişilerin kendi sanal temsilleri yani avatarları ile birbirleriyle ve dijital nesnelerle etkileşime girebildiği, sanal ortamlardan oluşan bir ağdır.

81. Kosal, M., & Putney, J. (2022). Neurotechnology and international security: Predicting commercial and military adoption of brain-computer interfaces (BCIs) in the United States and China. Politics and the Life Sciences, 1-23. doi:10.1017/pls.2022.2

– Avukatlar nöroteknolojileri kullanarak mesleklerine giderek nüfuz eden yapay zekâ sistemleriyle rekabet edebilir mi?

Nöroteknolojiye Elon Musk ve Meta (Facebook) gibi büyük yatırımlar yapanlara karşı bir an önce önlem almamız gerektiğine inanan McCay, sorunlarla karşılaşmadan önce yasalarda reformlar yapmaya, daha çok sayıda akademisyenin bu sorunlara ilgi duymasına ihtiyaç olduğunun altını çiziyor.

Avustralyalı ceza hukukçusunun kaygılarına başkalarını da eklemek mümkün. Örneğin sadece düşünceyle kumanda edilen bir dronla cinayet işlenirse ne olacak? Nasıl kanıtlanacak? Nasıl cezalandırılacak?

Büyük birader izliyor

Şu sıralar Karamay'da dolaşırsanız, altı beyaz, üstü siyah, dört lastikli, küp şeklindeki elektrikli devriye araçlarına denk gelme ihtimaliniz var. "Bakalım şu küçücük kutuya kaç polis sığmış?" diye sorarsanız ne kadar dikkatle ve ne kadar uzun süre bakarsanız bakın bir şey göremezsiniz. Çünkü bu devriye araçlarının içinde kimse yok.

Karamay, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin iki yüz bin nüfuslu bir şehri. Zaten izleme, gözetleme, denetim dediğinizde ne kadar yeni yöntem, teknolojik gelişme varsa ilk karşılaşacağınız yer Çin'in kuzey batısındaki bu bölgedir.

Sürücüsüz devriye araçlarının sayısı 2022 şubatında beş, haziran sonuna doğru yirmi taneydi. Haftanın yedi günü yirmi dört saat boyunca alışveriş merkezleri, turistik yerler ve bazı mahallelerde dolaşıp duruyorlar. Yıl sonuna kadar üç bin tanesi Sincan'ın sokaklarında olacak, çünkü Karamay'daki fabrika faaliyete geçti bile.

Araçlar, kapalı devre kameraların bulunmadığı yerleri saptayıp, delik delebiliyor, polis memurları, dronlar ve diğer video sistemleriyle eşgüdümlü çalışıyor. Kendi dronu ve radarı var,

360 derece dönebilen sekiz kamerası, yüz tanıma ve izleme teknolojisiyle topladığı bilgileri Ortak Operasyon Platformu'na iletiyor.

ABD kökenli bir sivil toplum kuruluşu olan İnsan Hakları İzleme Örgütü, yıllardır Çin hükümetini Uygurlara ve diğer Müslüman Türklere yönelik insan hakkı ihlalleriyle suçluyor.[82]

2021 yılı raporunda CNN'in Sincan'da çektiği uydu fotoğraflarına dayanarak yüzden fazla geleneksel Uygur mezarlığına zarar verildiğini, dijital medya şirketi Buzzfeed'in çektiği uydu fotoğraflarını kaynak göstererek 1971'den bu yana devasa büyüklükte iki yüz altmış yeni cezaevi inşa edildiğini, bir Avustralya düşünce kuruluşunun raporuna göre seksen iki küresel markanın Sincanlıların zorla çalıştırıldığı fabrikalarda üretildiğini, Amerikan güvenlik şirketi Lookout'un verilerine dayanarak, Çin hükümetinin 2013'ten bu yana ülke içi ya da dışındaki Uygurların telefonlarını hacklediğini kaydetti.

Çin hükümetini defalarca değişik konularda uyaran ve Uygurlara yönelik insan hakkı ihlallerine dikkat çeken Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin uzunca bir süredir beklenen Sincan raporu 31 Ağustos 2022'de yayınlandı. Tabii Çin hükümetinin eleştirilere verdiği 131 sayfalık yanıt ile birlikte.

Sincan'da yürütülen güvenlikçi uygulamalar ciddi biçimde sorgulanıyor. Son yıllarda bunlara kadınların zorla kısırlaştırılması, kürtaj yapılması, anne ya da babası hüküm giymiş ailelerin çocuklarının velayetinin onlardan alınması gibi iddialar da eklendi. Doğal olarak Çin Dışişleri Bakanlığı bu iddiaları şiddetle reddediyor.

Akademik dünyada saygın bir bilimsel dergide basılan makalenin geri çekilmesine az rastlarız. Geçtiğimiz yıl geri

82. Human Rights Watch (2017). China: Minority region collects DNA from millions. HRW News, 13 December. Retrieved from www.hrw.org/ news/ 2017/ 12/ 13/ china-minority-region- collects- dna- millions

çekilenlerden birinin yazarları arasında Karamay'dan üç polis de var.[83] Bu yıl geri çekilendeki sorun yine Uygurlardan etik kurallara uyulmadan elde edilen biyolojik örneklerde DNA analizleri yapılmış olması.[84] Meselenin buraya gelmesini sağlayan Belçikalı bir biyoenformatikçi, Profesör Yves Moreau.

Bir süredir Çinli uzmanların ünlü genetik dergilerinde yayınlanan DNA analizleriyle ilgili makalelerini hayranlıkla izlemekteydik. Belçikalı biyoenformatikçi Yves Moreau izlemekle yetinmeyip, genetikle ilgili olan 529 yayını mercek altına almış ve 2011 ile 2018 arasında basılanların yarısının yazarları arasında çok sayıda polis, asker ya da yargı mensubu bulunduğunu saptamış. Uygur örneklerinin yer aldığı yayınlarda etik ve yasal standartlara uyulmadığını,[85] aydınlatılmış rızalarının alınmadığını görünce *Nature* dergisine bir yazı göndermiş.

Popülasyon genetiği çalışan ve veri tabanlarıyla ilgilenen bizler, Aralık 2019'da bu yazıyı okuduk. "Genomik izlemeye aman vermeyin" başlıklı metin hükümetlere, yasa yapıcılara, araştırıcılara, dergi hakemlerine, yayıncılara seslenmekteydi ve DNA profilleme teknolojileri üreten batılı şirketlerin Çin hükümetinin insan hakları ihlallerine yardım ettiğini ileri sürüyordu.[86] Yves Moreau'nun mektubu öylesine panik yarattı ki, iş sonunda bilimsel yayınların geri çekilmesine kadar vardı.

Ancak şu bir gerçek ki, ister genetik özellikleri uluslararası bir dergide yer alsın isterse almasın, yüz tanıma algoritmaları

---

83. Zhang, D., Cao, G., Xie, M., Cui, X., Xiao, L., Tian, C., & Ye, Y. (2021). RETRACTED ARTICLE: Y chromosomal STR haplotypes in chinese uyghur, kazakh and hui ethnic groups and genetic features of DYS448 null allele and DYS19 duplicated allele. *International Journal of Legal Medicine*, 135(3), 1119. doi:10.1007/s00414-019-02049-6

84. Nothnagel, M., Fan, G., Guo, F. et al. (2022) Retraction Note to: Revisiting the male genetic landscape of China: a multi-center study of almost 38,000 Y-STR haplotypes. Hum Genet 141, 175–176 https://doi.org/10.1007/s00439-021-02413-w

85. Wallace, H. M., Jackson, A. R., Gruber, J., & Thibedeau, A. D. (2014). Forensic DNA databases-ethical and legal standards: A global review. *Egyptian Journal of Forensic Sciences*, 4(3), 57-63. doi:10.1016/j.ejfs.2014.04.002

86. Moreau, Y. (2019). Crack down on genomic surveillance. *Nature*, 576(7785), 36-38. doi:10.1038/d41586-019-03687-x

Uygurları diğer etnik gruplardan ayırabiliyor. Dolayısıyla kamera görüntülerinden onları saptıyor ve izleyebiliyorlar. Kullandıkları yazılımlar (SenseTime, CloudWalk Technology), Sincan dışındaki herhangi bir eyalette bir Uygurlu saptadığında ve yirmi gün içinde onunla temasa geçen Uygurlu sayısı altıyı geçtiğinde polise uyarı sinyali gönderecek şekilde programlanabiliyor. Ayrıca herhangi bir olay yeri ya da suç aletindeki biyolojik örneğin DNA analizinden kişinin Uygurlu olup olmadığını anlayabildiği, kendisine ya da akrabalarına ulaşabildiği gibi, yüz şeklini de çizebiliyor. Bu arada ülke genelindeki yüz tanıma, ses tanıma, yürüyüş şekli tanıma gibi sistemlerle, göz izi, parmak izi ve DNA veri tabanlarının entegre olduğunu da belirtelim.

Peki bu becerileri onlara kim öğretti diye sorarsanız, elbette Amerikalı ve Alman bilim insanları, yani insan haklarını ihlal ediyorsunuz diye en çok sesi çıkanlar.

Fotoğraf: Tamer Hartevioğlu

Merdivenlerden çıkarken, "Ne kokusu bu?" diye sordu polislerden biri. Burunları her kokuya alışıktı; benzin kokusu, yanık kokusu, esrar kokusu, küf kokusu, devriye aracının arka koltuğuna oturttukları tutuklunun ter kokusu ve elbette ölü kokusu... "Her kokuyu unutabilirsin ama ölü kokusunu asla." Emekli memurların teşkilata yeni girenlere tekrarladıkları bir cümleydi bu. Dairenin kapısını, "Aç, polis!" diye birkaç kez yumruklarken hâlâ burunlarına gelen keskin kokunun ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı.

Kadınlar neden polisiye izlemeyi sever?
Para karşılığı bir insana işkence edilmesini seyredebileceğiniz "kırmızı odalar" gerçekten var mı?
DNA analizleri suçluları saptamada ne kadar etkili?
Bir tutam toprakla cinayet çözmek mümkün mü?

İnsanın kanını donduran seri katil öyküleri Prof. Dr. Sevil Atasoy'un kaleminde hayat buluyor. Yıllarca çözülemeyen cinayetler, Agatha Christie romanlarından fırlamış katiller, akıl almayacak yöntemlerle kurbanlarını yakalayıp öldüren caniler, insan eti yemekten zevk alan canavarlar...

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Çin'den Brezilya'ya, ABD'den Avusturya'ya seri katillerin peşinde. Her birinin dehşete düşüren hikâyesini bizimle paylaşırken adli bilimlerin hayranlık uyandıran gelişmesini de aktarıyor. *Cinayet Kokusu*, **yine elinizden bırakamayacağınız bir Sevil Atasoy kitabı.**

QR kodu okutunuz
Dijital fiyat etiketi

ISBN 978-625-8215-16-8
Sertifika no: 44919
9 786258 215168
Doğan Kitap